

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Číslo: 600-0012/2004

Kód : 090104
Okruh : SODB
Dátum : Marec 2004

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2001

Slovenská republika

Sekcia sociálnej štatistiky a demografie
Generálny riaditeľ sekcie Milan Olexa
Odbor štatistiky obyvateľstva
Kontaktná osoba Marián Horecký, t. č. 02/50236 793

Cena výtlačku : 200,- Sk

Objednávky zasielajte na adresu:

Štatistický úrad Slovenskej republiky
oddelenie informačného servisu
Miletičova 3
824 67 Bratislava
Fax: 02/ 555 61 361
Tel: 02/502 36 335

Rozmnožovanie obsahu tejto publikácie, ako aj jej jednotlivých častí, v pôvodnej alebo upravenej podobe, je možné len s písomným súhlasom Štatistického úradu SR. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja. Publikácia neprešla jazykovou úpravou.

OBSAH

	Strana
ÚVOD	5
1. OBYVATEĽSTVO	7
1.1 Počet a prírastok obyvateľstva	7
1.2 Štruktúra obyvateľstva	8
1.2.1 Pohlavie	8
1.2.2 Vek	9
1.2.3 Rodinný stav	11
1.2.4 Vzdelanie	13
1.2.5 Národnosť	14
1.2.6 Materinský jazyk	15
1.2.7 Náboženské vyznanie	16
2. ROZMIESTNENIE OBYVATEĽSTVA A ŠTRUKTÚRA OSÍDLENIA	17
2.1 Hustota zaľudnenia	17
2.2 Veľkostná štruktúra obcí a počet ich obyvateľov	18
3. EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATEĽSTVA	20
3.1 Celková charakteristika ekonomickej aktivity obyvateľstva	20
3.2 Bývajúce obyvateľstvo podľa stupňa ekonomickej aktivity	21
3.3 Sociálna štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva	24
3.4 Ekonomická aktivita podľa odvetví národného hospodárstva	26
3.5 Ekonomická aktivita podľa vzdelania a zamestnania	27
3.6 Dochádzka do zamestnania	28
4. DOMÁCNOSTI A RODINY	32
4.1 Vývoj domácností	32
4.2 Bytové domácnosti	33
4.3 Hospodáriace domácnosti	36
4.4 Cenzové domácnosti	38
4.5 Vybavenie domácností	42
5. BÝVANIE OBYVATEĽSTVA	44
5.1 Domový fond	45
5.2 Technická vybavenosť domového fondu	48
5.3 Bytový fond	49
5.4 Štruktúra a vybavenosť bytového fondu	54
5.5 Bývanie podľa spoločenskej skupiny užívateľa bytu	57
6. ZÁVER	60
METODICKÉ VYSVETLIVKY	63
ZOZNAM PUBLIKÁCIÍ ZO SČÍTANIA OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV V ROKU 2001 VYDANÝCH ŠTATISTICKÝM ÚRADOM SR	69

ÚVOD

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov sa v Slovenskej republike uskutočnilo v máji 2001 podľa zákona číslo 165/1998 Z. z., o sčítaní obyvateľov, domov a bytov. Bolo súčasťou celosvetového cenzu, ktorý sa uskutočnil v období okolo roku 2000 v mnohých ďalších krajinách sveta. Sčítanie sa na Slovensku uskutočnilo prvý raz po vzniku samostatnej republiky.

Okrem orgánov štátnej štatistiky sa do prípravy a realizácie sčítania obyvateľov, domov a bytov aktívne zapojili aj niektoré ďalšie ústredné orgány štátnej správy a orgány miestnej štátnej správy. Významnú úlohu pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov zabezpečovali mestá a obce.

Pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov boli metódou sebasčítania zisťované vybrané demografické, sociálne a kultúrne charakteristiky obyvateľstva, vybrané údaje o bytovom a domovom fonde a o vybavenosti domácností niektorými predmetmi dlhodobej spotreby. Obsah zisťovania bol spracovaný v zmysle medzinárodných odporúčaní a výsledky sčítania sú medzinárodne porovnateľné.

Význam sčítania spočíva predovšetkým v tom, že sa získali informácie, ktoré nie je možné zistiť iným spôsobom. Spracované údaje umožňujú porovnávať vývoj spoločnosti v predchádzajúcich desiatich rokoch a umožňujú medzinárodné porovnanie zisťovaných charakteristík s ostatnými štátmi. Získané údaje slúžia taktiež ako báza pre predikovanie najmä demografického vývoja spoločnosti a vytvorili východisko pre štatistické zisťovania v domácnostiach v ďalšom období.

Publikácia výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 obsahuje najdôležitejšie údaje za Slovenskú republiku a jej kraje podľa stavu k 26. máju 2001. Charakterizuje vývoj obyvateľstva, jeho vekovú, náboženskú, národnostnú, vzdelanostnú a sociálnu štruktúru, ekonomickú aktivitu obyvateľstva, dochádzku do zamestnania, štruktúru domácností, ako aj domový a bytový fond. Obsahuje tiež porovnanie s výsledkami predchádzajúcich sčítaní. Údaje za rok 1991 sú prepočítané na územnú štruktúru roku 2001 podľa metodiky platnej pri tomto sčítaní.

Publikácia je členená na popisnú analýzu výsledkov sčítania, do ktorej sú zakomponované analytické tabuľkové prehľady a na rozsiahlejší súbor tabuľkových prehľadov s podrobnejšími údajmi za kraje Slovenskej republiky s grafmi a mapami. Súčasťou publikácie je aj rámcový popis metodiky použitej pri sčítaní.

Ďalšie podrobné charakteristiky užívateľa nájdu v číselných publikáciách, ktoré spracoval a publikoval Štatistický úrad Slovenskej republiky, prípadne ich môžu získať z databázy sčítania na ŠÚ SR.

Peter Mach
predseda
Štatistického úradu
Slovenskej republiky

1. OBYVATEĽSTVO

1.1 Počet a prírastok obyvateľstva

Podľa výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 (ďalej iba „sčítanie“) bolo v Slovenskej republike 5 379 455 trvale bývajúcich obyvateľov. Tento počet bol najvyšší zo všetkých doterajších sčítaní a je pravdepodobné, že v budúcnosti nebude tak skoro prekonaný. V dôsledku očakávaného demografického vývoja sa po niekoľkoročnej stagnácii začne počet obyvateľov Slovenskej republiky znižovať a do konca 21. storočia sa nevráti na súčasné hodnoty. O tejto skutočnosti vypovedal aj prírastok počtu obyvateľov v poslednom intercenzálnom období, ktorý bol najnižší v doterajšej histórii sčítaní na Slovensku.

Tab. 1 Vývoj počtu obyvateľov - 2001, 1991, 1980, 1970 (podľa územnej štruktúry 2001)

SR, kraj	Bývajúce obyvateľstvo				Podiel z úhrnu obyvateľov SR (%)			
	2001	1991	1980	1970	2001	1991	1980	1970
Slovenská republika	5 379 455	5 274 335	4 991 168	4 537 290	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom kraj								
Bratislavský	599 015	606 351	543 800	459 975	11,1	11,5	10,9	10,1
Trnavský	551 003	541 992	526 906	485 316	10,2	10,3	10,6	10,7
Trenčiansky	605 582	600 575	568 498	515 916	11,3	11,4	11,4	11,4
Nitriansky	713 422	716 846	708 634	678 733	13,3	13,6	14,2	15,0
Žilinský	692 332	668 771	629 927	570 624	12,9	12,7	12,6	12,6
Banskobystrický	662 121	659 341	636 192	598 697	12,3	12,5	12,8	13,2
Prešovský	789 968	739 264	678 386	605 772	14,7	14,0	13,6	13,4
Košický	766 012	741 195	698 825	622 257	14,2	14,1	14,0	13,7

V rokoch 1970 a 1980 (podľa územnej štruktúry roku 2001) mal najviac obyvateľov Nitriansky kraj, v roku 1991 Košický a pri sčítaní v roku 2001 Prešovský kraj. Zastúpenie jednotlivých krajov, čo sa týka podielu z celkového počtu obyvateľov Slovenskej republiky, bolo dosť rozdielne. Rozdiel medzi Trnavským krajom (najnižší počet obyvateľov) a Prešovským krajom (najvyšší počet obyvateľov) bol v roku 2001 skoro 240 tisíc obyvateľov, resp. 4,5 bodu. Nadpriemerný počet obyvateľov mal aj Košický a Nitriansky kraj, ostatné kraje sa pohybovali v rozpätí od 11,1 % po 12,9 %.

Prírastok počtu obyvateľov po roku 1970 mal klesajúcu tendenciu. Kým pred rokom 1980 sa počet obyvateľov medzi jednotlivými sčítaniami zvýšil najmenej o 10 %, v období rokov 1980 - 1991 to bolo už len necelých 6 % a v rokoch 1991 - 2001 len 2 %. Priemerný ročný prírastok počtu obyvateľov sa znížil zo 45,4 tisíc v období rokov 1970 - 1980 na 10,5 tisíc v rokoch 1991 - 2001, t. j. zníženie viac ako štvornásobné.

Prírastok počtu obyvateľov sa líšil v jednotlivých regiónoch, čo bol dôsledok veľkých regionálnych rozdielov v reprodukčnom správaní obyvateľstva. Tieto rozdiely boli spôsobené predovšetkým odlišnosťami v spôsobe života a životnej úrovni, kultúrno-historickými tradíciami, religiozitou a stupňom urbanizácie v regiónoch.

Tab. 2 Intercenzálne prírastky počtu obyvateľov - 2001, 1991, 1980, 1970 (podľa územnej štruktúry 2001)

SR, kraj	Prírastok/úbytok obyvateľstva 1991-2001		Prírastok obyvateľstva 1980-1991		Prírastok obyvateľstva 1970-1980	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Slovenská republika	105120	2,0	283167	5,7	453878	10,0
v tom kraj						
Bratislavský	-7336	-1,2	62551	11,5	83825	18,2
Trnavský	9011	1,7	15086	2,9	41590	8,6
Trenčiansky	5007	0,8	32077	5,6	52582	10,2
Nitriansky	-3424	-0,5	8212	1,2	29901	4,4
Žilinský	23561	3,5	38844	6,2	59303	10,4
Banskobystrický	2780	0,4	23149	3,6	37495	6,3
Prešovský	50704	6,9	60878	9,0	72614	12,0
Košický	24817	3,3	42370	6,1	76568	12,3

Aj keď intenzita prírastkov obyvateľstva bola dlhodobo rozdielna, do roku 1991 nebol zaznamenaný úbytok počtu obyvateľov v žiadnom kraji Slovenskej republiky. V rokoch 1970 - 1980 malo 5 krajov prírastok počtu obyvateľov nad 10 %, v nasledujúcom intercenzálnom období mal takýto prírastok už len Bratislavský kraj. Nárast obyvateľstva v Bratislavskom kraji bol spôsobený hlavne migračným prírastkom. Najvyššie zisky z migrácie sa koncentrovali do väčších miest (regionálnych centier) a predovšetkým do hlavného mesta Slovenskej republiky. V poslednom období sa migračná situácia zmenila. Migrácia nadobudla dekoncentračný charakter, čo postihlo hlavne väčšie mestá a zvýhodnilo ich zázemia. Navyše v mestách sa viac utlmila reprodukcia obyvateľstva v porovnaní s vidiekom.

V dôsledku uvedených skutočností sa situácia zmenila hlavne v Bratislavskom kraji, ktorý sa z kraja s najvyšším prírastkom obyvateľstva stal krajom s najvyšším úbytkom obyvateľstva. Podobne sa počas posledného intercenzálneho obdobia znížil aj počet obyvateľov v Nitrianskom kraji. Prírastok obyvateľstva v Banskobystrickom kraji bol zanedbateľný, ostatné kraje si udržiavali intercenzálny prírastok počtu obyvateľov od 0,8 % do 6,9 %. Najvyšší prírastok obyvateľstva mal Prešovský kraj, nad republikovým priemerom bol aj Košický a Žilinský kraj. Vplyv migrácie na výšku prírastku obyvateľstva v regiónoch Slovenskej republiky poklesol a rozhodujúcu úlohu mal vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva a predovšetkým pôrodnosti. Najvyššie celkové prírastky obyvateľstva boli v regiónoch východného a severného Slovenska, t. j. tam, kde bola pôrodnosť najvyššia.

1.2 Štruktúra obyvateľstva

Za základné demografické štruktúry sa považuje pohlavie a vek. Reprodukčné správanie obyvateľstva ďalej významne ovplyvňuje rodinný stav, vzdelanie, národnosť a náboženské vyznanie.

1.2.1 Pohlavie

V populácii Slovenskej republiky bolo vyššie zastúpenie žien, podobne ako vo všetkých ekonomicky vyspelých krajinách. Väčšie zastúpenie žien v populácii bolo

spôsobené vyššou úmrtnosťou mužov v strednom a vyššom veku, ako aj tým, že sa ženy dožívali v priemere vyššieho veku.

Tab. 3 Obyvateľstvo podľa pohlavia - 2001, 1991, 1980, 1970

SR, kraj	Bývajúce obyvateľstvo spolu	Muži	Ženy	Podiel žien v %	Počet žien na 1 000 mužov
Slovenská republika					
2001	5 379 455	2 612 515	2 766 940	51,4	1 059
1991	5 274 335	2 574 061	2 700 274	51,2	1 049
1980	4 991 168	2 453 065	2 538 103	50,9	1 035
1970	4 537 290	2 239 201	2 298 089	50,6	1 026
Kraje (rok 2001)					
Bratislavský	599 015	283 383	315 632	52,7	1 114
Trnavský	551 003	268 473	282 530	51,3	1 052
Trenčiansky	605 582	296 123	309 459	51,1	1 045
Nitriansky	713 422	344 738	368 684	51,7	1 069
Žilinský	692 332	340 055	352 277	50,9	1 036
Banskobystrický	662 121	319 580	342 541	51,7	1 072
Prešovský	789 968	388 402	401 566	50,8	1 034
Košický	766 012	371 761	394 251	51,5	1 060

Pri sčítaní v roku 2001 bolo v Slovenskej republike 2 612,5 tisíc mužov a 2 766,9 tisíc žien. Ženy tvorili 51,4 % obyvateľov, na 1 000 mužov pripadalo 1 059 žien. Podiel žien v populácii bol v roku 2001 najvyšší. Pri všetkých predchádzajúcich sčítaniach tvorili ženy väčšinu. Tak ako sa postupne zvyšovala mužská úmrtnosť, tak sa zvyšovala aj prevaha žien v populácii. Nakoľko v posledných rokoch klesala mužská úmrtnosť rýchlejším tempom ako ženská, je predpoklad, že podiel mužov v populácii by sa mohol už pri najbližšom sčítaní mierne zvýšiť. V budúcnosti môže do vývoja obyvateľstva podľa pohlavia zasiahnuť okrem úmrtnosti aj migrácia.

Rozdielna štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia v jednotlivých krajoch bola spojená hlavne s rozdielnou vekovou štruktúrou obyvateľstva. V oblastiach s nižším stupňom urbanizácie a s vyššou pôrodnosťou bola prevaha žien menšia, nakoľko v nižšom veku (zhruba do 45 rokov) mali v populácii miernu prevahu muži. V regiónoch s vyšším priemerným vekom bol podiel žien v populácii vyšší. Výnimočné postavenie mal v tomto smere Bratislavský kraj, v ktorom bola prevaha žien s odstupom najväčšia. Najnižšie zastúpenie mali ženy v Prešovskom a Žilinskom kraji. Rozdiel v zastúpení žien medzi Prešovským a Bratislavským krajom bol skoro 2 body, čo v prepočte na 1 000 mužov znamenalo o 80 žien viac v Bratislavskom kraji v porovnaní s Prešovským.

1.2.2 Vek

Základnou charakteristikou vekového zloženia obyvateľstva vo vyspelých krajinách je populačné starnutie, ktoré sa neustále zrýchľuje. Tento proces neobišiel ani Slovensko, o čom svedčia aj výsledky sčítaní. V roku 1970 pripadalo na 100 obyvateľov vo veku do 15 rokov len 34 obyvateľov vo veku nad 65 rokov, v súčasnosti je už hodnota indexu starnutia vyššia ako 60. Z jeho prírastkov je zrejme aj to, že proces starnutia obyvateľstva sa zrýchľuje.

V období rokov 1970 - 1980 sa index starnutia zvýšil o necelých 6 bodov, v poslednom intercenzálnom období už o 18,9 bodov.

Tab. 4 Obyvateľstvo podľa vekových skupín - 2001, 1991, 1980, 1970

SR, kraj	Bývajúce obyvateľstvo spolu	Veková skupina					Index starnutia	
		0 - 14	15 - 44	45 - 64	65+	nezistená		
Slovenská republika								
2001	abs.	5 379 455	1 015 493	2 477 200	1 228 315	610 923	47 524	60,2
	v %	100,0	18,9	46,0	22,8	11,4	0,9	x
1991	abs.	5 274 335	1 313 961	2 407 836	1 007 885	543 180	14 730	41,3
	v %	100,0	24,9	45,6	19,1	10,3	0,0	x
1980	abs.	4 991 168	1 302 072	2 196 747	965 757	519 388	7 204	39,9
	v %	100,0	26,1	44,0	19,3	10,4	0,1	x
1970	abs.	4 537 290	1 232 721	1 977 811	905 522	418 340	2 896	33,9
	v %	100,0	27,2	43,6	20,0	9,2	0,1	x
Kraje (rok 2001)								
Bratislavský	abs.	599 015	89 222	266 308	152 566	71 702	19 217	80,4
	v %	100,0	14,9	44,5	25,5	12,0	3,2	x
Trnavský	abs.	551 003	97 559	257 652	130 490	62 092	3 210	63,6
	v %	100,0	17,7	46,8	23,7	11,3	0,6	x
Trenčiansky	abs.	605 582	108 862	280 096	142 076	71 733	2 815	65,9
	v %	100,0	18,0	46,3	23,5	11,8	0,5	x
Nitriansky	abs.	713 422	123 435	326 040	171 110	89 894	2 943	72,8
	v %	100,0	17,3	45,7	24,0	12,6	0,4	x
Žilinský	abs.	692 332	140 927	322 219	150 885	74 941	3 360	53,2
	v %	100,0	20,4	46,5	21,8	10,8	0,5	x
Banskobystrický	abs.	662 121	120 090	302 677	154 646	79 102	5 606	65,9
	v %	100,0	18,1	45,7	23,4	11,9	0,8	x
Prešovský	abs.	789 968	180 050	368 227	157 967	79 953	3 771	44,4
	v %	100,0	22,8	46,6	20,0	10,1	0,5	x
Košický	abs.	766 012	155 348	353 981	168 575	81 506	6 602	52,5
	v %	100,0	20,3	46,2	22,0	10,6	0,9	x

Pre vývoj počtu obyvateľov v najbližších desaťročiach je dôležité, ako sa bude vyvíjať obyvateľstvo v reprodukčnom veku (15 - 64 rokov) a hlavne v predreprodukčnom veku (do 15 rokov). Zatiaľ čo počet aj podiel obyvateľov vo veku nad 45 sa jednoznačne zvyšoval, trendy u obyvateľov do 45 rokov boli rozdielne. Počet aj podiel obyvateľov v predreprodukčnom veku sa znižoval od roku 1970, pričom v roku 2001 klesol po prvý raz v histórii pod 20 %. Počet a podiel obyvateľstva v reprodukčnom veku sa síce počas celého sledovaného obdobia zvyšoval, avšak so spomaľujúcou sa tendenciou. V horizonte najbližších desaťročí sa bude zvyšovať už len podiel obyvateľov vo veku nad 45 rokov, pričom proces starnutia sa nevyhne ani tejto veľkej skupine obyvateľstva v poreprodukčnom veku (nad 65 rokov).

Vzhľadom k tomu, že veková štruktúra obyvateľstva je bezprostredným dôsledkom demografického vývoja, boli rozdiely vo vekovom zložení obyvateľstva medzi krajinami Slovenskej republiky významné a zhodovali sa do značnej miery s rozdielmi vo vývoji pôrodnosti. V severných a východných regiónoch Slovenska bolo obyvateľstvo mladšie, podiel detskej zložky zatiaľ neklesol pod 20 % a podiel obyvateľov vo veku nad 65 rokov len tesne presiahol 10 %. Naopak, na západnom a južnom Slovensku bol proces starnutia

obyvateľstva pokročilejší. Podiel obyvateľov vo veku do 15 rokov sa pomaly blížil k 15 % a podiel obyvateľstva nad 65 rokov presiahol 12 %.

Tab. 5 Obyvateľstvo podľa päťročných vekových skupín - 2001

Veková skupina	SR	v tom kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický
Spolu	5 379 455	599 015	551 003	605 582	713 422	692 332	662 121	789 968	766 012
0 - 4	277 709	22 334	25 637	27 659	32 968	39 130	32 914	51 707	45 360
5 - 9	338 772	28 854	32 690	36 624	40 784	47 845	39 796	61 144	51 035
10 - 14	399 012	38 034	39 232	44 579	49 683	53 952	47 380	67 199	58 953
15 - 19	440 003	45 898	44 249	49 170	55 918	57 929	52 934	70 072	63 833
20 - 24	466 328	50 774	48 586	53 083	60 446	60 739	56 158	69 918	66 624
25 - 29	432 649	45 930	46 182	48 075	57 446	56 981	52 047	63 696	62 292
30 - 34	359 200	37 387	38 135	40 632	47 971	47 162	43 890	52 904	51 119
35 - 39	380 054	40 726	39 176	43 508	50 751	48 824	47 705	55 467	53 897
40 - 44	398 966	45 593	41 324	45 628	53 508	50 584	49 943	56 170	56 216
45 - 49	410 780	52 327	43 240	46 817	56 227	51 231	51 138	53 307	56 493
50 - 54	343 768	44 268	36 218	38 862	46 623	42 514	42 955	44 575	47 753
55 - 59	255 423	31 845	27 851	30 346	36 300	30 712	32 570	31 637	34 162
60 - 64	218 344	24 126	23 181	26 051	31 960	26 428	27 983	28 448	30 167
65 - 69	197 491	21 738	20 104	23 601	28 460	24 429	24 879	26 589	27 691
70 - 74	175 488	20 945	17 962	20 553	25 684	22 039	22 283	22 971	23 051
75 - 79	135 913	16 793	13 782	15 512	20 120	16 538	17 939	17 603	17 626
80+	102 031	12 226	10 244	12 067	15 630	11 935	14 001	12 790	13 138
Nezistená	47 524	19 217	3 210	2 815	2 943	3 360	5 606	3 771	6 602

Spomedzi krajov mal najstaršie obyvateľstvo Bratislavský kraj, kde na 100 obyvateľov vo veku do 15 rokov pripadalo 80 obyvateľov vo veku nad 65 rokov. Je to skoro dvojnásobná hodnota v porovnaní s Prešovským krajom, ktorý mal najmladšie obyvateľstvo. Príčinou výrazne staršej vekovej štruktúry v Bratislavskom kraji bolo veľmi nízke zastúpenie detskej zložky obyvateľstva (14,9 %) a vysoké zastúpenie obyvateľstva v staršom ekonomicky aktívnom veku, čo súviselo predovšetkým s profesijnou štruktúrou obyvateľstva v administratívnom centre v Bratislave.

1.2.3 Rodinný stav

Dlhodobu najpočetnejšiu časť obyvateľstva z hľadiska rodinného stavu tvorili osoby žijúce v manželstve. Ich podiel v populácii sa zvyšoval až do roku 1980, kedy bol vyšší ako 48 %. Po roku 1980 sa začal počet aj podiel osôb žijúcich v manželstve znižovať. Vývoj podielu slobodných osôb v populácii bol opačný. Do roku 1991 sa ich podiel v populácii znižoval, v roku 2001 zostal na úrovni roku 1991. Zastúpenie slobodných a žijúcich v manželstve závisí v rozhodujúcej miere od vývoja sobášnosti. Významná zmena sobášneho správania na začiatku 90. rokov sa prejavila aj v zložení obyvateľstva podľa rodinného stavu. Klesala sobášnosť v dôsledku odkladania sobášov do vyššieho veku a narastajúceho počtu spolužití bez sobáša. Je možné, že sa zvyšoval aj počet tých, ktorí boli rozhodnutí nevstupovať do žiadnych partnerských zväzkov. Všetky tieto procesy mali za následok zvyšovanie počtu slobodných osôb v populácii na úkor osôb žijúcich v manželstve.

Podiel aj počet rozvedených aj ovdovených osôb v populácii sa nepretržite zvyšoval. Dôvodom bola vysoká úmrtnosť mužov a zvyšovanie rozvodovosti. Na druhej strane sobášnosť vyššieho poradia (sobáše rozvedených a ovdovených), ktorá znižuje podiel slobodných a ovdovených v populácii, sa zvyšovala len pomaly. V porovnaní s rokom 1970 bol podiel rozvedených v populácii takmer 5-násobne vyšší a podiel ovdovených vzrástol o 1,1 bodu.

Tab. 6 Obyvateľstvo podľa rodinného stavu - 2001, 1991, 1980, 1970

SR, kraj	Bývajúce obyvateľstvo spolu	Rodinný stav					
		slobodný, slobodná	ženatý, vydatá	rozvedený, rozvedená	ovdovený, ovdovená	nezistený	
Slovenská republika							
2001	abs.	5 379 455	2 273 779	2 414 523	233 552	388 392	69 209
	v %	100,0	42,3	44,9	4,3	7,2	1,3
1991	abs.	5 274 335	2 232 917	2 517 723	147 523	372 451	3 721
	v %	100,0	42,3	47,7	2,8	7,1	0,1
1980	abs.	4 991 168	2 173 743	2 399 735	88 395	327 415	1 880
	v %	100,0	43,6	48,1	1,8	6,6	0,0
1970	abs.	4 537 290	2 074 413	2 143 590	41 404	275 734	2 149
	v %	100,0	45,7	47,2	0,9	6,1	0,0
Kraje (rok 2001)							
Bratislavský	abs.	599 015	240 574	264 887	39 829	41 060	12 665
	v %	100,0	40,2	44,2	6,6	6,9	2,1
Trnavský	abs.	551 003	226 170	255 439	23 757	40 616	5 021
	v %	100,0	41,0	46,4	4,3	7,4	0,9
Trenčiansky	abs.	605 582	251 897	278 720	26 231	41 578	7 156
	v %	100,0	41,6	46,0	4,3	6,9	1,2
Nitriansky	abs.	713 422	283 934	326 755	34 997	60 074	7 662
	v %	100,0	39,8	45,8	4,9	8,4	1,1
Žilinský	abs.	692 332	305 942	309 369	24 525	46 954	5 542
	v %	100,0	44,2	44,7	3,5	6,8	0,8
Banskobystrický	abs.	662 121	272 200	292 128	34 928	53 678	9 187
	v %	100,0	41,1	44,1	5,3	8,1	1,4
Prešovský	abs.	789 968	362 788	349 298	18 725	49 591	9 566
	v %	100,0	45,9	44,2	2,4	6,3	1,2
Košický	abs.	766 012	330 274	337 927	30 560	54 841	12 410
	v %	100,0	43,1	44,1	4,0	7,2	1,6

Regionálne rozdiely v rodinnom stave obyvateľstva ovplyvňovalo okrem sobášnosti, rozvodovosti a úmrtnosti aj vekové zloženie. Prejavilo sa to napríklad u slobodných osôb, keď v Prešovskom kraji bol napriek vysokej sobášnosti najväčší podiel slobodných osôb. Dôvodom bolo vysoké zastúpenie mladých ľudí vo veku 15 až 20 rokov. To isté platilo aj o ďalších krajoch s relatívne vysokou sobášnosťou (Košickom a Žilinskom), v ktorých bolo zároveň relatívne početné mladé obyvateľstvo. Zastúpenie ženatých mužov, resp. vydatých žien v populácii sa pohybovalo od 44,1 % v Banskobystrickom a Košickom kraji po 46,4 % v Trnavskom kraji. U rozvedených osôb sa od ostatných krajov výraznejšie odlišovali Prešovský kraj s najnižším podielom rozvedených osôb v populácii (2,4 %) a Bratislavský kraj, v ktorom bol podiel rozvedených v populácii najvyšší (6,6 %). Ovdovených osôb bolo najviac v južných regiónoch Slovenska, kde bola najvyššia úmrtnosť. Pri hodnotení na krajskej úrovni išlo o Nitriansky a Banskobystrický kraj.

1.2.4 Vzdelanie

Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a rast odbornej kvalifikácie je jedným z dôležitých predpokladov ďalšieho rozvoja ekonomiky. Počas celého sledovaného obdobia od roku 1970 až do roku 2001 sa znižoval podiel osôb bez vzdelania a so základným vzdelaním, spomaľovali sa prírastky obyvateľstva so stredoškolským vzdelaním bez maturity a zvyšoval sa podiel obyvateľov so stredoškolským vzdelaním s maturitou a s vysokoškolským vzdelaním. V roku 2001 podiel obyvateľov so stredoškolským vzdelaním s maturitou a s vyšším vzdelaním dosiahol takmer 42 %. Podiel obyvateľov bez maturity (základné a stredoškolské vzdelanie) sa znížil z 81,3 % v roku 1970 na 56,4 % v roku 2001.

Tab. 7 Obyvateľstvo vo veku 15 rokov a viac podľa skončeného školského vzdelania - 2001, 1991, 1980, 1970

SR, kraj	Bývajúce obyvateľstvo nad 15 rokov	Najvyššie skončené školské vzdelanie							
		základné*	stredné	úplné stredné	vyššie	vysoko- školské	bez vzdelania	nezistené	
Slovenská republika									
2001	abs.	4 363 962	1 197 356	1 264 144	1 351 429	26 648	423 324	15 529	85 532
	v %	100,0	27,4	29,0	31,0	0,6	9,7	0,4	2,0
1991	abs.	3 960 374	1 512 818	1 114 717	957 863	5 852	306 920	27 043	35 161
	v %	100,0	38,2	28,1	24,2	0,1	7,7	0,7	0,9
1980	abs.	3 689 096	1 908 855	860 646	658 300	5 415	190 290	27 623	37 967
	v %	100,0	51,7	23,3	17,8	0,1	5,2	0,7	1,0
1970	abs.	3 304 569	2 006 227	681 531	415 979	3 846	99 922	30 321	66 743
	v %	100,0	60,7	20,6	12,6	0,1	3,0	0,9	2,0
Kraje (rok 2001)									
Bratislavský	abs.	509 793	98 042	114 838	173 270	5 233	102 076	640	15 694
	v %	100,0	19,2	22,5	34,0	1,0	20,0	0,1	3,1
Trnavský	abs.	453 444	131 983	146 009	129 818	2 466	33 254	1 693	8 221
	v %	100,0	29,1	32,2	28,6	0,5	7,3	0,4	1,8
Trenčiansky	abs.	496 720	121 000	162 927	157 842	2 688	42 060	1 074	9 129
	v %	100,0	24,4	32,8	31,8	0,5	8,5	0,2	1,8
Nitriansky	abs.	589 987	184 053	177 455	168 175	3 026	46 188	2 215	8 875
	v %	100,0	31,2	30,1	28,5	0,5	7,8	0,4	1,5
Žilinský	abs.	551 405	147 374	174 765	170 998	3 523	47 785	1 624	5 336
	v %	100,0	26,7	31,7	31,0	0,6	8,7	0,3	1,0
Banskobystrický	abs.	542 031	161 751	147 333	167 599	3 011	46 426	2 496	13 415
	v %	100,0	29,8	27,2	30,9	0,6	8,6	0,5	2,5
Prešovský	abs.	609 918	183 688	175 814	187 600	3 156	47 992	1 737	9 931
	v %	100,0	30,1	28,8	30,8	0,5	7,9	0,3	1,6
Košický	abs.	610 664	169 465	165 003	196 127	3 545	57 543	4 050	14 931
	v %	100,0	27,8	27,0	32,1	0,6	9,4	0,7	2,4

* vrátane neukončeného vzdelania

V roku 2001 podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva po prvý raz v histórii dosiahol takmer desatinu z celkového počtu obyvateľov. Oproti roku 1991 zaznamenal podiel obyvateľstva s najvyšším vzdelaním nárast o 2 body, v porovnaní s rokom 1970 sa zvýšil viac ako trojnásobne. Podiel obyvateľov so základným vzdelaním sa za posledných 20 rokov znížil o polovicu. Podiel obyvateľov bez vzdelania a so základným vzdelaním bol v roku 2001 nižší ako 30 %.

Regionálne rozdiely vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva súvisia predovšetkým so stupňom urbanizácie. V administratívnych centrách sú sústredené vysoké školy a úrady vyžadujúce pracovné pozície s vyšším vzdelaním. V regiónoch s vyšším stupňom urbanizácie bola preto väčšia koncentrácia obyvateľstva so stredoškolským vzdelaním s maturitou a s vysokoškolským vzdelaním. Úplne výnimočné postavenie mal v tomto smere Bratislavský kraj, hlavne vplyvom hlavného mesta, v ktorom je koncentrácia vysokých škôl a úradov mimoriadne vysoká. V Bratislavskom kraji až 55 % obyvateľov malo stredoškolské vzdelanie s maturitou alebo vysokoškolské vzdelanie a takmer štvrtina všetkých vysokoškolákov Slovenskej republiky žila v hlavnom meste alebo jeho blízkom okolí. Vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva ovplyvňovala aj veková štruktúra, nakoľko veľká časť obyvateľov bez vzdelania a so základným vzdelaním pripadala na staršie obyvateľstvo, ktoré bolo silno zastúpené v malých obciach na vidieku. Najviac obyvateľov so základným vzdelaním žilo v Nitrianskom, Prešovskom a Banskobystrickom kraji.

1.2.5 Národnosť

Pri sčítaní v roku 2001 sa každý občan Slovenskej republiky mohol slobodne prihlásiť k ľubovoľnej národnosti a nebol nijako viazaný príslušnosťou k niektorej národnostnej alebo etnickej skupine. Rovnaká situácia bola aj pri sčítaní v roku 1991. Aj v ostatných predchádzajúcich sčítaniach sa národnosť zisťovala deklaratívne, avšak obyvateľstvo sa mohlo prihlásiť len k niektorej z oficiálne uznaných národností.

Je predpoklad, že väčšina obyvateľov spojila deklarovanú národnosť s národnostnou alebo etnickou príslušnosťou. Jedinou významnou výnimkou bolo rómske etnikum. Podľa odhadov až tri štvrtiny Rómov si zvolilo inú než rómsku národnosť, pričom najčastejšie sa prihlásili k väčšinovej národnosti na príslušnom území (vo väčšine prípadov slovenskej alebo maďarskej).

V Slovenskej republike bolo šesť národností, ku ktorým sa v roku 2001 prihlásilo aspoň po 10 tisíc osôb. Najviac obyvateľov bolo slovenskej národnosti, nasledovala maďarská, rómska, česká, rusínska a ukrajinská národnosť. Ku všetkým ostatným národnostiam sa prihlásilo spolu len 0,4 % obyvateľov (zhruba 20 tisíc osôb). Podiel príslušníkov najpočetnejších národností sa za posledných desať rokov zvýšil, s výnimkou maďarskej národnosti (podiel poklesol o 1,1 bodu), českej a ukrajinskej národnosti. Podiel príslušníkov ostatných národností zostal nezmenený.

Väčšina národnostných skupín žila koncentrovane na určitom území v nadväznosti na historický vývoj a geografickú polohu. Obyvateľstvo maďarskej národnosti na juhu Slovenska, Rusíni a Ukrajinci na východe Slovenska, Česi v regiónoch blízko hraníc s Českou republikou. Jedinou výnimkou boli Rómovia, ktorí žili rozptýlene po celom území Slovenskej republiky. Najväčšia koncentrácia bola na východnom Slovensku a na juhu stredného Slovenska, t. j. v Prešovskom, Košickom a Banskobystrickom kraji.

Vo všetkých krajoch bolo väčšinovým obyvateľstvo slovenskej národnosti. Najväčší podiel obyvateľov slovenskej národnosti bol v Žilinskom a Trenčianskom kraji (takmer 98 %). Viac ako 90 % obyvateľstva slovenskej národnosti žilo aj v Bratislavskom a Prešovskom kraji.

Obyvateľstvo maďarskej národnosti žilo predovšetkým na juhu Trnavského kraja a v Nitrianskom kraji. V každom z týchto dvoch krajov tvorilo zhruba štvrtinu obyvateľstva. Viac ako desatinu obyvateľstva tvorilo obyvateľstvo maďarskej národnosti aj v Košickom a v Banskobystrickom kraji. Vysoká koncentrácia obyvateľstva maďarskej národnosti na južnom Slovensku sa výraznejšie prejavila na okresnej ako krajskej úrovni, keď v niektorých okresoch bolo väčšinovým obyvateľstvom.

Tab. 8 Obyvateľstvo podľa národnosti - 2001, 1991

SR, kraj	Bývajúce obyvateľstvo spolu	Národnosť								
		slovenská	maďarská	rómska	česká	rusínska	ukrajinská	ostatné	nezistená	
Slovenská republika										
2001	abs.	5 379 455	4 614 854	520 528	89 920	44 620	24 201	10 814	20 016	54 502
	v %	100,0	85,8	9,7	1,7	0,8	0,4	0,2	0,4	1,0
1991	abs.	5 274 335	4 519 328	567 296	75 802	52 884	17 197	13 281	19 765	8 782
	v %	100,0	85,7	10,8	1,4	1,0	0,3	0,3	0,4	0,2
Kraje (rok 2001)										
Bratislavský	abs.	599 015	546 685	27 434	755	9 591	526	542	6 165	7 317
	v %	100,0	91,3	4,6	0,1	1,6	0,1	0,1	1,0	1,2
Trnavský	abs.	551 003	407 246	130 740	3 163	4 778	72	196	1 273	3 535
	v %	100,0	73,9	23,7	0,6	0,9	0,0	0,0	0,2	0,6
Trenčiansky	abs.	605 582	589 344	1 058	1 547	6 319	87	214	1 956	5 057
	v %	100,0	97,3	0,2	0,3	1,0	0,0	0,0	0,3	0,8
Nitriansky	abs.	713 422	499 761	196 609	4 741	4 526	85	275	1 709	5 716
	v %	100,0	70,1	27,6	0,7	0,6	0,0	0,0	0,2	0,8
Žilinský	abs.	692 332	674 766	660	2 795	6 123	129	223	1 930	5 706
	v %	100,0	97,5	0,1	0,4	0,9	0,0	0,0	0,3	0,8
Banskobystrický	abs.	662 121	553 865	77 795	15 463	4 560	148	553	1 703	8 034
	v %	100,0	83,7	11,7	2,3	0,7	0,0	0,1	0,3	1,2
Prešovský	abs.	789 968	716 441	817	31 653	3 774	21 150	6 781	1 930	7 422
	v %	100,0	90,7	0,1	4,0	0,5	2,7	0,9	0,2	0,9
Košický	abs.	766 012	626 746	85 415	29 803	4 949	2 004	2 030	3 350	11 715
	v %	100,0	81,8	11,2	3,9	0,6	0,3	0,3	0,4	1,5

1.2.6 Materinský jazyk

Pre zisťovanie materinského jazyka platila rovnaká zásada deklarácie ako v prípade národnosti. Štruktúra obyvateľstva podľa materinského jazyka bola veľmi podobná štruktúre podľa národnosti. Rovnaké boli aj tendencie vo vývoji za posledných 10 rokov, ako aj regionálne rozdiely. Zhruba 150 tisíc osôb, ktoré sa prihlásili pri sčítaní v roku 2001 k slovenskej národnosti, uviedlo iný materinský jazyk ako slovenský. Preto bol podiel osôb so slovenčinou ako materinským jazykom nižší ako podiel osôb slovenskej národnosti. Túto skutočnosť možno považovať za logický dôsledok prirodzenej asimilácie. Najväčší rozdiel medzi deklarovaným materinským jazykom a národnosťou bol u Rusínov (viac ako jednonásobný), u Maďarov, Rómov a Čechov bol zhruba 10 %. Nakoľko u Ukrajincov bolo viac tých, ktorí deklarovali ukrajinskú národnosť ako ukrajinský materinský jazyk, dá sa predpokladať, že časť obyvateľov s rusínskym materinským jazykom sa hlásila k ukrajinskej národnosti.

Tab. 9 Obyvateľstvo podľa materinského jazyka - 2001, 1991

SR, kraj	Bývajúce obyvateľstvo spolu	Materinský jazyk								
		slovenský	maďarský	rómsky	český	rusínsky	ukrajinský	ostatné	nezistený	
Slovenská republika										
2001	abs.	5 379 455	4 512 217	572 929	99 448	48 201	54 907	7 879	17 818	66 056
	v %	100,0	83,9	10,7	1,8	0,9	1,0	0,1	0,3	1,2
1991	abs.	5 274 335	4 445 303	608 221	77 269	56 487	49 099	9 480	16 146	12 330
	v %	100,0	84,3	11,5	1,5	1,1	0,9	0,2	0,3	0,2
Kraje (rok 2001)										
Bratislavský	abs.	599 015	540 483	31 070	594	10 960	774	435	5 588	9 111
	v %	100,0	90,2	5,2	0,1	1,8	0,1	0,1	0,9	1,5
Trnavský	abs.	551 003	403 062	133 904	3 227	4 993	119	196	1 032	4 470
	v %	100,0	73,2	24,3	0,6	0,9	0,0	0,0	0,2	0,8
Trenčiansky	abs.	605 582	588 974	1 533	455	6 914	159	207	1 395	5 945
	v %	100,0	97,3	0,3	0,1	1,1	0,0	0,0	0,2	1,0
Nitriansky	abs.	713 422	482 538	211 595	5 548	4 759	171	251	1 381	7 179
	v %	100,0	67,6	29,7	0,8	0,7	0,0	0,0	0,2	1,0
Žilinský	abs.	692 332	674 049	915	2 045	6 527	254	219	1 580	6 743
	v %	100,0	97,4	0,1	0,3	0,9	0,0	0,0	0,2	1,0
Banskobystrický	abs.	662 121	548 520	88 377	8 741	4 887	234	524	1 415	9 423
	v %	100,0	82,8	13,3	1,3	0,7	0,0	0,1	0,2	1,4
Prešovský	abs.	789 968	677 773	1 354	43 208	3 991	48 427	4 252	1 977	8 986
	v %	100,0	85,8	0,2	5,5	0,5	6,1	0,5	0,3	1,1
Košický	abs.	766 012	596 818	104 181	35 630	5 170	4 769	1 795	3 450	14 199
	v %	100,0	77,9	13,6	4,7	0,7	0,6	0,2	0,5	1,9

1.2.7 Náboženské vyznanie

Z povojnových sčítaní sa náboženské vyznanie zisťovalo iba v rokoch 1950, 1991 a 2001. Podobne ako národnosť a materinský jazyk aj náboženské vyznanie obyvateľstva je deklaratívny údaj. Každý obyvateľ sa mohol na základe vlastného slobodného uváženia rozhodnúť pre niektorú z cirkví alebo náboženských spoločností alebo sa mohol prihlásiť do skupiny obyvateľov bez vyznania.

Podiel osôb bez vyznania bol relatívne nízky. V roku 2001 sa 13 % obyvateľstva neprihlásilo k žiadnej cirkvi ani náboženskému spoločenstvu, čo bolo o 3,2 bodu viac ako v roku 1991. Podiel obyvateľov, ktorí sa prihlásili k jednotlivým náboženským vyznaniam, sa za posledných desať rokov zvýšil. Dominantné postavenie si udržala Rímskokatolícka cirkev, ku ktorej sa v roku 2001 prihlásilo 68,9 % obyvateľov (v roku 1991 to bolo 60,4 %). Druhou v poradí bola Evanjelická cirkev a. v., ku ktorej sa prihlásilo 6,9 % obyvateľov v roku 2001 (oproti roku 1991 nárast o 0,7 bodu). Gréckokatolícka cirkev, Pravoslávna cirkev a Reformovaná kresťanská cirkev si svoje postavenie nepatrne posilnili. Ku všetkým ostatným cirkvám sa v roku 2001 prihlásilo spolu len 1,1 % obyvateľov, čo bolo viac ako dvojnásobok oproti roku 1991.

V roku 1991 odmietlo na otázku o náboženskom vierovyznaní odpovedať 918 tisíc osôb, t.j. 17,4 % populácie, v roku 2001 na otázku o náboženskom vierovyznaní neodpovedali 3 % obyvateľov. Je zrejmé, že v roku 1991 u mnohých obyvateľov pretrvávali ešte obavy

z minulosti, alebo si ešte nestihli vybudovať, resp. obnoviť vzťah k niektorému vierovyznaniu.

Dominantné postavenie mala Rímskokatolícka cirkev vo všetkých krajoch. Najviac obyvateľov sa k nej hlásilo v Trnavskom kraji (78,2 %), najmenej v Košickom kraji (59,5 %). Najviac obyvateľov gréckokatolíckeho a pravoslávneho vyznania bolo na východnom Slovensku (Prešovský a Košický kraj), najviac obyvateľov evanjelického vyznania v Banskobystrickom, Žilinskom a v Trenčianskom kraji. Vyššie zastúpenie obyvateľov bez vyznania bolo v Bratislavskom a Banskobystrickom kraji.

Tab. 10 Obyvateľstvo podľa náboženského vyznania - 2001, 1991

SR, kraj	Bývajúce obyvateľstvo spolu	Náboženské vyznanie								
		Rímsko-katolícka cirkev	Grécko-katolícka cirkev	Pravoslávna cirkev	Evanjelická cirkev a.v.	Reformovaná kresť. cirkev	ostatné cirkvi a náboženské spoločnosti	bez vyznania	nezistené	
Slovenská republika										
2001	abs.	5 379 455	3 708 120	219 831	50 363	372 858	109 735	60 642	697 308	160 598
	v %	100,0	68,9	4,1	0,9	6,9	2,0	1,1	13,0	3,0
1991	abs.	5 274 335	3 187 383	178 733	34 376	326 397	92 245	21 815	515 551	917 835
	v %	100,0	60,4	3,4	0,7	6,2	1,7	0,4	9,8	17,4
Kraje (rok 2001)										
Bratislavský	abs.	599 015	370 767	3 625	1 836	33 813	2 622	9 947	149 436	26 969
	v %	100,0	61,9	0,6	0,3	5,6	0,4	1,7	24,9	4,5
Trnavský	abs.	551 003	431 154	1 037	457	24 262	11 495	4 550	64 381	13 667
	v %	100,0	78,2	0,2	0,1	4,4	2,1	0,8	11,7	2,5
Trenčiansky	abs.	605 582	435 246	1 175	478	57 891	284	4 950	87 385	18 173
	v %	100,0	71,9	0,2	0,1	9,6	0,0	0,8	14,4	3,0
Nitriansky	abs.	713 422	550 492	1 529	513	23 905	33 484	7 816	78 331	17 352
	v %	100,0	77,2	0,2	0,1	3,4	4,7	1,1	11,0	2,4
Žilinský	abs.	692 332	522 580	1 732	550	72 824	193	5 037	72 175	17 241
	v %	100,0	75,5	0,3	0,1	10,5	0,0	0,7	10,4	2,5
Banskobystrický	abs.	662 121	413 267	5 543	1 084	85 882	11 771	9 158	110 905	24 511
	v %	100,0	62,4	0,8	0,2	13,0	1,8	1,4	16,7	3,7
Prešovský	abs.	789 968	529 099	121 188	31 458	40 432	710	6 451	44 324	16 306
	v %	100,0	67,0	15,3	4,0	5,1	0,1	0,8	5,6	2,1
Košický	abs.	766 012	455 515	84 002	13 987	33 849	49 176	12 733	90 371	26 379
	v %	100,0	59,5	11,0	1,8	4,4	6,4	1,7	11,8	3,4

2. ROZMIESTNENIE OBYVATEĽSTVA A ŠTRUKTÚRA OSÍDLENIA

2.1 Hustota zaľudnenia

Od roku 1991 sa počet obyvateľov zvýšil o 105,1 tisíc osôb, t. j. o 2 %. Bol to výsledok spomaľovania demografického vývoja, hlavne znižovania prirodzeného prírastku obyvateľstva. Hustota zaľudnenia sa v porovnaní s rokom 1991 zvýšila len o 2 osoby a dosiahla hodnotu 110 osôb na km². Táto situácia sa premietla aj do regiónov, kde tiež priniesla len malé zmeny.

Rozdiely v prírodných podmienkach a v historickom vývoji ovplyvnili rozmiestnenie obyvateľstva do regiónov. Vývoj hustoty zaľudnenia v intercenzálnom období odpovedal

prírastkom, resp. úbytkom obyvateľstva v jednotlivých krajoch. Úbytok obyvateľstva v poslednom intercenzálnom období zaznamenali Bratislavský a Nitriansky kraj, čo znamenalo zníženie ich hustoty zaľudnenia o 4, resp. o 1 osobu na km². Najväčší rast hustoty zaznamenal Prešovský kraj s prírastkom 6 osôb a Košický kraj s prírastkom 4 osoby na km². Najvyššiu hustotu dosiahol napriek úbytku Bratislavský kraj s 292 osobami na km². Hornatejšie kraje, Banskobystrický a Prešovský kraj, dosiahli od 25 % do 30 % úroveň hustoty Bratislavského kraja. Najväčšiu hustotu zaľudnenia mali veľké mestá. V Bratislave na 1 km² pripadalo 1 166 obyvateľov, o 37 osôb menej ako pred desiatimi rokmi, ako priamy dôsledok spomalenia tempa prirodzeného prírastku a migračného úbytku.

Tab. 11 Hustota zaľudnenia - 2001, 1991, 1980, 1970 (podľa územnej štruktúry 2001)

SR, kraj	Počet obyvateľov na 1 km ²			
	2001	1991	1980	1970
Slovenská republika	109,7	107,6	101,8	92,5
v tom kraj				
Bratislavský	291,8	295,4	264,9	224,1
Trnavský	132,9	130,7	127,0	117,0
Trenčiansky	134,5	133,4	126,3	114,6
Nitriansky	112,5	113,0	111,7	107,0
Žilinský	102,0	98,5	92,8	84,1
Banskobystrický	70,0	69,7	67,3	63,3
Prešovský	87,8	82,2	75,4	67,4
Košický	113,5	109,8	103,5	92,2

2.2 Veľkostná štruktúra obcí a počet ich obyvateľov

Masívnu integráciu obcí v 70. a 80. rokoch, podporovanú realizáciou Projektu urbanizácie Slovenska, vystriedala na prelome 80. a 90. rokov ich dezintegrácia. V 70. rokoch zanikali najmä menšie obce a celkový počet obcí sa znížil o 366. V nasledujúcom intercenzálnom období bola dezintegrácia na konci obdobia silnejšia ako koncentračné tendencie a počet obcí už vzrástol o 100. Neskôr sa tieto procesy postupne spomaľovali, zlučovanie bolo len ojedinelé a v období 1991 - 2001 sa počet obcí zvýšil o 58.

Pri sčítaní v roku 2001 bolo spolu 2 883 obcí, v porovnaní s rokom 1991 sa ich počet zvýšil o 2 %. Počet vidieckych obcí sa zvýšil na 2 747 obcí. Počet miest (136) sa v poslednom intercenzálnom období nezmenil. Za mesto sa považovala obec, ktorá mala udelený štatút mesta. V rokoch 1970 a 1980 boli do počtu miest zahrnuté aj tzv. obce mestského typu.

Vo vývoji počtu obcí nedošlo v štyroch veľkostných skupinách k žiadnej početnej zmene, a to u obcí nad 10 tisíc obyvateľov. Vo veľkostnej skupine od 5 do 10 tisíc obyvateľov sa počet obcí zvýšil o 3. Tento vývoj odrážal stagnáciu počtu obyvateľov väčších obcí. Naopak, najviac rástol počet najmenších obcí s menej ako 200 obyvateľmi procesom dezintegrácie v neprospech počtu obyvateľov obcí vyššej veľkostnej skupiny. Rástol aj počet obcí od 1 do 5 tisíc obyvateľov, ako dôsledok nastupujúceho procesu suburbanizácie - rastu zázemia veľkých miest.

Tab. 12 Veľkostná skupina obcí podľa počtu obyvateľov - 2001, 1991, 1980, 1970

Veľkostná skupina obcí	Počet obcí			
	2001	1991	1980	1970
- 199	367	342	236	200
200 - 449	805	822	727	863
500 - 999	786	780	796	968
1 000 - 1 999	547	522	568	644
2 000 - 4 999	253	237	280	316
5 000 - 9 999	53	50	55	57
10 000 - 19 999	32	32	36	24
20 000 - 49 999	29	29	19	17
50 000 - 99 999	9	9	6	0
100 000 a viac	2	2	2	2
Mestské	136	136	176	176
Vidiecke	2 747	2 689	2 549	2 915
Spolu	2 883	2 825	2 725	3 091

Ani vo vývoji počtu obyvateľov v jednotlivých veľkostných skupinách obcí nedošlo k takým výrazným zmenám ako v predchádzajúcich desaťročiach. Najväčší podiel obyvateľov Slovenskej republiky, takmer 16 %, žil v obciach od 20 do 50 tisíc obyvateľov. Takéto obce výrazne rástli najmä v 80. rokoch, nakoľko do nich smerovalo aj najviac ekonomických aktivít tohto obdobia. V období 1991 - 2001 zaznamenali najväčší rast počtu obyvateľov obce od 1 do 5 tisíc obyvateľov, v ktorých pribudlo 77,4 tisíc obyvateľov. Bol to takmer celý prírastok (95 %) obyvateľstva. Z toho 47,4 tisíc obyvateľov pribudlo v obciach od 2 do 5 tisíc obyvateľov, teda v skupine, ktorá v predchádzajúcom interdecennálnom období zaznamenala najväčší pokles počtu obyvateľov. Napriek týmto zmenám ešte stále najväčší podiel obyvateľov žil v najmenších obciach, a to v obciach do 2 000 obyvateľov. Tieto obce sa na celkovom počte obcí podieľali až 87 %, ale žilo v nich len necelých 31 % obyvateľov. V Bratislave sa koncentrovalo 8 % a v Košiciach 4,4 % obyvateľstva Slovenskej republiky.

Tab. 13 Počet a podiel obyvateľov podľa veľkostných skupín obcí - 2001, 1991, 1980, 1970

Veľkostná skupina obcí	Počet obyvateľov (v tisícoch)				Podiel obyvateľov (v %)			
	2001	1991	1980	1970	2001	1991	1980	1970
- 199	45,8	43,7	31,4	27,9	0,9	0,8	0,6	0,6
200 - 449	276,3	285,0	251,3	303,0	5,1	5,4	5,0	6,7
500 - 999	556,3	554,6	570,3	697,4	10,3	10,5	11,4	15,4
1 000 - 1 999	767,6	737,6	804,3	905,0	14,3	14,0	16,1	19,9
2 000 - 4 999	743,3	695,9	830,7	926,4	13,8	13,2	16,6	20,4
5 000 - 9 999	368,6	346,2	374,3	391,7	6,9	6,6	7,5	8,6
10 000 - 19 999	460,6	457,0	545,7	317,7	8,6	8,7	10,9	7,0
20 000 - 49 999	850,2	837,0	582,8	517,9	15,8	15,9	11,7	11,4
50 000 - 99 999	646,1	640,0	417,8	-	12,0	12,1	8,4	-
100 000 a viac	664,8	677,4	582,6	450,4	12,4	12,8	11,7	9,9
Mestské	3 010,2	2 996,6	2 643,3	1 878,5	56,2	56,8	53,0	41,4
Vidiecke	2 369,3	2 277,7	2 347,9	2 658,8	43,8	43,2	47,0	58,6
Spolu	5 379,5	5 274,3	4 991,2	4 537,3	100,0	100,0	100,0	100,0

Najväčší úbytok obyvateľov zaznamenali mestá Bratislava a Košice, ktoré v 70. a 80. rokoch patrili medzi najrýchlejšie rastúce mestá v strednej Európe. Kým v rokoch 1970 - 1991 počet obyvateľov v týchto mestách vzrástol o 227 tisíc, v období 1991 - 2001 sa naopak znížil o 12,6 tisíc. Na tomto poklese sa podieľalo hlavné mesto Bratislava, ktoré zaznamenalo úbytok obyvateľov o 13,5 tisíc osôb. V meste Košice bol prírastok nižší ako tisíc osôb a počet obyvateľov vzrástol iba o 0,4 %. Obyvateľstvo týchto miest hľadá často lacnejšie bývanie a kvalitnejšie životné prostredie v ich zázemí.

V intercenzálnom období 1991 - 2001 rástol počet obyvateľov menších obcí, predovšetkým vidieckych. Počet obyvateľov v týchto obciach sa zvýšil takmer o 92 tisíc osôb, kým v predchádzajúcich obdobiach vidiecke obce zaznamenali pokles počtu obyvateľov. Naopak, prírastok mestského obyvateľstva dosiahol len 13,6 tisíc obyvateľov. Podiel mestského obyvateľstva sa znížil na 56,2 %, čo bol oproti predchádzajúcemu obdobiu pokles o 0,6 bodu.

Vplyvom integrácie a dezintegrácie obcí a vývojom prirodzeného prírastku a migračných vzťahov na úrovni obcí sa menil aj priemerný počet obyvateľov pripadajúci na jednu obec.

Tab. 14 Základné údaje o obciach - 2001, 1991, 1980, 1970

Ukazovateľ	Rok			
	2001	1991	1980	1970
Počet obcí	2 883	2 825	2 725	3 091
Počet obyvateľov	5 379 455	5 274 335	4 991 168	4 537 290
Priemerný počet obyvateľov v obci	1 866	1 867	1 832	1 468
Priemerná výmera obce v km ²	17,0	17,4	18,0	15,9

Zatiaľ čo v období 1970 - 1980 priemerný počet obyvateľov pripadajúci na 1 obec výrazne vzrástol o 364 osôb, v rokoch 1980 - 1991 iba o 35 a v období 1991 - 2001 sa znížil o 1 osobu. Podobne sa vyvíjala aj priemerná výmera obce - s výraznou integráciou obcí sa zväčšovala a s dezintegráciou zmenšovala.

3. EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATELSTVA

3.1 Celková charakteristika ekonomickej aktivity obyvateľstva

Transformačný proces ekonomiky a spoločnosti, ktorý prebiehal v období 1991 - 2001 mal okrem iného za následok aj výraznú zmenu charakteristík ekonomickej aktivity obyvateľstva Slovenskej republiky.

Spomalený rast počtu obyvateľov v tomto období sa diferencovane prejavil v štruktúre obyvateľstva podľa stupňa ekonomickej aktivity. Počet bývajúceho obyvateľstva vzrástol o 2 % a počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva o 5 %. Zvýšil sa podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva zo 49,6 % v roku 1991 na 51,1 % v roku 2001, t. j. viac ako polovica obyvateľstva bola ekonomicky aktívna.

Prechod na trhovú ekonomiku mal za následok vznik nezamestnanosti, a tým formovanie sociálnej skupiny dlhodobo nezamestnaných. Len malá časť ekonomického rastu, ktorý bol v slovenskej ekonomike dosiahnutý, sa transformovala do zvýšenia dopytu na trhu práce. Zistená miera pracovného zapojenia (takmer vo všetkých päťročných vekových skupinách obyvateľov v produktívnom veku) potvrdila pretrvávajúci záujem obyvateľov o pracovné uplatnenie buď bezprostredne alebo po absolvovaní prípravy na povolanie.

V roku 1991 sa štátny sektor podieľal na zamestnanosti 87,3 %, v roku 2001 len 35,9 %. Časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa uplatnila v súkromnom sektore a zamestnanosť v štátnom sektore sa postupne znižovala. Zmenila sa i odvetvová štruktúra zamestnanosti. Odvetvím s najvyššou zamestnanosťou bol naďalej priemysel, ktorý v roku 2001 zamestnával viac ako 600 tisíc osôb. Jeho podiel na celkovej zamestnanosti sa znížil z 33,2 % v roku 1991 na 22,5 % v roku 2001, najvýraznejšie zo všetkých odvetví. Bol to predovšetkým dôsledok poklesu zamestnanosti v spracovateľskom priemysle. Relatívny nárast zamestnanosti zaznamenalo iba odvetvie obchodu.

3.2 Bývajúce obyvateľstvo podľa stupňa ekonomickej aktivity

Na vývoji ekonomickej aktivity v období 1991 - 2001 sa podieľal demografický vývoj nielen uvedeného desaťročného obdobia, ale hlavne v dlhodobom horizonte. Silné populačné ročníky dosiahli ekonomicky aktívny vek, čo sa odrazilo vo vyššom náraste počtu ekonomicky aktívnych osôb ako celkového obyvateľstva.

Spoločenský a ekonomický vývoj po roku 1991 spôsobil výraznejšie zmeny v štruktúre obyvateľstva podľa stupňa ekonomickej aktivity. Reštrukturalizácia ekonomiky mala za následok zánik vyššieho počtu pracovných príležitostí, ktoré boli len v nízkej miere nahradené vznikom nových pracovných príležitostí. Výsledkom toho bol vznik nezamestnanosti.

Rast celkového počtu obyvateľov o 2 % v období 1991 - 2001 sa vo vývoji počtu obyvateľov podľa stupňa ekonomickej aktivity odrazil diferencovane. Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa na celkovom počte bývajúceho obyvateľstva zvýšil o 1,5 bodu na 51,1 %. Počet nezamestnaných vzrástol viac ako 5-násobne. V roku 2001 viac ako pol milióna ekonomicky aktívnych osôb nemalo zamestnanie.

Nedostatok pracovných príležitostí a zmenené legislatívne predpisy, ovplyvňujúce výhodnosť, resp. nevýhodnosť zamestnanosti v dôchodkovom veku, zapríčinili zníženie počtu pracujúcich dôchodcov. V uvedenom období sa znížil aj počet ekonomicky aktívnych osôb na materskej dovolenke, čo súviselo hlavne s nižšou pôrodnosťou a snahou rýchleho opätovného zaradenia sa žien do pracovného procesu, predovšetkým z ekonomických dôvodov.

Počet ekonomicky neaktívnych osôb s vlastným zdrojom obživy vzrástol o 16 %. Zapríčinil to rast počtu nepracujúcich dôchodcov o takmer 10 %, ale hlavne rast počtu osôb (v roku 1991 nízkopočetnej) skupiny ostatných osôb s vlastným zdrojom obživy. Ich počet do roku 2001 vzrástol na viac ako 60 tisíc.

Podiel závislých osôb z bývajúceho obyvateľstva klesol z 32,8 % v roku 1991 na 27,5 % v roku 2001. Za obdobie 10 rokov klesol ich absolútny počet o 14,5 % .

Regionálne rozdiely demografického vývoja a transformácie ekonomiky sa prejavili aj v odlišnej štruktúre ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Tab. 15 Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia a stupňa ekonomickej aktivity - 2001, 1991

Stupeň ekonomickej aktivity	Muži	Ženy	Spolu	Zloženie v %				Podiel žien v %
				muži	ženy	spolu		
						2001	1991	
Ekonomicky aktívne osoby	1 428 518	1 319 532	2 748 050	54,7	47,7	51,1	49,6	48,0
v tom								
pracujúci	1 085 951	894 192	1 980 143	41,6	32,3	36,8	43,2	45,2
na materskej dovolenke	1 493	135 044	136 537	0,1	4,9	2,5	3,0	98,9
nezamestnaní	313 199	248 015	561 214	12,0	9,0	10,4	2,0	44,2
ostatní	27 875	42 281	70 156	1,1	1,5	1,3	1,5	60,3
Neaktívni s vlastným zdrojom obživy	410 942	667 308	1 078 250	15,7	24,1	20,0	17,6	61,9
v tom								
nepracujúci dôchodcovia	374 019	643 835	1 017 854	14,3	23,3	18,9	17,6	63,3
ostatní	36 923	23 473	60 396	1,4	0,8	1,1	0,0	38,9
Závislé osoby	733 533	743 327	1 476 860	28,1	26,9	27,5	32,8	50,3
v tom								
deti, žiaci ZŠ	567 271	541 472	1 108 743	21,7	19,6	20,6	25,5	48,8
žiaci SOU	33 895	17 133	51 028	1,3	0,6	0,9	2,6	33,6
študenti stredných a vysokých škôl	126 542	141 874	268 416	4,8	5,1	5	2,9	52,9
ostatní závislí	5 825	42 848	48 673	0,2	1,5	0,9	1,8	88
Nezistení	39 522	36 773	76 295	1,5	1,3	1,4	0,0	48,2
Spolu	2 612 515	2 766 940	5 379 455	100,0	100,0	100,0	100,0	51,4

Tab. 16 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo - 2001

Stupeň ekonomickej aktivity	SR	v tom kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Banskobystrický	Prešovský	Košický
Ekonomicky aktívni	2 748 050	331 354	282 132	314 552	360 894	350 284	331 809	380 548	396 477
% z bývajúceho obyvateľstva	51,1	55,3	51,2	51,9	50,6	50,6	50,1	48,2	51,8
abs. počet ekon aktívnych žien	1 319 532	167 547	133 425	150 276	170 648	166 066	159 745	179 249	192 576
% žien z úhrnu ekon. aktívnych osôb	48,0	50,6	47,3	47,8	47,3	47,4	48,1	47,1	48,6
z toho: materský, rodič. príspevok	136 537	12 516	14 289	15 919	17 014	21 617	15 284	20 999	18 899
nezamestnaní	561 214	32 401	49 632	48 832	85 060	64 059	80 352	96 846	104 032
pracujúci dôchodcovia	70 156	21 063	2 563	11 061	3 470	4 218	2 860	1 832	23 089
vypomáhajúci v rod. podniku	2 358	365	346	314	373	253	239	230	238
Neaktívni s vlastným zdrojom obživy	1 078 250	103 760	116 092	124 331	161 547	137 271	148 836	151 070	135 343
% z bývajúceho obyvateľstva	20,0	17,3	21,1	20,5	22,6	19,8	22,5	19,1	17,7
v tom: nepracujúci dôchodcovia	1 017 854	95 912	108 705	117 971	153 864	130 402	141 137	142 665	127 198
ostatní	60 396	7 848	7 387	6 360	7 683	6 869	7 699	8 405	8 145
Závislé osoby spolu	1 476 860	148 134	144 059	159 263	183 744	199 616	172 018	249 534	220 492
% z bývajúceho obyvateľstva	27,5	24,7	26,1	26,3	25,8	28,8	26,0	31,6	28,8
v tom: deti, žiaci, študenti	1 377 159	138 353	131 594	148 971	167 532	188 096	161 717	233 920	206 976
žiaci SOU	51 028	4 537	5 625	6 423	6 884	7 931	6 246	7 450	5 932
ženy v domácnosti	48 673	5 244	6 840	3 869	9 328	3 589	4 055	8 164	7 584
Spolu	5 379 455	599 015	551 003	605 582	713 422	692 332	662 121	789 968	766 012

Najvyšší podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva bol v Bratislavskom kraji (55,3 % z bývajúceho obyvateľstva) a najnižší v Prešovskom kraji (48,2 %). Najväčšie zastúpenie závislých osôb z bývajúceho obyvateľstva bolo v Prešovskom kraji (31,6 %), najnižšie v Bratislavskom kraji (24,7 %). V Bratislavskom kraji bol aj najnižší podiel neaktívnych osôb s vlastným zdrojom obživy (17,3 %).

V období 1991 - 2001 sa zmenila ekonomická aktivita žien v úplných rodinách. Ich celkový počet klesol o takmer 15 %. Najvýraznejší bol pokles počtu ekonomicky aktívnych žien v úplných rodinách s dvoma a tromi deťmi. Nízky nárast (2 %) bol iba v úplných rodinách s 1 dieťaťom.

Najvyšší počet ekonomicky aktívnych žien bol v úplných rodinách s dvoma deťmi a o málo nižší bol počet žien s jedným dieťaťom. Výrazne nižší bol počet ekonomicky aktívnych žien s tromi a viac deťmi. Podiel ekonomicky aktívnych žien so 4 a viac deťmi v oboch rokoch nadobudol hodnotu nad 4%.

Tab. 17 Ekonomická aktivita žien v úplných rodinách podľa počtu závislých detí - 2001, 1991

Rok	Spolu	Počet závislých detí v rodine			
		1	2	3	4+
Počet					
2001	593 068	233 876	264 390	70 340	24 462
1991	694 194	228 845	330 289	107 057	28 003
Podiel (%)					
2001	100,0	39,4	44,6	11,9	4,1
1991	100,0	33,0	47,6	15,4	4,0
Vývoj (1991 = 100 %)					
	85,4	102,2	80,0	65,7	87,4

Najväčšie rozdiely v počte ekonomicky aktívnych osôb na 1 000 obyvateľov v rokoch 2001 a 1991 boli u oboch pohlaví vo vekových skupinách 15 - 19 a 20 - 24 ročných. Počet ekonomicky aktívnych mužov na 1 000 mužov spolu sa znížil o 47 osôb. Podobne u žien, takmer nezmenená intenzita vo vekových skupinách v úhrne vykázala zníženie o 16 osôb. Ukazovatele intenzity ekonomickej aktivity vo vekových skupinách mužov mali klesajúcu tendenciu do veku 75 rokov. Bolo to spôsobené jednak zvýšením invalidity mužov, ale tiež vznikom 37 tisícovej skupiny ekonomicky neaktívnych mužov s vlastným zdrojom obživy. V roku 2001 bolo takmer 1,5 tisíc ekonomicky aktívnych mužov, ktorí zostali na rodičovskej dovolenke. V počtoch ekonomicky aktívnych žien na 1 000 žien v rokoch 1991 a 2001 neboli významnejšie rozdiely.

Z celkového počtu 2 748,1 tisíc ekonomicky aktívnych osôb v roku 2001 bolo 1 319,5 tisíc žien. Vekové zloženie ekonomicky aktívnych mužov aj žien bolo takmer rovnomerné až do veku 55 rokov. Nižší podiel ekonomicky aktívnych mužov vo vekovej skupine 55 - 60 rokov bol výsledkom vekovej štruktúry ekonomicky aktívnych mužov a tiež skorším odchodom do dôchodku pre skupiny mužov vo vybraných zamestnaniach.

Vek odchodu do dôchodku žien bol diferencovaný podľa počtu narodených, resp. vychovaných detí. Prejavilo sa to v nižších podieloch vo vekových skupinách 50 - 54 rokov a od 55 rokov. Podiel ekonomicky aktívnych žien na celkovom počte ekonomicky aktívnych

osôb v jednotlivých vekových skupinách bol okolo 49 % a najnižší bol vo vekovej skupine 55 - 59 rokov. Podiel ekonomicky aktívnych žien z celkového počtu ekonomicky aktívnych osôb v roku 2001 bol 48 %.

Tab. 18 Intenzita ekonomickej aktivity a zloženie ekonomicky aktívnych osôb podľa veku a pohlavia - 2001, 1991

Veková skupina	Z 1 000 osôb v príslušnom veku bolo ekonomicky aktívnych				Vekové zloženie ekonomicky aktívnych osôb v %		Ekonomicky aktívni v %
	muži		ženy		muži	ženy	ženy
	2001	1991	2001	1991	2001		2001
15 - 19	204	370	212	332	3,2	3,5	49,8
20 - 24	768	881	751	851	12,8	13,0	48,5
25 - 29	929	980	913	928	14,3	14,7	48,8
30 - 34	946	983	928	927	12,0	12,5	49,0
35 - 39	944	979	929	931	12,6	13,3	49,4
40 - 44	935	969	919	923	13,1	13,8	49,4
45 - 49	915	948	893	887	13,0	14,1	50,0
50 - 54	874	902	774	754	10,2	10,4	48,6
55 - 59	746	784	189	193	6,1	2,0	22,9
60 - 64	131	190	77	73	0,9	0,7	42,6
65 - 69	77	108	53	35	0,4	0,5	49,1
70 - 74	60	62	45	15	0,3	0,4	54,1
75 - 79	51	21	40	4	0,2	0,3	59,1
80+	30	7	20	2	0,1	0,1	58,7
Nezistení	479	559	442	404	0,8	0,8	48,5
Spolu	683	730	581	597	100,0	100,0	48,0

3.3 Sociálna štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva

V dôsledku spoločenských a hospodárskych zmien prebiehajúcich v období 1991 - 2001 došlo k výrazným zmenám v sociálnej štruktúre ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Privatizácia štátnych podnikov, organizácií a vznik nových súkromných podnikov spôsobili zmeny vo vlastníckych vzťahoch. To sa odrazilo aj v sociálnej štruktúre ekonomicky aktívneho obyvateľstva vznikom nových spoločenských skupín. V roku 1991 až 95,7 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva patrilo do sociálnej skupiny zamestnancov, 1 % k členom produkčných družstiev a 1,4 % k podnikateľom. Do roku 2001 sa podiel zamestnancov znížil na 73,3 %, členov produkčných družstiev na nepatrných 0,2 %. Takmer 8 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa venovalo podnikaniu, pričom 40 % z nich zamestnávalo aj iné osoby. Do roku 2001 sa vytvorila aj početná (18,5 %) skupina ekonomicky aktívnych s iným a nezisteným sociálnym statusom. V roku 2001 už len 36 % zamestnancov pracovalo v štátnom podniku, kým v roku 1991 to bolo 87,3 %.

V štruktúre ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa spoločenskej skupiny boli rozdiely aj podľa pohlavia. V zamestnaneckom pomere bol vyšší podiel žien (75,4 %) ako mužov (71,5 %). Z nich 54 % zamestnaných žien a 44 % mužov pracovalo v štátnom podniku. V roku 2001 sa muži výraznejšie uplatnili v podnikaní. Podnikaniu sa venovalo takmer 11 % ekonomicky aktívnych mužov a len necelých 5 % ekonomicky aktívnych žien.

Tab. 19 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa pohlavia a spoločenskej skupiny - 2001, 1991

Spoločenská skupina	Muži	Ženy	Spolu	Zloženie v %				Podiel žien v skupine v %
				muži	ženy	spolu		
						2001	1991	
Zamestnanci pracujúci za mzdu, plat, iný druh odmeny								
- v štátnom podniku	451 267	534 272	985 539	31,6	40,5	35,9	87,3	54,2
- v súkromnom podniku	492 863	401 296	894 159	34,5	30,4	32,5	1,2	44,9
- v poľnohospodárskom družstve alebo inej družstevnej organizácii	58 626	41 448	100 074	4,1	3,1	3,6	7,2	41,4
- u iného zamestnávateľa	18 608	18 133	36 741	1,3	1,4	1,3	0,0	49,4
Členovia produkčných družstiev	1 978	2 397	4 375	0,1	0,2	0,2	1,0	54,8
Podnikatelia bez zamestnancov	92 921	34 653	127 574	6,5	2,6	4,6	1,3	27,2
Podnikatelia so zamestnancami	58 203	27 269	85 472	4,1	2,1	3,1	0,1	31,9
Vypomáhajúci členovia domácnosti v rodinnom podniku	1 507	3 091	4 598	0,1	0,2	0,2	0,0	67,2
Ostatní a nezistení	252 545	256 973	509 518	17,7	19,5	18,5	1,8	50,4
Spolu	1 428 518	1 319 532	2 748 050	100,0	100,0	100,0	100,0	48,0

Tab. 20 Sociálna štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva v krajoch - 2001

SR, kraj	Spoločenská skupina								Ekonomicky aktívni		
	zamestnanci pracujúci za mzdu, plat, iný druh odmeny				členovia produkčných družstiev	podnikatelia		vypomáhajúci členovia	Ostatní a nezistení	spolu	z toho robotníci
	v štátnom podniku	v súkromnom podniku	v poľnohospodárskom družstve alebo inej dr.org.	u iného zamestnávateľa		bez zamestnancov	so zamestnancami				
	Počet										
SR	985 539	894 159	100 074	36 741	4375	127 574	85 472	2 358	511 758	2 748 050	1 246 558
v tom kraj											
Bratislavský	125 781	103 312	4 158	6 277	336	21 477	12 461	365	57 187	331 354	90 849
Trnavský	94 152	99 970	13 672	4 030	756	14 254	9 775	346	45 177	282 132	138 677
Trenčiansky	110 818	114 145	8 758	4 132	384	13 656	9 365	314	52 980	314 552	159 929
Nitriansky	125 854	112 434	19 406	4 896	913	16 567	11 919	373	68 532	360 894	177 647
Žilinský	123 871	120 303	11 472	4 621	556	17 930	10 923	253	60 355	350 284	174 864
Banskobystrický	124 565	115 414	14 726	2 806	365	13 152	9 419	239	51 123	331 809	148 845
Prešovský	131 264	123 075	15 092	4 899	587	16 884	11 505	230	77 012	380 548	189 214
Košický	149 234	105 506	12 790	5 080	478	13 654	10 105	238	99 392	396 477	166 533
	Podiel (%)										
SR	35,9	32,5	3,6	1,3	0,2	4,6	3,1	0,1	18,6	100,0	45,4
v tom kraj											
Bratislavský	38,0	31,2	1,3	1,9	0,1	6,5	3,8	0,1	17,3	100,0	27,4
Trnavský	33,4	35,4	4,8	1,4	0,3	5,1	3,5	0,1	16,0	100,0	49,2
Trenčiansky	35,2	36,3	2,8	1,3	0,1	4,3	3,0	0,1	16,8	100,0	50,8
Nitriansky	34,9	31,2	5,4	1,4	0,3	4,6	3,3	0,1	19,0	100,0	49,2
Žilinský	35,4	34,3	3,3	1,3	0,2	5,1	3,1	0,1	17,2	100,0	49,9
Banskobystrický	37,5	34,8	4,4	0,8	0,1	4,0	2,8	0,1	15,4	100,0	44,9
Prešovský	34,5	32,3	4,0	1,3	0,2	4,4	3,0	0,1	20,2	100,0	49,7
Košický	37,6	26,6	3,2	1,3	0,1	3,4	2,5	0,1	25,1	100,0	42,0

Sociálna štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva v krajoch Slovenskej republiky vyjadrovala aj rozdiely v stupni ekonomického rozvoja danej oblasti. Najväčšie rozdiely v sociálnej štruktúre ekonomicky aktívneho obyvateľstva boli pri porovnaní Bratislavského kraja s ostatnými krajinami a republikovým priemerom. Súvisí to s osobitným postavením hlavného mesta Slovenskej republiky, kde sídli väčšina úradov a organizácií a sú vytvorené lepšie podmienky pre podnikanie. To vysvetľuje najvyšší podiel zamestnancov v štátnych podnikoch a podnikateľov. Na druhej strane v Bratislavskom kraji len 27,4 % ekonomicky aktívnych obyvateľov malo robotnícke povolanie, čo je 18 bodov pod republikovým priemerom. V Košickom a Banskobystrickom kraji viac ako 37 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva patrilo k zamestnancom v štátnom podniku. Najnižší podiel zamestnancov v súkromnom podniku, ako aj podnikateľov bol v Košickom kraji.

3.4 Ekonomická aktivita podľa odvetví národného hospodárstva

Transformácia ekonomiky Slovenskej republiky v období 1991 - 2001 vytvorila predpoklady pre zmenu štruktúry rozmiestnenia pracovných síl. Rozvoj ekonomiky a rast makroekonomických ukazovateľov bol dosiahnutý jej reštrukturalizáciou a zvýšením produktivity práce. Vo výrobe bol rast makroekonomických ukazovateľov dosiahnutý rušením neefektívnej výroby, rekonštrukciou a modernizáciou zastaraných prevádzok a vznikom nových podnikov s efektívnou výrobou. V nevýrobných odvetviach sa rozšírila a skvalitnila materiálno-technická základňa služieb všetkých druhov, pričom významnú úlohu zohrala prebiehajúca informatizácia spoločnosti.

V spoločnosti prebiehal intenzívny proces prerozdelenia pracovných síl medzi výrobnú a nevýrobnú sféru v prospech nevýrobných odvetví. Výrazne sa znížil podiel pracujúcich v poľnohospodárstve a lesníctve, ale tiež v priemysle a stavebníctve. Pre vývoj po roku 1991 bol charakteristický intenzívny rast zamestnanosti v obchode a v iných a nezistených odvetviach.

Aj keď došlo k poklesu počtu a podielu ekonomicky aktívnych osôb pracujúcich v priemysle, toto odvetvie zamestnávalo najväčší počet pracovníkov, ako tomu bolo aj v roku 1991. Druhým najsilnejším odvetvím sa stal obchod, ktorý výrazne posilnil svoje postavenie. V odvetví poľnohospodárstvo a lesníctvo došlo k najvýraznejšiemu poklesu pracujúcich. Súviselo to s rušením družstiev a ich privatizáciou, resp. transformáciou na iné vlastnícke formy.

Tab. 21 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa pohlavia a odvetvia národného hospodárstva - 2001, 1991

Odvetvie národného hospodárstva	Muži	Ženy	Spolu	Zloženie v %				Podiel žien v skupine v %
				muži	ženy	spolu		
						2001	1991	
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	96 949	50 906	147 855	6,8	3,9	5,4	13,9	34,4
Priemysel	352 795	264 991	617 786	24,7	20,1	22,5	33,2	42,9
Stavebníctvo	120 904	18 105	139 009	8,5	1,4	5,1	8,4	13,0
Doprava a spoje	96 124	47 621	143 745	6,7	3,6	5,2	6,3	33,1
Obchod	112 523	158 774	271 297	7,9	12	9,9	7,9	58,5
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	26 169	115 174	141 343	1,8	8,7	5,1	5,5	81,5
Iné a nezistené odvetvia	623 054	663 961	1287 015	43,6	50,3	46,8	24,8	51,6
Spolu	1 428 518	1 319 532	2 748 050	100,0	100,0	100,0	100,0	48,0

V štruktúre pracujúcich v jednotlivých odvetviach boli výrazné rozdiely podľa pohlavia. Prevaha žien bola hlavne v nevýrobných odvetviach. Najvýraznejšia bola v odvetví zdravotníctvo a sociálna starostlivosť (81,5 %) a nadpolovičnú väčšinu pracujúcich tvorili ženy v obchode (58,5 %) a v iných a nezistených odvetviach (51,6 %). Najnižší podiel žien pracoval v stavebníctve (13 %), v doprave a spojoch (33,1 %) a v poľnohospodárstve (34,4 %). Priemysel zamestnával 42,9 % žien.

3.5 Ekonomická aktivita podľa vzdelania a zamestnania

Jedným zo základných a charakteristických rysov ekonomického a sociálneho rozvoja je zvyšovanie kvalifikácie pracovných síl, čo priamo súvisí s úrovňou získaného vzdelania. V období 1991 - 2001 došlo k výraznému zvýšeniu vzdelanostnej úrovne ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Znížil sa podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva so základným vzdelaním. V roku 1991 až pätina ekonomicky aktívneho obyvateľstva mala základné vzdelanie, v roku 2001 len 12,3 %. Bol to dôsledok odchodu pracujúcich so základným vzdelaním do dôchodku a snahou prevažnej väčšiny mladej generácie získať aspoň stredoškolské vzdelanie. Zdvojnásobil sa počet ekonomicky aktívnych osôb s odborným vzdelaním. Počet osôb s úplným stredoškolským vzdelaním sa zvýšil takmer o tretinu. Oproti roku 1991 sa zvýšil počet ekonomicky aktívnych osôb s vysokoškolským vzdelaním o 78 tisíc osôb (27,7 %).

Tab. 22 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa najvyššieho skončeného vzdelania - 2001, 1991

Rok	Najvyššie skončené vzdelanie						
		základné	stredoškolské	vyššie	vysokoškolské	bez vzdelania	spolu
2001	abs.	339 188	2 008 412	17 200	359 281	23 969	2 748 050
	v %	12,3	73,1	0,6	13,1	0,9	100,0
1991	abs.	530 769	1 783 005	x	281 386	22 775	2 617 935
	v %	20,3	68,1	x	10,7	0,9	100,0
Rozdiel	abs.	-191 581	225 407	17 200	77 895	1 194	130 115
	v %	-36,1	12,6	x	27,7	5,2	5,0

Dosiahnutá úroveň vzdelania ekonomicky aktívnych osôb mala výrazný vplyv na ich uplatnenie na trhu práce a pracovné zaradenie. Viac ako štyri pätiny ekonomicky aktívnych osôb bez vzdelania ostalo bez pracovného zaradenia. Väčšinou to boli nezamestnaní. S problémom uplatniť sa na trhu práce zápasila viac ako tretina osôb so základným vzdelaním. V absolútnom vyjadrení malo najväčší počet osôb v tejto skupine stredoškolské vzdelanie bez maturity alebo stredoškolské vzdelanie s maturitou. Osoby s vysokoškolským vzdelaním sa podieľali najnižším počtom a podielom v skupine bez pracovného zaradenia a nezistené.

Prevažná väčšina zamestnaných osôb so základným vzdelaním (takmer dve tretiny) pracovala ako obslužný alebo pomocný pracovník a pätina pracovala ako kvalifikovaný robotník alebo remeselník. Iba 15 % osôb s najnižšou úrovňou vzdelania sa uplatnila v ostatných zamestnaniach.

Tab. 23 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa zamestnania a najvyššieho skončeného vzdelania - 2001

Zamestnanie	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo						z toho ženy v %					
	najvyššie skončené vzdelanie					spolu	najvyššie skončené vzdelanie					spolu
	základ- né	stredo- školské	vyššie	vysoko- školské	bez vzdelania a nezistené		základ- né	stredo- školské	vyššie	vysoko- školské	bez vzdelania a nezistené	
Zákonodarcovia a vyšší úradníci	82	4 064	202	5 687	11	10 046	28,0	34,6	27,2	27,1	54,5	30,2
Vedúci a riadiaci pracovníci	1 811	66 261	1 525	49 822	180	119 599	47,1	42,7	36,9	28,9	29,4	36,9
Vedci a odborní duševní zamest.	814	75 580	2 724	170 099	144	249 361	57,0	71,7	62,1	57,2	55,6	61,7
Technici a iní odborní zamest. Admin. pracovníci a úradníci	4 694	333 103	7 341	67 598	354	413 090	63,5	63,5	65,5	42,4	46,3	60,1
Obsluhujúci zamestnanci	6 932	136 435	1 069	9 955	194	154 585	82,1	78,3	73,0	57,3	74,7	77,1
Kvalif. robotníci a remeselníci	22 645	230 290	786	3 889	448	258 058	85,0	70,8	50,5	37,7	67,2	71,5
Obsl. a pomocní pracovníci	44 852	436 686	552	2 529	875	485 494	44,5	21,3	27,4	19,2	26,9	23,5
Bez pracovného zarad. a nezist.	145 445	353 094	425	1 855	2 187	503 006	54,6	32,9	35,1	26,0	37,7	39,2
Spolu	111 913	372 899	2 576	47 847	19 576	554 811	51,7	45,5	50,0	38,2	44,5	46,1
	339 188	2 008 412	17 200	359 281	23 969	2 748 050	55,0	47,0	57,5	46,8	43,9	48,0

Osoby so stredoškolským vzdelaním, hlavne muži, sa najčastejšie zamestnávajú ako kvalifikovaní robotníci a remeselníci, technickí a iní odborní zamestnanci a tiež obsluhujúci zamestnanci. V prípade dosiahnutia nižšieho stredoškolského vzdelania ako obsluhujúci a pomocní pracovníci. Ženy prevažovali v administratíve, v technických a odborných zamestnaniach.

Takmer polovica osôb s vyšším a vysokoškolským vzdelaním bola zaradená do skupiny vedci a odborní duševní zamestnanci, pätina do skupiny technici a iní odborní zamestnanci. V týchto zamestnaniach bol vyšší podiel vysokoškolsky vzdelaných žien. Najvýraznejšia prevaha vysokoškolsky vzdelaných žien nad rovnako vzdelanými mužmi bola v skupine administratívnych pracovníkov a úradníkov. Z celkového počtu osôb s vysokoškolským vzdelaním 14 % pracovalo vo funkciách vedúcich a riadiacich pracovníkov, z nich bolo 71 % mužov. Viac ako polovica zákonodarcov a vyšších štátnych úradníkov mala vysokoškolské vzdelanie, z nich bolo 73 % mužov.

3.6 Dochádzka do zamestnania

Dochádzka do zamestnania je významným spoločensko-ekonomickým javom. Patrí medzi najčastejšie analyzované medzisídlné väzby, lebo odráža vzťah medzi miestom pracoviska a miestom bydliska. Na veľkosť a intenzitu dochádzky pôsobí celý rad faktorov, najmä pracovné príležitosti, kvalifikácia pracovnej sily, mzda, zmeny v štruktúre výroby, dopravná dostupnosť, bývanie, vybavenie infraštruktúrou a pod.

Podľa výsledkov sčítania v roku 2001 dochádzalo do zamestnania 983,6 tisíc pracujúcich, t. j. 35,8 % celkového počtu ekonomicky aktívnych osôb. Z tohto štyri pätiny

tvorila denná dochádzka za prácou mimo obec trvalého bydliska. Oproti roku 1991 intenzita dochádzky relatívne poklesla o 2,3 bodu.

S ohľadom na ekonomický vývoj, ktorý prebiehal od roku 1991 sme mohli pozorovať dva politicko-ekonomické cykly. Prvý bol charakterizovaný vysokým ekonomickým rastom (vysoký rast hrubého domáceho produktu), to znamenalo, že v hospodárstve existoval vysoký dopyt, a teda aj dopyt na trhu práce, s čím ďalej súvisel rast zamestnanosti a pokles nezamestnanosti. Tento jav sa viazal k obdobiu do roku 1998. Po tomto období nastúpila politika makroekonomickej stabilizácie, ktorej cieľom bolo zredukovať vysoké tempo rastu domáceho dopytu a prijaté opatrenia zvýšili infláciu, ktorá zredukovala dopyt, a teda aj dopyt po pracovnej sile. Nezamestnanosť prudko vzrástla a kulminovala tesne pred obdobím sčítania, v prvom štvrtroku 2001. Podľa výsledkov sčítania v roku 2001 bolo na trhu práce 561,2 tisíc nezamestnaných oproti 107,4 tisíc v roku 1991. Intenzita dochádzky pracujúcich vzrástla o 5,6 bodu.

V členení podľa pohlavia bola dochádzka žien do zamestnania nižšia ako dochádzka mužov a predstavovala 42,2 % zo všetkých dochádzajúcich. Ženy dochádzali za prácou v menšej miere ako muži, čo súvisí predovšetkým s ich postavením v rodine.

Prevažujúci podiel v dochádzke do zamestnania mala dochádzka v rámci okresu (polovicu). V inom okrese, ale v rámci kraja, pracovalo 32,6 % dochádzajúcich za prácou a 17,4 % pracujúcich malo miesto pracoviska v inom kraji ako miesto bydliska.

Z hľadiska veľkostných skupín obcí relatívne najvyššia odchádzka bola vo vidieckych obciach do 2 000 obyvateľov, z ktorých odchádzala za prácou takmer polovica ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Postupne s rastúcou veľkosťou obce sa odchádzka znižovala a v mestách nad 100 000 obyvateľov dosahovala už len 3,6 %.

V obciach do 5 000 obyvateľov bývalo takmer 43 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva Slovenskej republiky, ale nachádzalo sa tu len 23,5 % pracovných príležitostí. Túto skutočnosť odrážalo aj pasívne saldo dochádzky v týchto veľkostných skupinách obcí.

Vidiecke obce pokrývali svojim pasívnym saldom potrebu pracovníkov v mestách na 24,6 %, čo predstavovalo 63,3 % zo všetkých dochádzajúcich do miest. Až štyri pätiny z celkového počtu 1 107,9 tisíc ekonomicky aktívnych osôb, ktoré pracovali v mieste svojho bydliska, bývali v mestách.

Tab. 24 Štruktúra dochádzky - 2001

Pohlavie	Z celkového počtu ekonomicky aktívnych osôb				v %
	pracovalo v obci trvalého bydliska	odchádzalo za prácou z obce trvalého bydliska			
		v rámci okresu	mimo okresu, ale v rámci kraja	mimo kraja	
Muži	16,3	9,8	6,5	4,4	
Ženy	17,0	8,1	5,2	1,9	
Spolu	33,3	17,9	11,7	6,3	

Významná bola tiež závislosť dochádzky do zamestnania od veku. Jej úroveň v jednotlivých vekových skupinách bola relatívne vyrovnaná až do veku 50 rokov, kedy začínala postupne klesať. Najvyšší podiel na dochádzke mali mladí ľudia vo veku 25 - 29 rokov. Táto veková skupina odpovedá aj veku najvyššej plodnosti, a preto sme tu mohli pozorovať najvýraznejšie rozdiely v mobilite podľa pohlavia. Z celkového počtu dochádzajúcich bolo v tejto vekovej skupine len 37,4 % žien.

Tab. 25 Intenzita dochádzky a odchádzky za zamestnaním podľa veľkostných skupín obcí - 2001

Veľkostná skupina obcí (podľa počtu bývajúcich obyvateľov)	Počet (v tisícoch)				% dochádzajúcich z počtu pracovných miest	% odchádzajúcich z počtu ekonomicky aktívnych osôb	Saldo dochádzky a odchádzky v tis.
	ekonomicky aktívni	dochádza- júci	odchádza- júci	obsadených pracovných miest			
		za prácou					
- 199	19,8	2,8	9,7	5,4	52,1	49,0	-6,9
200 - 449	129,3	16,8	64,9	35,9	46,6	50,2	-48,2
500 - 999	268,3	39,8	132,4	84,5	47,1	49,3	-92,6
1 000 - 1 999	375,3	65,0	180,7	136,0	47,8	48,1	-115,6
2 000 - 4 999	368,6	83,7	155,6	174,0	48,1	42,2	-71,9
5 000 - 9 999	190,3	63,3	58,1	136,5	46,4	30,5	5,2
10 000 - 19 999	243,3	76,3	57,2	188,9	40,4	23,5	19,0
20 000 - 49 999	451,1	159,0	78,8	399,1	39,8	17,5	80,2
50 000 - 99 999	338,8	124,1	49,0	323,0	38,4	14,5	75,1
100 000 a viac	363,2	119,0	12,9	374,4	31,8	3,6	106,1
Mesto	1 596,5	563,0	256,5	1 449,9	38,8	16,1	306,5
Vidiel	1 151,6	186,9	543,0	407,8	45,8	47,2	-356,1

V odvetví priemyslu (priemyselná výroba, ťažba nerastných surovín, výroba a rozvod elektriny, plynu a vody) dochádzalo do zamestnania 279,8 tis. ekonomicky aktívnych osôb. V stavebníctve bol síce absolútny počet dochádzajúcich 69,5 tisíc osôb, ale jej intenzita o 4,7 bodu predstihla priemysel. Oproti roku 1991 intenzita dochádzky do zamestnania v odvetví priemyslu vzrástla o 1 bod na úroveň 45,3 %. V stavebníctve naopak poklesla o takmer 3 body. Najnižšia intenzita dochádzky bola v odvetví poľnohospodárstva (27,2 %). Oproti roku 1991 tu došlo k výraznému poklesu o 8,6 bodu, čo súviselo s transformáciou poľnohospodárskej výroby v období 1991 - 2001.

Do zamestnania mimo územia Slovenskej republiky dochádzalo 47,5 tisíc pracujúcich, z toho 17,7 tisíc osôb denne. Na tejto dochádzke sa významnou mierou podieľali okresy Čadca (5,4 tisíc osôb), Žilina (1,6 tisíc), Námestovo (1,3 tisíc), Skalica (1,3 tisíc), Nové Zámky (1,2 tisíc) a hlavné mesto Bratislava (2,2 tisíc). Z krajov mali najvýznamnejší podiel na tejto dochádzke Prešovský kraj (12,6 tisíc) a Žilinský kraj (11,4 tisíc osôb).

Počet dochádzajúcich a odchádzajúcich medzi jednotlivými okresmi a krajmi umožnil vyčíslit' kraje a okresy nedostatkové z hľadiska krytia pracovných príležitostí, t. j. mali aktívne saldo dochádzky. Kraje a okresy s pasívnym saldom dochádzky mali väčší počet pracovných síl ako pracovných miest.

Tab. 26 Saldo dochádzky a odchádzky v krajoch SR - 2001

Kraj	Saldo dochádzky a odchádzky (v tisícoch)
Bratislavský	59,7
Trnavský	-24,4
Trenčiansky	-14,7
Nitriansky	-19,6
Žilinský	-18,0
Banskobystrický	-4,0
Prešovský	-25,0
Košický	-1,5

Nevyrovnanú bilanciu pracovných miest a pracujúcich mal Bratislavský kraj, ktorý kryl svoj schodok predovšetkým na úkor susedných krajov, hlavne Trnavského. Ten mal spomedzi krajov najvyššiu absolútnu odchádzku, 36,1 tisíc ekonomicky aktívnych osôb, z nich tri štvrtiny odchádzalo za prácou do Bratislavského kraja. Takmer 23 tisíc obyvateľov Trnavského kraja našlo svoje uplatnenie v hlavnom meste Bratislave.

V roku 2001 malo 61 okresov pasívne saldo dochádzky, t. j. viac pracujúcich odchádzalo ako dochádzalo a naopak 18 okresov malo aktívne saldo dochádzky.

Tab. 27 Okresy s najvyšším aktívnym saldom - 2001

Okres	Saldo dochádzky a odchádzky (v tisícoch)
Žilina	4,9
Banská Bystrica	4,2
Poprad	2,8
Zvolen	2,5
Nitra	2,5
Michalovce	1,4

Tab. 28 Okresy s najvyšším pasívnym saldom - 2001

Okres	Saldo dochádzky a odchádzky (v tisícoch)
Košice-okolie	-15,8
Nové Zámky	-9,1
Čadca	-8,7
Galanta	-8,5
Senec	-7,8
Malacky	-7,3
Dunajská Streda	-7,2
Pezinok	-7,1

Zo 136 miest Slovenskej republiky malo najväčšiu absolútnu dochádzku mesto Bratislava, kam v roku 2001 dochádzalo 89,4 tisíc ekonomicky aktívnych osôb, najmä z okresov Malacky, Pezinok, Senec, Dunajská Streda, Galanta, Trnava, Nitra, Nové Zámky a Šaľa. Do mesta Košice dochádzalo 30,5 tisíc ekonomicky aktívnych osôb, najviac z okresov Košice-okolie a Prešov.

V roku 2001 predstavovala absolútna dochádzka žiakov, učňov a študentov 340,4 tisíc osôb, z nich 41,7 % dochádzalo mimo okres svojho bydliska. Viac ako pätina žiakov, učňov a študentov dochádzala do Bratislavy a viac ako desatina do Košíc. Do zahraničia odchádzalo študovať 7 959 osôb, z toho takmer pätina z Bratislavy.

4. DOMÁCNOSTI A RODINY

4.1 Vývoj domácností

Počet bytových, hospodáriacich i cenzových domácností od začiatku 70. rokov nepretržite rástol. Za obdobie tridsiatich rokov pribudlo najviac cenzových domácností. Ich počet sa zvýšil o 727,1 tisíc (o 54,1 %) a dosiahol 2 071,7 tisíc domácností. Počet hospodáriacich domácností sa zvýšil o 49,9 % na 1 900,3 tisíc v roku 2001. Najmenej (o 43 %) za sledované obdobie pribudlo bytových domácností, čo je nárast o 494,6 tisíc na 1 644,7 tisíc v roku 2001. Napriek kladným prírastkom v jednotlivých intercenzálnych obdobiach sa tempo rastu všetkých typov domácností postupne spomaľovalo, najvýraznejšie však v prípade bytových domácností. Kým v období 1970 - 1980 bol prírastok bytových domácností 22,9 %, o dvadsať rokov neskôr, v období 1991 - 2001 len 1,7 %. Prírastok hospodáriacich domácností v období 1970 - 1980 predstavoval 25,1 % a 6,9 % v období 1991 - 2001. Vývoj cenzových domácností sa odlišoval v tom, že očakávaný pokles prírastku počtu cenzových domácností v období 1991 - 2001 nenastal. Naopak, mierne sa zvýšil o 2,7 bodu na 13,1 %.

Tab. 29 Vývoj počtu domácností - 2001, 1991, 1980, 1970 (podľa územnej štruktúry 2001)

Druh domácnosti	Počet domácností			
	2001	1991	1980	1970
Bytové domácnosti	1 644 728	1 617 828	1 413 932	1 150 148
Rozdiel abs.	26 900	203 896	263 784	x
v %	1,7	14,4	22,9	x
Hospodáriace domácnosti	1 900 344	1 778 396	1 584 918	1 267 341
Rozdiel abs.	121 948	193 478	317 577	x
v %	6,9	12,2	25,1	x
Cenzové domácnosti	2 071 743	1 832 484	1 660 477	1 344 687
Rozdiel abs.	239 259	172 007	315 790	x
v %	13,1	10,4	23,5	x

Z hľadiska zloženia domácností podľa počtu členov väčšinou platilo, že ich počet a podiel klesal s rastúcim počtom členov. Do roku 1991 prevládali u jednotlivých druhov štvorčlenné domácnosti. Ich podiel dosiahol vo všetkých troch typoch domácností takmer štvrtinu z celkového počtu. Prudký nárast počtu domácností jednotlivcov v roku 2001 však vysoko prekročil počet štvorčlenných cenzových i štvorčlenných hospodáriacich domácností. Popri domácnostiach s počtom členov štyri sa zvýšil počet a podiel domácností s nižším počtom členov. Prejavilo sa to úbytkom detí v rodinách, častejším výskytom partnerských spoluzití dvoch členov domácností a nárastom domácností jednotlivcov. Počet domácností jednotlivcov vzrástol v období 1970 - 2001 o 195 % u bytových, o 211 % u hospodáriacich a o 286,8 % u cenzových domácností. Podiel dvoj a trojčlenných domácností na celkovom počte bol v jednotlivých sčítaniach približne rovnaký a pohyboval sa v intervale od 17,1 % do 24 %.

Päťčlenné domácnosti svojim podielom v roku 1970 tvorili 15,7 % bytových, 13,8 % hospodáriacich a 12,4 % cenzových domácností. Podiel 6 a viacčlenných domácností bol ešte nižší (9,4 % bytových, 7,1 % hospodáriacich a 5,4 % cenzových domácností). Do roku 1980 podiel všetkých druhov 5 a viacčlenných domácností poklesol v priemere o 2 - 3 body.

Klesajúci trend pokračoval aj v roku 1991, ale najvýraznejšie sa prejavil až v období 1991 - 2001, kedy boli podiely týchto domácností najnižšie.

Tab. 30 Domácností podľa počtu členov - 2001, 1991, 1980, 1970

Rok	Počet domácností	Domácnosti podľa počtu členov												Priemerný počet členov
		1		2		3		4		5		6 a viac		
		abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	
Bytové domácnosti														
2001	1 644 728	317 578	19,3	332 998	20,4	294 499	17,9	374 861	22,8	175 229	10,7	149 563	9,1	3,22
1991	1 617 828	285 407	17,6	332 211	20,5	275 969	17,1	394 111	24,4	194 206	12,0	135 924	8,4	3,24
1980	1 413 932	195 460	13,8	266 230	18,8	247 632	17,5	344 513	24,4	193 905	13,7	94 781	6,7	3,50
1970	1 150 148	107 486	9,3	191 964	16,7	198 164	17,2	257 874	22,4	181 936	15,7	108 070	9,4	3,90
Hospodáriace domácnosti														
2001	1 900 344	500 017	26,3	409 121	21,5	339 587	17,9	395 139	20,8	157 548	8,3	98 932	5,2	2,83
1991	1 778 396	372 064	20,9	407 259	22,9	413 143	18,1	173 174	23,4	176 299	9,9	84 370	4,7	2,96
1980	1 584 918	286 275	18,1	341 280	21,7	289 422	18,8	380 806	23,3	177 674	11,2	109 461	6,9	3,92
1970	1 267 341	160 802	12,0	249 092	19,7	236 132	18,6	278 946	22,0	174 656	13,8	167 713	7,1	3,53
Cenzové domácnosti														
2001	2 071 743	622 023	30,0	481 628	23,2	370 966	17,9	404 046	19,5	134 617	6,5	58 463	2,8	2,60
1991	1 832 484	399 288	21,8	438 827	23,9	336 692	18,4	421 569	23,0	168 523	9,2	67 585	3,7	2,87
1980	1 660 477	328 188	19,8	384 931	23,1	316 917	19,1	374 926	22,6	168 021	10,1	55 090	3,3	2,99
1970	1 344 687	160 802	11,9	317 175	23,6	276 534	20,6	294 501	21,9	166 997	12,4	72 119	5,4	3,34

Napriek rastúcemu počtu jednotlivých druhov domácností v období 1970 - 2001 sa priemerný počet členov domácností postupne znižoval. V bytových domácnostiach sa znižoval mierne a plynulo, bez výrazných výkyvov z 3,90 osôb v roku 1970 na 3,22 v roku 2001. U cenzových domácností sa znížil z 3,34 osôb v roku 1970 na 2,60 v roku 2001. Priemerný počet členov hospodáriacich domácností sa zvýšil z 3,53 v roku 1970 na 3,92 v roku 1980. V nasledujúcom období klesol tento ukazovateľ na 2,96 osôb v roku 1991 a na 2,83 v roku 2001.

4.2 Bytové domácnosti

V roku 2001 bolo v Slovenskej republike 1 644,7 tisíc bytových domácností s priemerným počtom 3,22 členov. Znižovanie bytovej výstavby a vysoká cena nových bytov ovplyvnila zloženie bytových domácností podľa počtu cenzových domácností. Išlo predovšetkým o nárast počtu bytových domácností, ktoré boli obývané viacerými cenzovými domácnosťami a naopak o pokles bytových domácností obývaných jednou cenzovou domácnosťou.

V roku 2001 bolo 80,9 % bytových domácností obývaných jednou cenzovou domácnosťou. Ich počet od roku 1991 klesol o 96,5 tisíc (o 7 %). Počet bytových domácností obývaných dvoma cenzovými domácnosťami v sledovanom období vzrástol o polovicu a počet bytových domácností s tromi a viacerými cenzovými domácnosťami sa viac ako strojnásobil.

Priemerný počet členov bytových domácností sa v porovnaní s rokom 1991 znížil, najvýraznejšie o 0,86 v prípade, kde bola domácnosť obývaná tromi a viacerými cenzovými

domácnosťami. Najmenší pokles priemerného počtu členov z 2,98 v roku 1991 na 2,81 v roku 2001 bol u bytových domácností tvorených jednou cenzovou domácnosťou.

Tab. 31 Bytové domácnosti podľa počtu cenzových domácností - 2001, 1991

Druh domácnosti	Počet bytových domácností		Rozdiel 1991- 2001		Priemerný počet členov		Zloženie v %	
	2001	1991	abs.	v %	2001	1991	2001	1991
Spolu	1 644 728	1 617 828	26 900	1,7	3,22	3,24	100,0	100,0
v tom s 1 CD	1 331 232	1 427 720	-96 488	-6,8	2,81	2,98	80,9	88,2
s 2 CD	259 410	172 926	86 484	50,0	4,62	4,99	15,8	10,7
s 3 a viac CD	54 086	17 182	36 904	214,8	6,71	7,57	3,3	1,1

V roku 2001 bola polovica bytových domácností s jednou cenzovou domácnosťou tvorená úplnou rodinou. Ich počet sa však v porovnaní s rokom 1991 znížil o 155 tisíc, pri výraznom náraste počtu i podielu domácností jednotlivcov. Vzostup počtu domácností jednotlivcov v poslednom období bol spôsobený zmenami reprodukčného správania a zloženia populácie, predovšetkým v súvislosti s procesom starnutia obyvateľstva a pribúdaním rozvedených a ovdovených osôb v populácii. Počet bytových domácností tvorených jednou cenzovou domácnosťou jednotlivca dosiahol 317,8 tisíc domácností, od roku 1991 sa ich počet zvýšil o 32,3 tisíc (o 11,3 %).

Tab. 32 Bytové domácnosti podľa druhu cenzových domácností - 2001, 1991

Druh domácnosti	2001		1991	
	počet	v %	počet	v %
1 CD	1 331 232	80,9	1 427 720	88,2
úplná rodina	833 880	50,7	988 942	61,1
rodina neúplná	151 534	9,2	146 600	9,1
viacčlenná nerodinná domácnosť	28 066	1,7	6 771	0,4
domácnosť jednotlivca	317 752	19,3	285 407	17,6
2 CD	259 410	15,8	172 926	10,7
rodičov a detí - 2 úplné rodiny	61 192	3,7	69 166	4,3
- 1 úplná a 1 neúplná rodina	27 233	1,7	18 461	1,1
jeden z rodičov a rodina detí	54 964	3,3	35 719	2,2
2 CD jednotlivcov	29 212	1,8	12 179	0,8
2 CD ostatné	86 809	5,3	37 401	2,3
3 a viac CD	54 086	3,3	17 182	1,1
Spolu	1 644 728	100,0	1 617 828	100,0

Zvýšenie počtu bytových domácností obývaných jednou cenzovou domácnosťou nastalo aj v prípade ostatných druhov cenzových domácností. Počet domácností s neúplnou rodinou vzrástol od roku 1991 o takmer 5 tisíc, ale v relatívnom vyjadrení sa ich podiel zvýšil len o 0,1 bodu na 9,2 %. Počet viacčlenných nerodinných domácností vzrástol od roku 1991 o 21,3 tisíc na 28,1 tisíc, ich podiel sa zvýšil o 1,3 bodu.

Z celkového počtu 259,4 tisíc bytových domácností zložených z dvoch cenzových domácností v roku 2001 tvorilo 61,2 tisíc prípadov spolužitia dvoch úplných rodín a 55 tisíc

prípadov rodiny jedného z rodičov a rodiny detí. Menej ako 2 % tvoril podiel jednej úplnej a jednej neúplnej rodiny a podiel dvoch domácností jednotlivcov na celkovom počte bytových domácností.

Zloženie bytových domácností podľa počtu členov bolo rôzne v závislosti od toho, či bol byt obývaný jednou alebo viacerými cenzovými domácnosťami. Pri spoločnom bývaní dvoch a viac cenzových domácností prevládali domácnosti s vyšším počtom členov. V roku 2001, podobne ako aj v roku 1991, bolo najviac domácností s 5 členmi (68,8 tisíc). Počet bytov obývaných iba jednou cenzovou domácnosťou sa zvyšoval s klesajúcim počtom členov domácnosti, s výnimkou štvorčlenných. V roku 2001 u tohoto typu bytových domácností prevládali domácnosti jednotlivcov (317,6 tisíc) a štvorčlenné domácnosti (314,4 tisíc).

Tab. 33 Bytové domácnosti podľa počtu cenzových domácností a počtu členov - 2001, 1991

Rok	Byty s 1 cenzovou domácnosťou							Byty s 2 a viac cenzovými domácnosťami					
	v tom s počtom bývajúcich osôb												
	1	2	3	4	5	6	7+	2	3	4	5	6	7+
2001	317 578	303 874	245 720	314 442	106 471	28 880	14 267	29 124	48 779	60 419	68 758	52 987	53 429
1991	285 407	320 032	254 027	361 209	148 838	41 899	16 308	12 179	21 942	32 902	45 368	43 034	34 683
Rozdiel													
abs.	32 171	-16 158	-8 307	-46 767	-42 367	-13 019	-2 041	16 945	26 837	27 517	23 390	9 953	18 746
v%	11,3	-5,0	-3,3	-12,9	-28,5	-31,1	-12,5	139,1	122,3	83,6	51,6	23,1	54,0

Z regionálneho hľadiska najväčší počet bytových domácností mal Nitriansky (228,7 tisíc), Košický (224 tisíc) a Banskobystrický kraj (215 tisíc). Najmenej bytových domácností mal Trnavský kraj (167,4 tisíc). Priemerný počet členov bytovej domácnosti sa v jednotlivých krajoch pohyboval od 2,75 v Bratislavskom kraji po 3,74 členov v Prešovskom kraji. Najviac bytových domácností s jednou cenzovou domácnosťou mal Nitriansky kraj a najmenej Trnavský kraj. V priemere najmenej osôb mali bytové domácnosti Bratislavského kraja (2,53 členov). Bytových domácností s dvomi a viac cenzovými domácnosťami mal najviac Košický kraj (45,1 tisíc) s priemerným počtom 5,40 členov.

Tab. 34 Bytové domácnosti podľa počtu CD v krajoch SR - 2001

Kraj	Bytové domácnosti		v tom			
			s 1 CD		s 2 a viac CD	
	spolu	priemerný počet členov	spolu	priemerný počet členov	spolu	priemerný počet členov
Bratislavský	213 859	2,75	185 194	2,53	28 665	4,14
Trnavský	167 377	3,25	127 183	2,77	40 194	4,77
Trenčiansky	189 081	3,17	155 472	2,82	33 609	4,78
Nitriansky	228 674	3,08	186 368	2,70	42 306	4,76
Žilinský	200 445	3,42	162 026	3,00	38 419	5,22
Banskobystrický	215 021	3,05	174 483	2,67	40 538	4,66
Prešovský	206 265	3,74	161 630	3,19	44 635	5,73
Košický	224 006	3,35	178 876	2,83	45 130	5,40

Úroveň bývania je možné posudzovať aj podľa počtu osôb pripadajúcich na jednu obytnú miestnosť. Tento ukazovateľ bol v roku 2001 najnižší u bytových domácností s jednou cenzovou domácnosťou (0,91). S väčším počtom spolubývajúcich cenzových domácností sa

priemerný počet osôb na jednu obytnú miestnosť zvyšoval. U bytových domácností s dvoma cenзовými domácnosťami to bolo 1,24 osôb a u troch a viacerých spolubývajúcich cenзовých domácností 1,74 osôb. Pozitívne však možno hodnotiť skutočnosť, že v porovnaní s rokom 1991 došlo vo všetkých prípadoch k zníženiu priemerného počtu osôb na jednu obytnú miestnosť.

4.3 Hospodáriace domácnosti

Hospodáriace domácnosti tvoria osoby spoločne bývajúce v jednej bytovej domácnosti a spoločne hospodáriace. Rozhodujúcim kritériom vymedzenia hospodáriacej domácnosti je prehlásenie jej členov, že hospodária spoločne, t. j. podieľajú sa na hradení výdavkov domácnosti.

Tab. 35 Hospodáriace domácnosti podľa počtu cenзовých domácností - 2001, 1991

Druh domácnosti	Počet		Rozdiel 1991 - 2001		Priemerný počet členov		Zloženie v %	
	2001	1991	abs.	v %	2001	1991	2001	1991
Spolu	1 900 344	1 778 396	121 948	6,9	2,83	2,96	100,0	100,0
v tom: s 1 CD	1 753 018	1 727 563	25 455	1,5	2,66	2,89	92,2	97,1
s 2 CD	126 756	47 956	78 800	164,3	4,60	4,95	6,7	2,7
s 3 a viac CD	20 570	2 877	17 693	615,0	5,99	7,47	1,1	0,2

V roku 2001 bolo 1 900,3 tisíc hospodáriacich domácností. Od roku 1991 sa ich počet zvýšil o 121,9 tisíc, čo predstavuje nárast o 6,9 %. Viac ako 90 % z nich tvorila jedna cenзовá domácnosť, 6,7 % tvorili dve spoločne hospodáriace domácnosti a iba 1,1 % tri a viac cenзовých domácností. Počet hospodáriacich domácností tvorených jednou cenзовou domácnosťou v období 1991 - 2001 vzrástol o 25,5 tisíc na 1 753 tisíc.

Tab. 36 Hospodáriace domácnosti podľa druhu cenovej domácnosti a počtu závislých osôb - 2001, 1991

Druh domácnosti	2001			1991		
	počet	v %	počet závislých osôb	počet	v %	počet závislých osôb
1 CD	1 753 018	92,2	1 366 702	1 727 563	97,1	1 650 227
úplná rodina	1 011 069	53,2	1 132 890	1 168 815	65,7	1 501 247
neúplná rodina	208 709	11,0	193 558	179 103	10,1	143 235
viacčlenná nerodinná domácnosť	33 223	1,7	11 134	7 581	0,4	222
domácnosť jednotlivcov	500 017	26,3	29 120	372 064	20,9	5 523
2 CD	126 756	6,7	154 336	47 956	2,7	65 390
rodičov a detí	114 210	6,0	141 486	16 892	0,9	28 668
ostatné prípady dvoch CD	12 546	0,7	12 850	31 064	1,7	36 722
3 a viac CD	20 570	1,1	30 946	2 877	0,2	7 336
Spolu	1 900 344	100,0	1 551 984	1 778 396	100,0	1 722 953

Významnejšie vzrástol počet hospodáriacich domácností s dvoma cenзовými domácnosťami (o 164,3 %) a s tromi a viac cenзовými domácnosťami (sedemnásobne). Napriek rastúcemu počtu jednotlivých hospodáriacich domácností došlo k poklesu

priemerného počtu členov, najviac u spoločne hospodáriacich troch a viac cenzových domácností. Išlo o pokles zo 7,47 členov v roku 1991 na 5,99 členov v roku 2001.

Viac ako polovicu (53,2 %) hospodáriacich domácností tvorila úplná rodina. Od roku 1991 sa znížil ich počet o 157,7 tisíc (o 13,5 %), ale aj počet závislých osôb v týchto rodinách (o 368,4 tisíc). U ostatných typov hospodáriacich domácností s jednou cenzovou domácnosťou došlo v období 1991 - 2001 nielen k zvýšeniu ich počtu, ale aj počtu závislých osôb. Najviac vzrástol počet hospodáriacich domácností jednotlivcov (o 128 tisíc). Závislých osôb pribudlo najviac u hospodáriacich domácností tvorených jednou neúplnou rodinou.

Tab. 37 Hospodáriace domácnosti podľa počtu členov - 2001, 1991

Rok	S 1 cenzovou domácnosťou							S 2 a viac cenzovými domácnosťami						
	v tom s počtom členov							v tom s počtom členov						
	1	2	3	4	5	6	7+	2	3	4	5	6	7+	
2001	500 017	396 152	315 079	365 262	123 034	34 545	18 929	12 969	24 508	29 877	34 514	24 895	20 563	
1991	372 064	404 185	315 612	406 941	163 525	46 133	19 103	3 074	6 202	9 649	12 774	10 968	8 166	
Rozdiel abs.	127 953	-8 033	-533	-41 679	-40 491	-11 588	-174	9 895	18 306	20 228	21 740	13 927	12 397	
v %	34,4	-2,0	-0,2	-10,2	-24,8	-25,1	-0,9	321,9	295,2	209,6	170,2	127,0	151,8	

V spoločne hospodáriacich domácnostiach tvorených dvomi a viac cenzovými domácnosťami bolo v roku 2001, rovnako ako v roku 1991, najviac domácností s piatimi a šiestimi členmi.

Tab. 38 Hospodáriace domácnosti podľa počtu CD v krajoch SR - 2001

Kraj	Hospodáriace domácnosti		v tom			
			s 1 CD		s 2 a viac CD	
	spolu	priemerný počet členov	spolu	priemerný počet členov	spolu	priemerný počet členov
Bratislavský	243 106	2,46	232 949	2,39	10 157	4,09
Trnavský	194 872	2,83	171 948	2,60	22 924	4,56
Trenčiansky	213 881	2,83	196 713	2,67	17 168	4,62
Nitriansky	263 233	2,71	244 316	2,56	18 917	4,60
Žilinský	227 844	3,04	207 938	2,83	19 906	5,16
Banskobystrický	249 604	2,65	232 737	2,53	16 867	4,32
Prešovský	243 762	3,24	221 936	3,02	21 826	5,48
Košický	264 042	2,90	244 481	2,73	19 561	5,06

Najviac hospodáriacich domácností bolo v Košickom (264 tisíc) a Nitrianskom (263,2 tisíc) kraji. V týchto krajoch bolo aj najviac hospodáriacich domácností s jednou cenzovou domácnosťou. Najmenej hospodáriacich domácností bolo v Trnavskom kraji (194,9 tisíc), v ktorom bolo aj najmenej hospodáriacich domácností s jednou cenzovou domácnosťou (171,9 tisíc) a najviac dvoj a viac cenzových domácností (22,9 tisíc). Bratislavský kraj mal najmenej (iba 10 tisíc) hospodáriacich domácností zložených z dvoch a viac cenzových domácností. Priemerný počet členov hospodáriacej domácnosti sa od celoslovenského priemeru (2,83 členov) najviac odlišoval v Bratislavskom (2,46 členov) a Prešovskom (3,24 členov) kraji.

4.4 Cenzové domácnosti

V roku 2001 bolo 2 071,7 tisíc cenzových domácností, v ktorých žilo 5 377,4 tisíc členov. Ich prevažnú väčšinu tvorili úplné rodiny (56,4 %), 30 % tvorili domácnosti jednotlivcov, 11,9 % neúplné rodiny a 1,7 % tvorili viacčlenné nerodinné domácnosti. Prírastok počtu cenzových domácností (13,1 %) v období 1991 - 2001 bol podstatne vyšší ako prírastok obyvateľstva (2 %). Starnutie populácie a zmeny v rodinnom správaní spôsobili, že sa intenzívnejšie rozvíjali nerodinné domácnosti. Od roku 1991 sa zvýšil počet viacčlenných nerodinných domácností viac ako štvornásobne a počet domácností jednotlivcov o 55,8 %. V roku 2001 tvorili tieto domácnosti spolu takmer jednu tretinu všetkých cenzových domácností. Vplyvom rastúcej rozvodovosti sa od roku 1991 zvýšil počet neúplných rodín o 29 %.

Tab. 39 Cenzové domácnosti podľa druhu - 2001, 1991

Rok	CD spolu	v tom				Zloženie v %			
		úplné rodiny spolu	neúplné rodiny spolu	viacčlenné nerodinné domácnosti	domácnosti jednotlivcov	úplné rodiny spolu	neúplné rodiny spolu	viacčlenné nerodinné domácnosti	domácnosti jednotlivcov
2001	2 071 743	1 168 023	246 358	35 339	622 023	56,4	11,9	1,7	30,0
1991	1 832 484	1 234 473	190 931	7 792	399 288	67,4	10,4	0,4	21,8
Rozdiel abs	239 259	-66 450	55 427	27 547	222 735	-11,0	1,5	1,3	8,2
v %	13,1	-5,4	29,0	353,5	55,8	x	x	X	x

Väčšina (97,9 %) cenzových domácností bývala v bytoch. Mimo bytov bývalo 44,4 tisíc cenzových domácností, z toho 4,3 tisíc v núdzových obydlíach.

Tab. 40 Cenzové domácnosti podľa počtu členov - 2001

Cenzové domácnosti	Počet členov							Priemerný počet členov	Spolu
	1	2	3	4	5	6	7+		
Spolu	622 023	481 628	370 966	404 046	134 617	37 767	20 696	2,60	2 071 743
Úplné rodiny spolu	-	314 160	291 551	380 916	127 286	35 260	18 850	3,43	1 168 023
Úplné rodiny so závislými deťmi	-	-	168 128	315 786	111 975	31 280	16 934	4,11	644 103
Úplné rodiny bez závislých detí	-	314 160	123 423	65 130	15 311	3 980	1 916	2,62	523 920
Neúplné rodiny spolu	-	140 055	73 730	21 660	6 891	2 346	1 676	2,63	246 358
Neúplné rodiny so závislými deťmi	-	69 233	48 357	14 604	3 873	1 292	970	2,73	138 329
Neúplné rodiny bez závislých detí	-	70 822	25 373	7 056	3 018	1 054	706	2,53	108 029
Viacčlenné nerodinné domácnosti	-	27 413	5 685	1 470	440	161	170	2,33	35 339
Domácnosti jednotlivcov	622 023	x	x	x	x	x	x	1,00	622 023
Cenzové domácnosti 2001	622 023	481 628	370 966	404 046	134 617	37 767	20 696	2,60	2 071 743
Cenzové domácnosti 1991	399 288	438 827	336 692	421 569	168 523	47 548	20 037	2,87	1 832 484
Rozdiel abs.	222 735	42 801	34 274	-17 523	-33 906	-9 781	659	-0,27	239 259
v %	55,8	9,8	10,2	-4,2	-20,1	-20,6	3,3	9,4	13,1

Najviac cenzových domácností malo iba jedného člena. Z viacčlenných cenzových domácností boli najpočetnejšie zastúpené dvojčlenné (23,3 %) a štvorčlenné (19,5 %) domácnosti. Domácnosti s tromi členmi tvorili 17,9 % všetkých cenzových domácností. So zvyšujúcim počtom členov sa znižoval ich podiel na celkovom počte cenzových domácností. Domácnosti s piatimi členmi tvorili 6,5 %, so šesť a viac členmi 2,8 % z celkového počtu cenzových domácností. V období 1991 - 2001 pribudlo najviac

jednočlenných domácností. Kým v roku 1991 tvorili tieto domácnosti s počtom 399,3 tisíc 21,8 % z cenzových domácností, v roku 2001 to bolo 622 tisíc, ich podiel sa zvýšil na 30 %. Okrem domácností jednotlivcov sa v období 1991 - 2001 zvýšil aj počet dvojčlenných (o 42,8 tisíc) a trojčlenných (o 34,3 tisíc) cenzových domácností.

V úplných rodinách so závislými deťmi prevládali domácnosti so štyrmi členmi (315,8 tisíc), úplných rodín bez závislých detí bolo 314,2 tisíc. Spomedzi neúplných rodín prevládali tiež dvojčlenné domácnosti, a to ako v prípade rodín so závislými deťmi (69,2 tisíc), tak aj v prípade bez závislých detí (70,8 tisíc). Najviac nerodinných domácností malo dvoch členov a pomerne početné boli aj trojčlenné nerodinné domácnosti.

V priemere pripadalo na jednu cenzovú domácnosť 2,60 členov, v roku 1991 to bolo 2,87 členov. Priemerný počet členov domácnosti sa znížil aj v prípade úplných rodín (zo 4,18 v roku 1991 na 4,11 v roku 2001) a neúplných rodín so závislými deťmi (z 2,85 na 2,73). U ostatných druhov cenzových domácností sa zvýšil priemerný počet členov domácnosti, najvýraznejšie v neúplných (z 2,28 na 2,53) a úplných rodinách bez závislých detí (z 2,45 na 2,62).

V roku 2001 došlo po prvýkrát po tridsiatich rokoch k prirodzenému úbytku úplných rodín o 66,5 tisíc (o 5,4 %), napriek tomu aj naďalej tvoria najväčšiu časť cenzových domácností a zároveň majú najväčší počet členov.

Tab. 41 Rodinné domácnosti podľa počtu závislých detí - 2001, 1991

Rodinné domácnosti	Spolu	Počet závislých detí v rodine					Priemerný počet závislých detí		
		0	1	2	3	4 a viac	rodiny spolu	rodiny s deťmi	
Úplné rodiny	2001	1 168 023	523 920	259 250	280 674	75 877	28 302	1,01	1,83
	1991	1 234 473	472 137	255 343	351 968	118 438	36 587	1,20	1,94
Rozdiel	abs.	-66 450	51 783	3 907	-71 294	-42 561	-8 285	-0,19	-0,11
	v %	-5,4	11,0	1,5	-20,3	-35,9	-22,6	x	x
Neúplné rodiny	2001	246 358	108 029	88 553	38 896	8 102	2 778	0,83	1,47
	1991	190 931	91 785	61 339	28 640	7 133	2 034	0,78	1,50
Rozdiel	abs.	55 427	16 244	27 214	10 256	969	744	0,05	-0,03
	v %	29,0	17,7	44,4	35,8	13,6	36,6	x	x

V úplných rodinách pokračoval trend znižovania podielu rodín so závislými deťmi a rast podielu bezdetných rodín. Kým v roku 1991 tvorili úplné rodiny bez závislých detí 38,2 % z celkového počtu úplných rodín, do roku 2001 sa ich podiel zvýšil o 6,7 bodov na 44,9 %. Najväčšiu časť 280,7 tisíc (24 %) úplných rodín s deťmi tvorili v roku 2001 rodiny s dvoma deťmi. Iba jedno dieťa malo 259,3 tisíc (22,2 %) úplných rodín. Od roku 1991 sa počet detí v rodinách znížil, pričom najvyšší absolútny úbytok ich počtu bol v rodinách s dvoma deťmi. Do roku 2001 sa znížil počet rodín s dvoma deťmi o 20,3%, s tromi o 35,9 % a so štyrmi a viac deťmi o 22,6 %. Mierne sa zvýšil počet jednodetných rodín (o 1,5 %). Priemerný počet závislých detí v úplných rodinách sa znížil z 1,20 v roku 1991 na 1,01 v roku 2001.

Nepriaznivý vývoj rozvodovosti, ktorá na prelome tisícročia dosahovala svoje najvyššie hodnoty, spôsobil výrazné zvýšenie počtu neúplných rodín. V roku 2001 dosiahol

počet týchto rodín so závislými deťmi 138,3 tisíc, čo je nárast o takmer 40 % od roku 1991. Z nich najväčšiu časť 88,6 tisíc tvorili rodiny s jedným dieťaťom (64 %). Podobne ako v úplných rodinách aj počet neúplných rodín so závislými deťmi sa postupne znižoval s rastúcim počtom detí v rodine. V roku 2001 malo dve deti 38,9 tisíc (28,1 %), tri deti 8,1 tisíc (5,9 %) a štyri a viac detí 2,8 tisíc (2 %) neúplných rodín. Bez závislých detí bolo 108 tisíc (43,9 %) neúplných rodín. Priemerný počet závislých detí v neúplných rodinách sa v období 1991 - 2001 mierne zvýšil z 0,78 na 0,83. Na 100 úplných rodín s deťmi pripadalo v roku 2001 až 21,5 neúplných rodín s deťmi.

Neúplné rodiny so ženou na čele domácnosti tvorili 86,9 % z celkového počtu neúplných rodín. V nich prevládali ovdovené ženy (30,6 %) alebo rozvedené ženy (29,5 %). Najmenšiu, ale vôbec nie zanedbateľnú časť neúplných rodín, tvorili domácnosti na čele so slobodnou ženou (10,2 %). Aj v prípadoch neúplných domácností na čele s mužom prevládali tie, kde bol muž ovdovený (5,6 %) alebo rozvedený (3,9 %).

V roku 2001 bolo 829 tisíc úplných rodín s ekonomicky aktívnou ženou, t. j. 71 % z celkového počtu úplných rodinných domácností (72,5 % v roku 1991). Zvyšnú časť tvorili rodiny s ekonomicky neaktívnymi - ostatnými ženami. Z týchto domácností bolo 84,9 % úplných rodín bez detí a 15,1 % úplných rodín s deťmi. V období 1991 - 2001 sa podiel úplných rodín s ekonomicky aktívnou ženou významne nezmenil. Znížil sa však počet úplných rodín s deťmi s ekonomicky aktívnou ženou (o 101,1 tisíc, t. j. o 14,6 %) i neaktívnou ženou (o 17,7 tisíc, t. j. o 25,1 %). Počet úplných rodín bez detí sa zvýšil ako v prípade rodín s ekonomicky aktívnou (o 34,4 tisíc, t. j. o 17,1 %), tak i s neaktívnou ženou (o 17,4 tisíc, t. j. o 6,4 %).

Tab. 42 Úplné rodinné domácnosti podľa ekonomickej aktivity ženy - 2001, 1991

Rok	Úplné rodiny bez závislých detí		Úplné rodiny so závislými deťmi										
	žena ekono- micky aktívna	ostatné	žena ekonomicky aktívna						ostatné				
			spolu	v tom s počtom detí				spolu	v tom s počtom detí				
				1	2	3	4+		1	2	3	4+	
2001	236 166	287 754	593 068	233 876	264 390	70 340	24 462	51 035	25 374	16 284	5 537	3 840	
1991	201 743	270 394	694 194	228 845	330 289	107 057	28 003	68 142	26 498	21 679	11 381	8 584	
Rozdiel	abs.	34 423	17 360	-101 126	5 031	-65 899	-36 717	-3 541	-17 107	-1 124	-5 395	-5 844	-4 744
	v %	17,1	6,4	-14,6	2,2	-20,0	-34,3	-12,6	-25,1	-4,2	-24,9	-51,3	-55,3

V jednotlivých krajoch tvorili z celkového počtu úplných rodín 50 - 60 % úplné rodiny so závislými deťmi. Najmenší počet i podiel úplných rodín s deťmi bol v Bratislavskom kraji (62,9 tisíc, t. j. 50,8 %) a absolútne i relatívne najviac ich bolo v Prešovskom kraji (101,2 tisíc, t. j. 60,3 %). Vo všetkých krajoch, okrem Bratislavského, v ktorom boli najpočetnejšie úplné rodiny s jedným dieťaťom, bolo najviac úplných rodín s dvoma deťmi. Absolútne najviac (40,3 tisíc) ich bolo v Košickom kraji. Najvyšší počet úplných rodín s tromi a viac deťmi bol v Prešovskom a Žilinskom kraji.

Podiel úplných rodín bez závislých detí z celkového počtu úplných rodinných domácností sa v krajoch približoval republikovému priemeru 45 %. Najviac týchto rodín bolo v Nitrianskom (75,2 tisíc) a Košickom kraji (72 tisíc). Najväčší podiel úplných rodín bez závislých detí z úhrnu všetkých úplných rodín bol v Bratislavskom kraji (49,2 %).

Tab. 43 Rodinné domácnosti - 2001

SR, kraj	Úplné rodiny spolu					Neúplné rodiny spolu				Z úplných rodín faktické manželstvá
	bez závislých detí	so závislými deťmi				bez závislých detí	so závislými deťmi			
		1	2	3	4+		1	2	3+	
Slovenská republika	523 920	259 250	280 674	75 877	28 302	108 029	88 553	38 896	10 880	30 466
v tom kraj										
Bratislavský	60 837	29 405	27 822	4 697	1 016	14 996	14 397	5 674	963	3 760
Trnavský	57 015	29 044	30 077	6 511	1 487	10 368	10 135	3 996	917	2 907
Trenčiansky	61 766	29 568	33 113	8 523	2 021	11 641	9 501	4 336	1 067	2 823
Nitriansky	75 185	36 705	36 955	7 652	1 938	15 523	11 492	4 831	1 275	4 487
Žilinský	62 672	31 333	36 113	12 788	5 265	14 263	10 158	4 767	1 467	2 491
Banskobystrický	67 708	33 116	35 163	7 303	2 571	12 982	11 733	5 075	1 288	6 42
Prešovský	66 720	33 568	41 177	17 580	8 829	13 242	9 120	4 521	1 946	2 598
Košický	72 017	36 511	40 254	10 823	5 175	15 014	12 017	5 696	1 957	5 158

V neúplných rodinných domácnostiach bolo vo všetkých krajoch viac neúplných rodín so závislými deťmi ako bez detí. Najviac neúplných rodín bez závislých detí bolo v Nitrianskom (15,5 tisíc) a Košickom kraji (15 tisíc) a najväčší podiel týchto rodín bol v Nitrianskom (46,9 %) a Žilinskom kraji (46,5 %).

Najviac neúplných rodín so závislými deťmi bolo v Bratislavskom (21 tisíc) a Košickom kraji (19,7 tisíc) a ich najväčší podiel zaznamenal Trnavský (59,2 %), Bratislavský (58,4 %) a Banskobystrický kraj (58,2 %). Neúplné rodiny s jedným dieťaťom tvorili, okrem Prešovského kraja, viac ako dve tretiny z celkového počtu neúplných rodín s deťmi a neúplné rodiny s dvoma deťmi viac ako jednu štvrtinu zo všetkých neúplných rodín s deťmi. Najmenej bolo neúplných rodín s tromi deťmi. Ich podiel prekročil 10 % iba v Prešovskom kraji.

V roku 2001 deklarovalo spolužitie bez uzavretého manželstva 30,5 tisíc rodín. Najviac faktických manželstiev bolo v Banskobystrickom (6,2 tisíc) a najmenej v Žilinskom kraji (2,5 tisíc).

Tab. 44 Ostatné (nerodinné) cenzové domácnosti - 2001, 1991

SR, kraj	Viacčlenné nerodinné domácnosti		Domácnosti jednotlivcov			z toho bývajúci vo vlastnom byte v %
	spolu	priemerný počet členov	spolu	z toho		
				muž	žena	
Slovenská republika						
2001	35 339	2,33	622 023	249 952	372 071	51,0
1991	7 792	2,13	399 288	139 284	260 004	71,5
Kraje (rok 2001)						
Bratislavský	6 005	2,27	89 150	36 007	53 143	59,7
Trnavský	1 689	2,25	70 022	28 232	41 790	42,9
Trenčiansky	3 886	2,31	68 540	28 513	40 027	51,7
Nitriansky	4 463	2,34	89 584	35 485	54 099	52,4
Žilinský	4 729	2,36	66 878	27 561	39 317	52,1
Banskobystrický	4 399	2,29	88 057	35 549	52 508	50,7
Prešovský	5 146	2,42	67 565	26 776	40 789	45,2
Košický	5 022	2,37	82 227	31 829	50 398	50,9

Špecifickú skupinu cenzových domácností tvorili domácnosti jednotlivcov a viacčlenné nerodinné domácnosti. S rastúcim počtom cenzových domácností v období 1991 - 2001 rástol aj počet týchto domácností. Kým v roku 1991 tvorili 22,2 % z cenzových domácností, v roku 2001 to už bolo 31,7 %. Mierne sa zvýšil priemerný počet členov viacčlenných nerodinných domácností z 2,13 v roku 1991 na 2,33 členov v roku 2001. Najväčší počet viacčlenných nerodinných domácností bol v Bratislavskom (6 tisíc) a Prešovskom kraji (5,1 tisíc).

Počet a podiel domácností jednotlivcov na celkovom počte cenzových domácností sa neustále zvyšoval. Kým v roku 1991 tvorili domácnosti jednotlivcov z cenzových domácností viac ako pätinu, v roku 2001 to už bola takmer tretina. V roku 1991 žilo v domácnostiach jednotlivcov desatina dospelaj populácie. Za desať rokov sa tento podiel zvýšil o 4,2 bodu a dosiahol 14,3 %, čo znamenalo, že každá 7 dospelá osoba žila sama. Rast počtu domácností jednotlivcov bol podmienený predovšetkým starnutím populácie a zmenami v jej reprodukčnom správaní. Medzi domácnosťami jednotlivcov boli rozdiely predovšetkým vo vekovom zložení a v rodinnom stave.

V roku 2001 tvorili najväčšiu časť z domácností jednotlivcov mužov slobodní vo veku 20 - 34 rokov. Ich podiel za obdobie 1991 - 2001 zaznamenal najvyšší prírastok (o 8,1 bodu na 45,2 %). Druhú najpočetnejšiu skupinu týchto domácností tvorili rozvedení 35 - 54 roční muži (21,7 %), napriek poklesu ich podielu o 2,4 bodu oproti roku 1991. Znížil sa aj podiel (o 8,2 bodu) domácností ovdovených mužov - jednotlivcov. Z domácností vdovcov prevládali muži vo veku 70 a viac rokov. V domácnostiach jednotlivcov žien boli najviac zastúpené domácnosti ovdovených nad 55 rokov, najviac 70 ročné a staršie. Počet týchto domácností v období 1991 - 2001 vzrástol o 42,2 tisíc na 213,5 tisíc, ale ich podiel sa znížil zo 65,9 % na 57,4 %. Aj u domácností žien bol rast počtu domácností slobodných pomerne intenzívny, najmä v poslednom období, keď ich počet dosiahol 87,8 tisíc a podiel sa zvýšil z 19,7 % na 23,6 %. Medzi domácnosťami slobodných žien dominovali 20 - 29 ročné. Vysoké podiely slobodných mužov a žien v uvedených vekových kategóriách pravdepodobne súviseli s odkladaním prvých sobášov do vyššieho veku a znižovaním sobášnosti.

Väčšina domácností jednotlivcov bývala vo vlastnom byte, hoci aj v tomto ukazovateli došlo k pomerne výraznému zníženiu. V roku 1991 malo 71,5 % domácností jednotlivcov vlastný byt, v roku 2001 sa tento podiel znížil na 51 %. Najviac domácností jednotlivcov mal Nitriansky (89,6 tisíc) a Bratislavský kraj (89,2 tisíc), najmenej ich bolo v Prešovskom kraji (67,6 tisíc).

4.5 Vybavenie domácností

Pri sčítaní sa zisťovali ukazovatele úrovne bývania, ktoré priamo súvisia a ovplyvňujú životnú úroveň obyvateľstva. Ide o údaje, ktoré sa týkajú vybavenia a rekreačných možností domácností. Od roku 1991 možno pozorovať zvýšenie takmer všetkých sledovaných ukazovateľov (výnimkou boli iba domácnosti vybavené chladničkou s mrazničkou). Najviac vzrástol podiel domácností vybavených telefónom, farebným televízorom a automatickou práčkou. V roku 2001, rovnako ako v roku 1991, malo takmer 40 % domácností osobné auto. Zo všetkých sledovaných ukazovateľov bol najnižší podiel domácností s rekreačnou chatou, chalupou alebo domčekom, ktorý sa od roku 1991 zvýšil iba minimálne, a to o 0,7 bodu na 6,7 % v roku 2001.

Pri sčítaní v roku 2001 sa po prvýkrát zisťovali aj údaje o vybavení domácností osobným počítačom a mobilným telefónom. Osobný počítač malo 9,2 % domácností a počítač aj s internetom 3,2 % domácností. Podiel domácností, ktoré vlastnili mobilný telefón dosiahol 23,6 %.

V rodinách s deťmi, či už ide o úplnú alebo neúplnú rodinu, boli vyššie podiely domácností vybavených jednotlivými predmetmi dlhodobej spotreby (okrem mrazničky). Viac ako polovica úplných rodín s deťmi a takmer štvrtina neúplných rodín s deťmi vlastnila auto. V prípade úplných rodín to boli najčastejšie rodiny s dvoma deťmi, s rastúcim počtom detí v rodine sa počet rodín s autom postupne znižoval, podobne aj v prípade vlastníctva rekreačnej chaty, chalupy. Najnižšie podiely domácností z hľadiska ich vybavenosti mali domácnosti jednotlivcov.

Tab. 45 Vybavenie bytových domácností podľa druhu cenzovej domácnosti v byte - 2001, 1991

Rok, druh domácnosti	Vybavenie bytových domácností (%)								
	chladnička s mrazničkou	mraznička	automa- tická práčka	farebný televízor	telefón		rekreačná chata, domček, chalupa	osobný automobil	osobný počítač
					v byte	mobilný			
2001									
Bytové domácnosti	44,0	35,9	61,0	84,8	70,3	23,6	6,7	39,2	9,2
1 CD v byte spolu	43,7	33,8	60,5	84,1	69,9	23,5	7,0	38,0	9,5
Úplná rodina									
bez závislých detí	44,1	45,3	64,1	89,8	76,8	18,8	10,2	46,5	5,6
so závislými deťmi	54,2	38,7	78,0	91,8	77,7	35,8	7,4	55,2	17,7
Neúplná rodina									
bez závislých detí	39,3	31,1	50,9	83,5	64,7	18,0	5,0	21,6	4,6
so závislými deťmi	50,8	22,4	70,2	85,2	69,4	30,9	5,2	23,8	14,5
Viacčlenné nerodinné dom.	37,2	30,3	46,8	79,7	63,5	16,9	4,8	22,7	4,4
Domácnosti jednotlivca	27,7	17,1	32,2	66,3	52,4	11,0	3,8	11,4	2,5
2 a viac CD v byte spolu	45,2	44,7	63,1	88,0	72,1	24,0	5,6	44,2	7,6
1991									
Bytové domácnosti	51,8	21,9	34,7	49,5	31,2	x	6,0	39,2	x
1 CD v byte spolu	52,3	20,6	34,6	49,1	31,2	x	6,1	37,7	x
Úplná rodina									
bez závislých detí	51,6	25,2	29,9	47,1	36,1	x	8,4	39,7	x
so závislými deťmi	56,7	26,1	49,9	65,5	32,5	x	6,7	54,6	x
Neúplná rodina									
bez závislých detí	51,1	14,7	17,8	34,5	27,1	x	3,9	19,3	x
so závislými deťmi	60,2	13,0	37,8	47,9	35,8	x	4,3	18,2	x
Viacčlenné nerodinné dom.	44,2	10,5	13,0	22,3	20,3	x	2,3	10,3	x
Domácnosti jednotlivca	42,2	6,6	10,8	19,9	22,9	x	2,8	8,2	x
2 a viac CD v byte spolu	47,8	31,3	35,3	52,9	30,7	x	5,3	50,3	x

Z celkového počtu bytových domácností tvorených jednou cenzovou domácnosťou bol z hľadiska vybavenosti vyšší podiel, aj keď len mierne, iba u domácností vybavených chatou, resp. chalupou a osobným počítačom. U ostatných zisťovaných ukazovateľov bol vyšší podiel dvoch a viacerých spolubývajúcich cenzových domácností - výraznejší v prípadoch domácností vybavených autom a mrazničkou.

Tab. 46 Vybavenie a rekreačné možnosti domácností v krajoch SR - 2001

Kraj	Vybavenie bytových domácností (%)								
	chladnička s mrazničkou	mraznička	automat. práčka	farebný televízor	telefón		rekreač.chata, domček, chalupa	osobný automobil	osobný počítač
					v byte	mobilný			
Bratislavský	53,4	28,3	74,8	88,0	82,0	35,7	11,2	41,6	6,7
Trnavský	47,2	42,9	59,1	88,2	66,1	26,1	4,6	43,7	2,9
Trenčiansky	41,5	33,5	62,8	84,1	70,7	19,5	6,5	37,6	2,8
Nitriansky	42,6	41,7	51,7	84,1	63,6	23,7	5,6	39,4	2,7
Žilinský	42,1	33,9	59,9	82,7	67,2	20,2	6,3	34,4	2,6
Banskobystrický	41,8	34,2	61,0	82,4	65,7	21,7	7,2	38,0	2,6
Prešovský	39,9	38,8	60,5	84,1	72,5	19,2	4,7	40,0	2,5
Košický	43,5	34,9	58,8	85,3	74,1	22,5	7,1	39,2	2,8

5. BÝVANIE OBYVATEĽSTVA

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík dosiahnutej životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj súvisí aj s rastom počtu obyvateľstva, jeho demografickou štruktúrou a rozmiestnením. Úroveň bývania má vplyv na reprodukciu pracovných síl a pôsobí na celkový životný štýl obyvateľov.

Tab. 47 Trvale obývané domy a byty - 2001, 1991, 1980, 1970 (podľa územnej štruktúry 2001)

Rok	SR	v tom kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko- bystrický	Prešovský	Košický

Počet trvale obývaných domov

2001	862 274	59 848	104 520	98 568	145 066	115 381	111 373	117 594	109 924
1991	864 357	57 835	104 094	100 296	148 235	114 444	114 830	115 365	109 258
1980	869 839	59 931	103 247	101 907	151 845	111 838	120 719	110 837	109 515
1970	815 896	56 256	95 130	93 136	146 057	102 312	117 610	101 077	104 318

Vývoj počtu trvale obývaných domov (predchádzajúci rok = 100 %)

2001	99,8	103,5	100,4	98,3	97,9	100,8	97,0	101,9	100,6
1991	99,4	96,5	100,8	98,4	97,6	102,3	95,1	104,1	99,8
1980	106,6	106,5	108,5	109,4	104,0	109,3	102,6	109,7	105,0

Počet trvale obývaných bytov

2001	1 665 536	218 610	168 831	191 081	231 119	202 389	217 850	208 319	227 337
1991	1 617 828	212 237	165 353	186 212	230 252	193 357	211 924	197 713	220 780
1980	1 413 932	173 871	148 869	163 590	210 753	168 795	190 030	166 841	191 183
1970	1 150 148	130 946	121 512	131 850	180 848	136 228	161 449	132 104	155 211

Vývoj počtu trvale obývaných bytov (predchádzajúci rok = 100 %)

2001	102,9	103,0	102,1	102,6	100,4	104,7	102,8	105,4	103,0
1991	114,4	122,1	111,1	113,8	109,3	114,6	111,5	118,5	115,5
1980	122,9	132,8	122,5	124,1	116,5	123,9	117,7	126,3	123,2

V období 1970 - 1980 došlo k prírastku domového fondu. V rokoch 1980 - 1991 došlo k jeho 0,6 % poklesu, ktorý pokračoval, aj keď menej intenzívne (o 0,2 %) v období 1991 - 2001. Výstavba viacpodlažných bytových domov, pri súčasnom úbytku domov

zo starej výstavby s nižším počtom bytov, spôsobila skvalitnenie technického vybavenia domového a bytového fondu a zároveň rast počtu trvale obývaných bytov v období 1970 až 2001.

Vývoj počtu trvale obývaných domov a bytov bol takmer rovnomerný na celom území. K prírastku počtu trvale obývaných domov došlo v každom kraji iba v období 1970 - 1980, kedy bol najvýraznejší aj nárast počtu bytov. V ďalšom období k vyššiemu prírastku trvale obývaných domov nedochádzalo ani v jednom kraji. Významnejšie rástol počet bytov do roku 1991. Najnižší rast počtu bytov za posledných desať rokov sa prejavil v Nitrianskom (0,4 %) a najvyšší v Prešovskom kraji (5,4 %).

Tab. 48 Trvale obývané domy a byty podľa druhu domu - 2001, 1991

Druh domu	Abs. počet				Zloženie v %				Priemerný počet bytov na 1 dom	
	domov		bytov		domov		bytov		2001	1991
	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991		
Domy spolu	862 274	864 357	1 665 536	1 640 692	100,0	100,0	100,0	100,0	1,9	1,9
v tom										
rodinné	792 555	794 822	820 042	812 355	91,9	92,0	49,2	49,5	1,0	1,0
bytové	61 855	66 006	830 498	821 317	7,2	7,6	49,9	50,1	13,4	12,4
ostatné	7 864	3 529	14 996	7 020	0,9	0,4	0,9	0,4	1,9	2,0

V období 1991 - 2001 sa počet rodinných domov znížil o 0,3 %, počet bytových domov sa znížil o 6,3 %. Počet trvale obývaných bytov v rodinných domoch vzrástol o 0,9 % a v bytových domoch o 1,1 %. Priemerný počet bytov sa zvýšil iba v bytových domoch, v rodinných domoch zostal na úrovni roku 1991.

5.1 Domový fond

Celkový domový fond, vrátane ubytovacích zariadení, dosiahol 1 034,3 tisíc domov, z toho bolo 83,4 % trvale obývaných. Aj keď v období rokov 1991 - 2001 domový fond vzrástol o 4,5 %, počet trvale obývaných domov sa znížil o 0,2 %. Počet neobývaných domov vzrástol o viac ako tretinu, ich podiel z celkového domového fondu zaznamenal od roku 1991 nárast o 3,8 bodu.

Tab. 49 Základné údaje o domovom fonde - 2001, 1991

Rok	Domy spolu	v tom				
		trvale obývané	neobývané	s nezistenou obývanosťou	ubytovacie zariadenia bez bytu	
2001	počet	1 034 287	862 274	168 556	1 458	1 999
	v %	100,0	83,4	16,3	0,1	0,2
1991	počet	989 940	864 357	123 419	-	2 164
	v %	100,0	87,3	12,5	-	0,2
Rozdiel	abs.	44 347	-2 083	45 137	x	-165
	v %	4,5	-0,2	36,6	x	-7,6

Najnižší podiel domov z celkového domového fondu bol v Bratislavskom kraji (6,7 %) a najvyšší v Nitrianskom kraji (16,7 %). Podiel trvale obývaných domov z celkového počtu domov v kraji bol najvyšší v Prešovskom (86,8 %) a najnižší v Banskobystrickom kraji (78,7 %). Podiel neobývaných domov z celkového domového fondu bol najvyšší v Banskobystrickom (20,9 %) a najnižší v Prešovskom kraji (12,8 %).

Podiel trvale obývaných rodinných domov na celkovom počte trvale obývaných domov v každom kraji (okrem Bratislavského) presiahol 90 %. Tento podiel v Slovenskej republike predstavoval 91,9 %, pričom najvyšší bol v Nitrianskom (94,3 %) a najnižší v Bratislavskom kraji (81,9 %).

Ďalším dôležitým ukazovateľom úrovne bývania obyvateľstva sú vlastnícke vzťahy podľa druhu domu. Najvyšší podiel trvale obývaných domov bol vo vlastníctve fyzických osôb (91,2 %). Z rodinných domov to bolo až 97,4 % domov.

Tab. 50 Základné údaje o domovom fonde - 2001

SR, kraj	Domy spolu (vr.ubyt.zar.)	Trvale obývané domy				Neobývané domy	
		spolu	% z domov spolu	z toho rodinné		spolu	% z domov spolu
				abs.	v %		
Slovenská republika	1 034 287	862 274	83,4	792 555	91,9	168 556	16,3
v tom kraj							
Bratislavský	69 776	59 848	85,8	49 043	81,9	9 498	13,6
Trnavský	122 867	104 520	85,1	98 033	93,8	18 080	14,7
Trenčiansky	123 325	98 568	79,9	89 490	90,8	24 395	19,8
Nitriansky	172 905	145 066	83,9	136 729	94,3	27 490	15,9
Žilinský	140 043	115 381	82,4	107 697	93,3	24 165	17,3
Banskobystrický	141 472	111 373	78,7	101 437	91,1	29 628	20,9
Prešovský	135 525	117 594	86,8	108 967	92,7	17 308	12,8
Košický	128 374	109 924	85,6	101 159	92,0	17 992	14,0
Podiel domového fondu v krajoch (SR = 100 %)							
Slovenská republika	100,0	100,0	x	100,0	x	100,0	x
v tom kraj							
Bratislavský	6,7	6,9	x	6,2	x	5,6	x
Trnavský	11,9	12,1	x	12,4	x	10,7	x
Trenčiansky	11,9	11,4	x	11,3	x	14,5	x
Nitriansky	16,7	16,8	x	17,3	x	16,3	x
Žilinský	13,5	13,4	x	13,6	x	14,3	x
Banskobystrický	13,7	12,9	x	12,8	x	17,6	x
Prešovský	13,1	13,6	x	13,7	x	10,3	x
Košický	12,4	12,7	x	12,8	x	10,7	x

Iná bola štruktúra vlastníckych vzťahov v prípade bytových domov, ktoré tvorili 7,2 % trvale obývaných domov. V minulom období patrili bytové domy takmer výlučne do vlastníctva štátu, obcí a bytových družstiev. Prijaté zákony po roku 1989 umožnili zmeny vlastníckych vzťahov aj v prípade bytových domov. Umožnili prevod vlastníctva štátnych a obecných bytov do vlastníctva občana (fyzickej osoby), a tiež prevod družstevného bytu do vlastníctva nájomníka.

Tab. 51 Trvale obývané domy podľa vlastníka domu a druhu domu - 2001

Druh domu	Trvale obýv. domy spolu	Forma vlastníctva domu							
		fyzická osoba	štát	obec	bytové družstvo	iná právnická osoba	kombinácia vlastníkov	ostatné	nezistené
Absolútne počty									
Domy spolu	862 274	786 310	6 108	5 813	13 246	4 031	29 100	8 509	9 157
v tom rodinné	792 555	772 051	2 543	2 075	289	1 837	3 438	3 455	6 867
bytové	61 855	13 062	1 357	3 085	12 795	1 725	25 512	2 721	1 598
ostatné	7 864	1 197	2 208	653	162	469	150	2 333	692
Trvale obývané domy spolu = 100 %									
Domy spolu	100,0	91,2	0,7	0,7	1,5	0,5	3,4	1,0	1,1
v tom rodinné	100,0	97,4	0,3	0,3	0,0	0,2	0,4	0,4	0,9
bytové	100,0	21,1	2,2	5,0	20,7	2,8	41,2	4,4	2,6
ostatné	100,0	15,2	28,1	8,3	2,1	6,0	1,9	29,7	8,8
Forma vlastníctva domu = 100 %									
Domy spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom rodinné	91,9	98,2	41,6	35,7	2,2	45,6	11,8	40,6	75,0
bytové	7,2	1,7	22,2	53,1	96,6	42,8	87,7	32,0	17,5
ostatné	0,9	0,2	36,1	11,2	1,2	11,6	0,5	27,4	7,6

V roku 2001 až 41,2 % bytových domov bolo vo vlastníctve kombinovaných vlastníkov. Išlo o bytové domy, v ktorých časť bytov odkúpili nájomníci a časť bytov bola stále vo vlastníctve štátu, obce alebo bytového družstva. Z celkového počtu bytových domov ostala vo vlastníctve bytových družstiev pätina domov. V roku 2001 bolo vo vlastníctve obcí 5 % bytových domov. Štát a obce mali vo vlastníctve 1,4 % trvale obývaných domov.

Tab. 52 Trvale obývané domy podľa vlastníka domu - 2001

SR, kraj	Trvale obývané domy spolu	Forma vlastníctva domu							
		fyzická osoba	štát	obec	bytové družstvo	iná právnická osoba	kombinácia vlastníkov	ostatné	nezistené
Počet trvale obývaných domov spolu = 100 %									
SR	862 274	91,2	0,7	0,7	1,5	0,5	3,4	1,0	1,1
v tom kraj									
Bratislavský	59 848	81,8	1,2	0,7	3,1	0,5	9,2	1,4	2,1
Trnavský	104 520	93,0	0,5	0,5	1,4	0,4	2,6	1,0	0,7
Trenčiansky	98 568	90,7	0,6	0,6	2,0	0,6	3,4	1,1	1,0
Nitriansky	145 066	92,8	0,7	0,6	1,1	0,4	2,7	0,9	0,9
Žilinský	115 381	92,9	0,6	0,5	0,8	0,4	3,2	0,8	0,8
Banskobystrický	111 373	89,7	1,1	1,0	1,7	0,9	3,2	1,2	1,3
Prešovský	117 594	92,2	0,7	0,8	1,7	0,3	2,4	0,9	1,0
Košický	109 924	91,4	0,6	0,7	1,5	0,3	3,2	0,9	1,2

Významnejšie rozdiely medzi jednotlivými krajinami, okrem Bratislavského kraja, neboli. Vo vlastníctve fyzických osôb bolo 90 až 93 % trvale obývaných domov. Relatívne nízky (81,8 %) bol tento podiel v Bratislavskom kraji, čo bolo spôsobené skutočnosťou, že v tomto kraji (hlavne v Bratislave) bol najnižší podiel rodinných domov (81,9 %) a najvyšší

podiel viacbytových domov. Zmena vlastníckych vzťahov v bytových domoch ešte nebola ukončená, až 9,2 % trvale obývaných domov malo kombinovaných vlastníkov.

5.2 Technická vybavenosť domového fondu

Kvalitu trvale obývaných domov charakterizuje ich technické vybavenie. Najvýstižnejšími ukazovateľmi je zapojenie domov na plyn, vodovod a kanalizáciu.

Technická vybavenosť trvale obývaných domov v roku 2001 bola lepšia ako v roku 1991. Na viac ako dvojnásobok vzrástol počet domov zapojených na plyn zo siete. V roku 1991 bola viac ako štvrtina domov zapojených na plyn a v roku 2001 viac ako dve tretiny. V ostatnom medzicenzovom období sa zvýšil počet domov s prípojkou na kanalizačnú sieť o 29,4 %. Počet domov zapojených na vodovod vzrástol o 6,9 %, v roku 2001 malo vodovod 92,9 % domov. V roku 1991 bolo zapojených na vodovod z verejnej siete 55,7 % domov. Za desať rokov vzrástol ich podiel o 12,8 bodu a ich počet sa zvýšil takmer o štvrtinu.

Najlepšia technická vybavenosť trvale obývaných domov bola v Bratislavskom kraji. Vodovodom boli vybavené nad 90 % trvale obývané domy v každom kraji. Na verejnú vodovodnú sieť bolo zapojených 84 % domov v Bratislavskom kraji, 75 % v Žilinskom aj v Trenčianskom kraji a najmenej, 60 % domov bolo zapojených v Košickom kraji.

Tab. 53 Technické vybavenie trvale obývaných domov - 2001, 1991

Rok	Technické vybavenie v trvale obývaných domoch					Trvale obývané domy spolu
	plyn zo siete	vodovod		kanalizácia		
		spolu	z verejnej siete	prípojka na kanalizačnú sieť	septik	
Absolútne počty						
2001	589 142	800 960	590 745	247 248	493 960	862 274
1991	231 998	749 590	481 364	191 095	475 112	864 357
V % , t. j. trvale obývané domy spolu = 100 %						
2001	68,3	92,9	68,5	28,7	57,3	100,0
1991	26,8	86,7	55,7	22,1	55,0	100,0
Zmena technického vybavenia, t. j. rok 1991 = 100 %						
Rozdiel abs.	357 144	51 370	109 381	56 153	18 848	-2 083
v %	153,9	6,9	22,7	29,4	4,0	-0,2

Rozdiely medzi kraji boli v zapojení domov na plyn zo siete. Po Bratislavskom kraji (90,3 %) mal najvyššiu zapojenosť Trnavský (84,1 %) a najnižšiu Žilinský (44,2 %) a tiež Banskobystrický kraj (45,3 %).

Najväčšie rozdiely medzi kraji boli v pripojení domov na kanalizačnú sieť. Najväčší podiel domov pripojených na kanalizačnú sieť bol opäť v Bratislavskom kraji (50,7 %), najmenší podiel v Nitrianskom kraji (18,2 %), v ostatných krajoch sa málo odlišoval od priemeru Slovenskej republiky. Prípojku na kanalizačnú sieť alebo septik malo 86 % trvale obývaných domov Slovenskej republiky.

Tab. 54 Technické vybavenie trvale obývaných domov - 2001

SR, kraj	Technické vybavenie v trvale obývaných domoch					Trvale obývané domy spolu
	plyn zo siete	vodovod		kanalizácia		
		spolu	z verejnej siete	prípojka na kanalizačnú sieť	septik	
Absolútne počty						
Slovenská republika	589 142	800 960	590 745	247 248	493 960	862 274
v tom kraj						
Bratislavský	54 014	57 075	50 277	30 359	26 767	59 848
Trnavský	87 870	98 811	73 873	27 754	65 144	104 520
Trenčiansky	67 475	92 697	73 356	27 078	57 478	98 568
Nitriansky	117 978	130 966	94 981	26 345	100 360	145 066
Žilinský	51 002	110 458	87 417	31 215	78 360	115 381
Banskobystrický	50 435	101 061	73 847	33 188	51 282	111 373
Prešovský	79 088	108 399	71 005	37 932	59 410	117 594
Košický	81 280	101 493	65 989	33 377	55 159	109 924
V % , t. j. trvale obývané domy spolu = 100 %						
Slovenská republika	68,3	92,9	68,5	28,7	57,3	100,0
v tom kraj						
Bratislavský	90,3	95,4	84,0	50,7	44,7	100,0
Trnavský	84,1	94,5	70,7	26,6	62,3	100,0
Trenčiansky	68,5	94,0	74,4	27,5	58,3	100,0
Nitriansky	81,3	90,3	65,5	18,2	69,2	100,0
Žilinský	44,2	95,7	75,8	27,1	67,9	100,0
Banskobystrický	45,3	90,7	66,3	29,8	46,0	100,0
Prešovský	67,3	92,2	60,4	32,3	50,5	100,0
Košický	73,9	92,3	60,0	30,4	50,2	100,0

Ak sme porovnali počet domov vybavených vodovodom s počtom domov zapojených na kanalizačnú sieť (vrátane vybavenia septikom) zistili sme, že 6,9 % domov vybavených vodovodom nemalo technicky zabezpečený odvod odpadovej vody. Vyrovnaný stav bol v Bratislavskom a Žilinskom kraji, najhoršia situácia bola v Banskobystrickom (14,9 %), Košickom (11,7 %) a Prešovskom kraji (9,4 %). Najvyššia úroveň technického vybavenia trvale obývaných domov bola v Bratislavskom kraji, najmenej boli technicky vybavené trvale obývané domy Banskobystrického, Prešovského a Košického kraja.

5.3 Bytový fond

Bytový fond Slovenskej republiky v roku 2001 tvorilo 1 884,8 tisíc bytov. Z celkového počtu bytov bolo 1 665,6 tisíc trvale obývaných. Ich počet v porovnaní s rokom 1991 vzrástol o 47,7 tisíc. Počet trvale obývaných bytov sa od roku 1991 zvýšil o 2,9 %, čo bolo menej ako zvýšenie celého bytového fondu (6,6 %). Počet neobývaných bytov vzrástol o 45,2 % na 219,3 tisíc. Zdvojnásobil sa počet neobývaných bytov v trvale obývaných domoch na 47,9 tisíc. Najnižší bol prírastok trvale obývaných bytov v rodinných domoch (1,1 %). Ich podiel na celkovom počte bytov sa znížil o 2,4 bodu na 43,5 %.

Počet trvale obývaných bytov rástol rýchlejšie ako počet v nich bývajúcich osôb, čo spôsobilo aj zmeny v úrovni obývanosti bytov. Priemerný počet osôb na jeden byt 3,23 v roku 1991 sa znížil na 3,18 v roku 2001. Vzrástla obytná plocha bytu o 22,2 %, celková plocha o 18,7 % a počet obytných miestností o 16,1 %. Priemerný počet obytných miestností

pripadajúcich na jeden byt vzrástol z 2,81 v roku 1991 na 3,21 v roku 2001. Počet obytných miestností pripadajúcich na 1 bývajúcu osobu 0,88 v roku 1991 vzrástol na 1,01 v roku 2001. Priemerná obytná plocha na 1 bývajúcu osobu sa zvýšila o viac ako 3 m².

Tab. 55 Základné údaje o bytovom fonde - 2001, 1991

Rok	Byty spolu	Trvale obývané domy s bytmi				Trvale obývané domy s bytmi			Počet osôb bývajúcich v bytoch
		obývané byty	neobývané byty	v tom v rod. domoch		obytná plocha v tis. m ²	celková plocha v tis. m ²	počet obytných miestností	
				obývané byty	neobývané byty				
2001	1 884 846	1 665 536	47 876	820 042	7 844	93 484	139 691	5 352 095	5 298 937
1991	1 768 833	1 617 828	22 864	811 440	915	76 486	117 705	4 609 744	5 245 336
		Zloženie bytov				Priemer na bývajúceho			
2001	100,0	88,4	2,5	43,5	0,4	17,6	26,4	1,0	x
1991	100,0	91,5	1,3	45,9	0,1	14,6	22,4	0,9	x
Rozdiel									
abs.	116 013	47 708	25 012	8 602	6 929	16 998	21 986	742 351	53 601
v %	6,6	2,9	109,4	1,1	757,3	22,2	18,7	16,1	1,0

Najvyšší podiel trvale obývaných bytov z celkového počtu bytov kraja bol v Prešovskom (90,6 %), v Bratislavskom (90,2 %) a v Košickom kraji (90,1 %). Najnižší podiel bol v Banskobystrickom (85,6 %) a v Trenčianskom kraji (86,9 %).

Tab. 56 Základné údaje o bytovom fonde - 2001

SR, kraj	Byty spolu	Trvale obývané byty			
		spolu	z bytov spolu (v %)	z toho byty v rodinných domoch	
				abs.	v %
Slovenská republika	1 884 846	1 665 536	88,4	820 042	49,2
v tom kraj					
Bratislavský	242 452	218 610	90,2	51 228	23,4
Trnavský	190 621	168 831	88,6	99 823	59,1
Trenčiansky	219 892	191 081	86,9	92 060	48,2
Nitriansky	264 414	231 119	87,4	138 262	59,8
Žilinský	230 836	202 389	87,7	112 608	55,6
Banskobystrický	254 490	217 850	85,6	109 934	50,5
Prešovský	229 936	208 319	90,6	112 895	54,2
Košický	252 205	227 337	90,1	103 232	45,4
Podiel bytového fondu (SR = 100 %)					
Slovenská republika	100,0	100,0	x	100,0	x
v tom kraj					
Bratislavský	12,9	13,1	x	6,2	x
Trnavský	10,1	10,1	x	12,2	x
Trenčiansky	11,7	11,5	x	11,2	x
Nitriansky	14,0	13,9	x	16,9	x
Žilinský	12,2	12,2	x	13,7	x
Banskobystrický	13,5	13,1	x	13,4	x
Prešovský	12,2	12,5	x	13,8	x
Košický	13,4	13,6	x	12,6	x

Podiely trvale obývaných bytov v rodinných domoch z celkového počtu trvale obývaných bytov sú do veľkej miery závislé na počte miest v príslušnom kraji. Charakterizuje to spôsob bývania obyvateľov veľkých miest, a to sídliskový spôsob bývania vo viacposchodových bytových domoch. Najnižší podiel bytov v rodinných domoch bol Bratislavskom kraji (23,4 %).

Tab. 57 Vývoj počtu trvale obývaných bytov - 2001, 1991, 1980, 1970 (podľa územnej štruktúry 2001)

Rok	Slovenská republika	v tom kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický

Absolútne počty trvale obývaných bytov

2001	1 665 536	218 610	168 831	191 081	231 119	202 389	217 850	208 319	227 337
1991	1 617 828	212 237	165 353	186 212	230 252	193 357	211 924	197 713	220 780
1980	1 413 932	173 871	148 869	163 590	210 753	168 795	190 030	166 841	191 183
1970	1 150 148	130 946	121 512	131 850	180 848	136 228	161 449	132 104	155 211

Vývoj počtu trvale obývaných bytov, rok 1970 = 100 %

2001	144,8	166,9	138,9	144,9	127,8	148,6	134,9	157,7	146,5
1991	140,7	162,1	136,1	141,2	127,3	141,9	131,3	149,7	142,2
1980	122,9	132,8	122,5	124,1	116,5	123,9	117,7	126,3	123,2
1970	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab. 58 Priemerné počty obyvateľov na 1 trvale obývaný byt - 2001, 1991, 1980, 1970 (podľa územnej štruktúry 2001)

Rok	Slovenská republika	v tom kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický

Priemerné počty

2001	3,18	2,74	3,26	3,17	3,09	3,42	3,04	3,79	3,37
1991	3,23	2,86	3,28	3,23	3,11	3,46	3,11	3,74	3,36
1980	3,53	3,13	3,54	3,48	3,36	3,73	3,35	4,07	3,66
1970	3,94	3,51	3,99	3,91	3,75	4,19	3,71	4,59	4,01

Vývoj priemerných počtov k roku 2001 v krajoch

2001	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1991	101,6	104,3	100,4	101,8	100,9	101,1	102,4	98,6	99,6
1980	111,0	114,1	108,4	109,7	108,9	109,1	110,2	107,2	108,5
1970	123,9	128,2	122,4	123,5	121,6	122,4	122,0	120,9	119,0

Porovnanie priemerných počtov v krajoch k priemeru SR

2001	100,0	86,2	102,5	99,7	97,2	107,5	95,6	119,2	106,0
1991	100,0	88,5	101,5	100,0	96,3	107,1	96,3	115,8	104,0
1980	100,0	88,6	100,3	98,4	95,3	105,7	94,8	115,2	103,5
1970	100,0	89,0	101,2	99,2	95,1	106,2	94,0	116,2	101,6

V rokoch 1970 - 2001 vzrástol počet bytov o 44,8 %. Tým, že sa v rokoch 1970 - 1980 staval veľký počet viacbytových domov, nárast bytov za toto obdobie bol 22,9 %, čo znamená prírastok 263,8 tisíc bytov. V období 1980 - 1990 výstavba viacbytových domov mala za následok, že celkovo vzrástol počet bytov o 203,9 tisíc. Z hľadiska výstavby bytov bolo najslabšie obdobie po roku 1991. Vývoj počtu trvale obývaných bytov bol rozdielny aj

v územnom členení medzi jednotlivými kraji. Najväčší prírastok od roku 1970 do roku 2001 bol v Bratislavskom kraji (66,9 %) a najnižší v Nitrianskom kraji (27,8 %).

Výstavba bytov mala za následok zvýšenie kvality bývania vyjadreného priemerným počtom obyvateľov na jeden trvale obývaný byt. Dlhodobo najnižší počet osôb pripadal na jeden byt v Bratislavskom (2,74) a najvyšší v Prešovskom kraji (3,79).

Tab. 59 Trvale obývané byty postavené v období 1991 - 2001

Počet obytných miestností	Trvale obývané byty spolu v roku 2001	Byty postavené v období 1991- 2001								
		počet		z toho				byty v bytových domoch v %		
		abs.	% z trvale obývaných bytov spolu	v rodinných domoch		v bytových domoch				
				abs.	% z bytov postavených v 1991-2001	abs.	% z bytov postavených v 1991-2001	družstevné	vo vlastníctve občana	ostatné
1 obytná miestnosť*	123 396	7 865	6,4	1 004	12,8	6 147	78,2	23,7	17,9	58,4
2 izby	327 605	12 902	3,9	3 597	27,9	9 033	70,0	36,3	25,0	38,8
3 izby	689 584	38 078	5,5	13 378	35,1	24 251	63,7	55,0	19,6	25,5
4 izby	284 256	22 871	8,0	18 067	79,0	4 653	20,3	46,2	29,5	24,3
5+ izieb	240 695	32 178	13,4	31 228	97,0	711	2,2	35,7	46,8	17,4
Spolu	1 665 536	113 894	6,8	67 274	59,1	44 795	39,3	45,7	21,9	32,4
Podiely bytov postavených v období 1991 - 2001 podľa počtu obytných miestností										
1 obytná miestnosť*	7,4	6,9	x	1,5	x	13,7	x	7,1	11,2	24,7
2 izby	19,7	11,3	x	5,3	x	20,2	x	16,0	23,0	24,1
3 izby	41,4	33,4	x	19,9	x	54,1	x	65,1	48,4	42,5
4 izby	17,1	20,1	x	26,9	x	10,4	x	10,5	14,0	7,8
5+ izieb	14,5	28,3	x	46,4	x	1,6	x	1,2	3,4	0,9
Spolu	100,0	100,0	x	100,0	x	100,0	x	100,0	100,0	100,0

*/ jednoizbové byty, garsónky, obytné kuchyne (8+ m²)

V období 1991 - 2001 bolo postavených, resp. rekonštruovaných 113,9 tisíc bytov, ich počet vzrástol o 6,8 %. Najviac bolo postavených bytov s 3 izbami, z ktorých takmer dve tretiny boli v bytových a tretina v rodinných domoch. Najväčšie zastúpenie mali byty s 5 a viac izbami (13,4 %) a so 4 izbami (8 %), ktoré boli postavené v rodinných domoch. Takmer 80 % bytov s jednou obytnou miestnosťou a 70 % bytov s 2 izbami pribudlo v bytových domoch.

Tab. 60 Trvale obývané byty podľa veľkosti - 2001, 1991

Rok	Trvale obývané byty spolu	Ukazovatele veľkosti bytu							
		počet izieb					priemer na 1 byt		
		1 obytná miestnosť*	2	3	4	5+	m ² obytnej plochy	počet obytných miestností (8+ m ²)	
2001	abs.	1 665 536	123 396	327 605	689 584	284 256	240 695	56,1	3,21
	v %	100,0	7,4	19,7	41,4	17,1	14,5	x	x
1991	abs.	1 617 828	181 956	438 835	627 595	230 974	138 468	47,3	2,85
	v %	100,0	11,2	27,1	38,8	14,3	8,6	x	x
Rozdiel	abs.	47 708	-58 560	-111 230	61 989	53 282	102 227	8,8	0,36
	v %	2,9	-32,2	-25,3	9,9	23,1	73,8	18,6	12,6

*/ jednoizbové byty, garsónky, obytné kuchyne (8+ m²)

Tab. 61 Trvale obývané byty podľa obdobia výstavby a druhu domu - 2001

SR, kraj druh domu	Byty postavené v období							Trvale obývané byty spolu
	-1899 a nezistené	-1900 1919	1920- 1945	1946- 1970	1971- 1980	1981- 1990	1991- 2001	
Slovenská republika								
Domový fond spolu	48 783	33 098	109 855	584 991	425 835	349 080	113 894	1 665 536
v tom rodinné domy	37 371	28 610	90 952	342 582	144 521	108 732	67 274	820 042
bytové domy	9 076	3 831	17 610	238 479	278 701	238 006	44 795	830 498
ostatné domy	2 336	657	1 293	3 930	2 613	2 342	1 825	14 996
Bratislavský								
Domový fond spolu	7 084	3 853	17 388	63 295	59 491	51 468	16 031	218 610
v tom rodinné domy	3 812	1 842	7 583	17 441	8 493	6 059	5 998	51 228
bytové domy	2 768	1 943	9 548	45 144	50 256	44 923	9 567	164 149
ostatné domy	504	68	257	710	742	486	466	3 233
Trnavský								
Domový fond spolu	4 081	3 382	11 876	59 404	45 309	31 198	13 581	168 831
v tom rodinné domy	3 286	2 955	11 111	41 763	17 938	13 763	9 007	99 823
bytové domy	596	351	657	17 386	27 191	17 290	4 395	67 866
ostatné domy	199	76	108	255	180	145	179	1 142
Trenčiansky								
Domový fond spolu	5 540	3 462	12 545	67 315	49 218	40 420	12 581	191 081
v tom rodinné domy	4 528	3 045	11 140	37 221	16 898	12 349	6 879	92 060
bytové domy	790	225	1 247	29 684	32 015	27 771	5 618	97 350
ostatné domy	222	192	158	410	305	300	84	1 671
Nitriansky								
Domový fond spolu	7 009	5 793	17 633	85 207	55 468	45 889	14 120	231 119
v tom rodinné domy	6 169	5 517	16 580	60 485	22 303	17 055	10 153	138 262
bytové domy	632	219	909	24 013	32 898	28 550	3 758	90 979
ostatné domy	208	57	144	709	267	284	209	1 878
Žilinský								
Domový fond spolu	4 364	3 442	13 496	73 519	52 767	39 477	15 324	202 389
v tom rodinné domy	3 811	3 141	11 776	47 157	21 956	15 462	9 305	112 608
bytové domy	313	255	1 553	26 007	30 609	23 627	5 882	88 246
ostatné domy	240	46	167	355	202	388	137	1 535
Banskobystrický								
Domový fond spolu	8 803	6 185	15 307	77 673	52 533	45 524	11 825	217 850
v tom rodinné domy	6 843	5 886	13 680	46 134	18 476	11 952	6 963	109 934
bytové domy	1 602	222	1 412	31 008	33 777	33 197	4 546	105 764
ostatné domy	358	77	215	531	280	375	316	2 152
Prešovský								
Domový fond spolu	5 663	2 704	9 626	71 867	54 552	48 023	15 884	208 319
v tom rodinné domy	4 422	2 468	8 964	46 985	21 221	18 199	10 636	112 895
bytové domy	944	165	516	24 353	33 059	29 560	4 974	93 571
ostatné domy	297	71	146	529	272	264	274	1 853
Košický								
Domový fond spolu	6 239	4 277	119 84	86 711	56 497	47 081	14 548	227 337
v tom rodinné domy	4 500	3 756	101 18	45 396	17 236	13 893	8 333	103 232
bytové domy	1 431	451	1 768	40 884	38 896	33 088	6 055	122 573
ostatné domy	308	70	98	431	365	100	160	1 532

V období 1991 - 2001 sa o tretinu znížil počet bytov s jednou obytnou miestnosťou a o štvrtinu počet bytov s 2 izbami. Počet bytov s 1 a 2 izbami klesol o 169,8 tisíc a počet 3 a viacizbových bytov vzrástol o 217,5 tisíc. Najviac vzrástol počet 5 a viacizbových bytov o 102,2 tisíc, resp. 73,8 %. Priemerný počet obytných miestností na jeden byt sa zvýšil z 2,85 v roku 1991 na 3,21 v roku 2001. Zvýšila sa aj priemerná obytná plocha na jeden byt z 47,3 na 56,1 m².

Kvalita bývania závisí aj od vekovej štruktúry trvale obývaných bytov. Z celkového počtu trvale obývaných bytov bolo do roku 1945 postavených 11,5 % bytov, z nich bolo 82 % v rodinných domoch. Po roku 1945 bolo postavených 54,3 % bytov v bytových domoch. V období 1945 - 1970 byty v bytových domoch tvorili 40 % z celkového počtu postavených bytov. Z obdobia 1970 - 1990 boli dve tretiny bytov v bytových domoch a iba tretina v rodinných domoch. Po roku 1991 dochádzalo k poklesu výstavby bytov, pričom sa viac stavali rodinné domy ako bytové domy.

Medzi krajinami boli rozdiely v štruktúre bytového fondu podľa druhu domu. Najviac sa líšila štruktúra Bratislavského kraja, kde len necelá štvrtina bytov bola v rodinných domoch. Menej ako polovica bytov bola v rodinných domoch ešte v Košickom (45,4 %) a v Trenčianskom kraji (48,2 %). Vo väčšine krajov bol o 5 až 10 bodov vyšší podiel bytov v rodinných domoch ako v bytových domoch.

5.3 Štruktúra a vybavenosť bytového fondu

Z celkového počtu trvale obývaných bytov malo takmer 450 tisíc bytov (27 %) obytnú plochu 40 až 50 m². Z nich dve tretiny boli v bytových domoch a iba tretina v rodinných domoch. Z celkového počtu trvale obývaných bytov v rodinných domoch malo 57 % bytov obytnú plochu väčšiu ako 60 m². Podiel takýchto bytov v bytových domoch bol iba 13,7 %.

V období 1991 - 2001 dochádzalo k úbytku trvale obývaných bytov s obytnou plochou do 60 m² a zvýšil sa počet väčších bytov. Počet trvale obývaných bytov s obytnou plochou viac ako 60 m² sa v rodinných domoch zvýšil o 158,9 tisíc (o 51,6 %) a v bytových domoch sa zvýšil o 85,8 tisíc, čo bolo viac ako štvornásobne. Priemerný počet obytných miestností sa zvýšil z 2,85 m² z roku 1991 na 3,21 m² v roku 2001.

Najviac vzrástol počet bytov v bytových domoch (o takmer 31 tisíc, resp. o 3,9 %). Relatívne najvyšší (viac ako dvojnásobný) bol rast počtu bytov v ostatných domoch. Ich počet vzrástol o 8,2 tisíc. V ostatných domoch najviac vzrástol počet bytov s obytnou plochou 40 - 50 m² (o 2 313) a 20 - 30m² (o 1 419). Počet bytov v rodinných domoch vzrástol o 8,6 tisíc (o 1,1 %).

Dôležitým ukazovateľom kvality bývania je kategória vybavenia trvale obývaných bytov. V rokoch 1991 - 2001 vzrástol počet bytov I. kategórie o 5,5 % a bytov II. kategórie o 30 %. Znížil sa počet bytov III. a IV. kategórie. V roku 2001 z celkového počtu trvale obývaných bytov bolo 78 % bytov I. kategórie a 12 % bytov II. kategórie. Iba desatina bytov bytového fondu boli byty III. a IV. kategórie.

Vybavenosť mladších bytov bola na vyššej úrovni ako bytov postavených v prvej polovici 20. storočia. Podiel bytov I. kategórie na celkovom bytovom fonde bol vyšší v bytových domoch (46,1 %) ako v rodinných domoch (31 %). Podiel bytov II. kategórie

na celkovom počte trvale obývaných bytov bol 11,8 %, z nich takmer tri štvrtiny tvorili byty v rodinných domoch.

Tab. 62 Trvale obývané byty podľa druhu domu a obytnej plochy bytu - 2001, 1991

Obytná plocha bytu v m ²	Byty spolu		v tom						z úhrnu družstevné byty		priem. počet obyt. miest. (8+ m ²) na byt
			v rodinných domoch		v bytových domoch		v ostatných domoch				
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	
Rok 2001											
- 19,9	81 004	4,9	16 950	2,1	61 995	7,5	2 059	13,7	13 473	5,4	1,4
20,0 - 29,9	101 228	6,1	30 308	3,7	68 250	8,2	2 670	17,8	14 943	6,0	1,7
30,0 - 39,9	215 991	13,0	61 862	7,5	152 287	18,3	1 842	12,3	35 030	14,1	2,3
40,0 - 49,9	449 796	27,0	151 053	18,4	295 258	35,6	3 485	23,2	95 808	38,5	2,9
50,0 - 59,9	233 553	14,0	92 707	11,3	139 325	16,8	1 521	10,1	48 772	19,6	3,2
60,0 - 69,9	182 029	10,9	107 971	13,2	73 056	8,8	1 002	6,7	27 332	11,0	3,6
70,0 - 79,9	116 158	7,0	87 639	10,7	27 863	3,4	656	4,4	10 061	4,0	4,0
80,0 - 99,9	158 807	9,5	147 406	18,0	10 585	1,3	816	5,4	2 951	1,2	4,5
100,0 - 119,9	65 889	4,0	64 280	7,8	1 235	0,1	374	2,5	126	0,1	5,0
120,0+	61 081	3,7	59 866	7,3	644	0,1	571	3,8	35	0,0	5,7
Spolu	1 665 536	100,0	820 042	100,0	830 498	100,0	14 996	100,0	248 531	100,0	3,2
Rok 1991											
- 19,9	114 317	7,1	32 007	3,9	80 796	10,1	1 514	22,4	32 116	9,0	1,0
20,0 - 29,9	138 951	8,6	63 804	7,9	73 896	9,2	1 251	18,5	23 723	6,6	1,6
30,0 - 39,9	320 887	19,8	120 013	14,8	199 516	25,0	1 358	20,1	76 216	21,3	2,2
40,0 - 49,9	457 364	28,3	153 193	18,9	302 999	37,9	1 172	17,3	159 889	44,7	2,8
50,0 - 59,9	249 667	15,4	134 190	16,5	114 790	14,4	687	10,2	57 048	15,9	3,3
60,0 - 69,9	127 131	7,9	107 696	13,3	19 115	2,4	320	4,7	7 156	2,0	3,7
70,0 - 79,9	79 397	4,9	74 329	9,2	4 909	0,6	159	2,4	1 385	0,4	4,2
80,0 - 99,9	89 403	5,5	87 093	10,7	2 143	0,3	167	2,5	222	0,1	4,8
100,0 - 119,9	30 193	1,9	29 405	3,6	724	0,1	64	0,9	11	0,0	5,5
120,0+	10 518	0,7	9 710	1,2	736	0,1	72	1,1	46	0,0	5,9
Spolu	1 617 828	100,0	811 440	100,0	799 624	100,0	6 764	100,0	357 812	100,0	2,8
Prírastok, resp. úbytok											
- 19,9	-33 313	-2,1	-15 057	-1,9	-18 801	-2,4	545	8,1	-18 643	-5,2	x
20,0 - 29,9	-37 723	-2,3	-33 496	-4,1	-5 646	-0,7	1419	21,0	-8 780	-2,5	x
30,0 - 39,9	-104 896	-6,5	-58 151	-7,2	-47 229	-5,9	484	7,2	-41 186	-11,5	x
40,0 - 49,9	-7 568	-0,5	-2 140	-0,3	-7 741	-1,0	2313	34,2	-64 081	-17,9	x
50,0 - 59,9	-16 114	-1,0	-41 483	-5,1	24 535	3,1	834	12,3	-8 276	-2,3	x
60,0 - 69,9	54 898	3,4	275	0,0	53 941	6,7	682	10,1	20 176	5,6	x
70,0 - 79,9	36 761	2,3	13 310	1,6	22 954	2,9	497	7,3	8 676	2,4	x
80,0 - 99,9	69 404	4,3	60 313	7,4	8 442	1,1	649	9,6	2 729	0,8	x
100,0 - 119,9	35 696	2,2	34 875	4,3	511	0,1	310	4,6	115	0,0	x
120,0+	50 563	3,1	50 156	6,2	-92	0,0	499	7,4	-11	0,0	x
Spolu	47 708	2,9	8 602	1,1	30 874	3,9	8232	121,7	-109 281	-30,5	x

Kategória vybavenosti trvale obývaných bytov je odvodená od kvality a technickej úrovne vybavenia bytu kúrením, vodou a sociálnymi zariadeniami. Vybavenosť bytu vodovodom sa stáva štandardom vybavenia trvale obývaného bytu. Podiel bytov vybavených vodovodom sa zvýšil z 91,8 % v roku 1991 na 94,7 % v roku 2001. Nie všetky byty, ktoré boli vybavené vodovodom, boli vybavené aj kúpeľňou alebo sprchovacím kútom, resp. splachovacím záchodom (o 2, resp. 7 bodov nižšie zastúpenie). V roku 2001 bola teplá voda v 84,5 % trvale obývaných bytov.

Tab. 63 Trvale obývané byty podľa kategórie vybavenia - 2001, 1991

Rok	Spolu	Kategória vybavenia trvale obývaných bytov				Byty s ústredným a etážovým kúrením	
		I.	II.	III.	IV.		
2001	abs.	1 665 536	1 295 441	195 858	49 076	125 161	1 370 778
	v %	100,0	77,8	11,8	2,9	7,5	82,3
1991	abs.	1 617 828	1 227 655	150 380	80 039	159 754	1 245 139
	v %	100,0	75,9	9,3	4,9	9,9	77,0
Rozdiel	abs.	47 708	67 786	45 478	-30 963	-34 593	125 639
	v %	2,9	5,5	30,2	-38,7	-21,7	10,1

Od roku 1991 do roku 2001 sa zvýšil podiel bytov so zdrojom teplej vody priamo v byte takmer o polovicu a o viac ako štvrtinu sa znížil podiel bytov, ktoré získavali teplú vodu z mimobytového zdroja.

Najviac vzrástol počet bytov pripojených na plyn zo siete. Od roku 1991 sa počet takých bytov zvýšil o 49,1 %. V roku 1991 viac ako polovica bytov bola pripojená na plyn zo siete, v roku 2001 to boli takmer tri štvrtiny. Vybavenosť bytov ústredným a etážovým kúrením v rokoch 1991 - 2001 vzrástla o desatinu, v roku 2001 sa podiel týchto bytov zvýšil na 82,3 %.

Tab. 64 Trvale obývané byty podľa kategórie vybavenia a druhu domu - 2001, 1991

Druh domu	Trvale obývané byty		Kategória vybavenia trvale obývaných bytov							
			I.		II.		III.		IV.	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Rok 2001										
Domový fond spolu	1 665 536	100,0	1 295 441	77,8	195 858	11,8	49 076	2,9	125 161	7,5
Rodinné domy	820 042	49,2	516 713	31,0	144 947	8,7	46 920	2,8	111 462	6,7
Bytové domy	830 498	49,9	767 546	46,1	48 968	2,9	1 865	0,1	12 119	0,7
družstevné	247 977	14,9	238 675	14,3	8 252	0,5	135	0,0	915	0,1
vo vlastníctve občana	445 347	26,7	415 415	24,9	25 970	1,6	586	0,0	3 376	0,2
ostatné bytové	137 174	8,2	113 456	6,8	14 746	0,9	1 144	0,1	7 828	0,5
Ostatné budovy	14 996	0,9	11 182	0,7	1 943	0,1	291	0,0	1 580	0,1
Rok 1991										
Domový fond spolu	1 617 828	100,0	1 227 655	75,9	150 380	9,3	80 039	4,9	159 754	9,9
Rodinné domy	811 440	50,2	469 751	29,0	108 062	6,7	77 917	4,8	155 710	9,6
Bytové domy	799 624	49,4	752 182	46,5	41 583	2,6	2 037	0,1	3 822	0,2
družstevné	357 709	22,1	354 690	21,9	3 016	0,2	2	0,0	1	0,0
vo vlastníctve občana	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ostatné bytové	441 915	27,3	397 492	24,6	38 567	2,4	2 035	0,1	3 821	0,2
Ostatné budovy	6 764	0,4	5 722	0,4	735	0,0	85	0,0	222	0,0
Prírastok/úbytok, rok 1991 = 100 %										
Domový fond spolu	47 708	2,9	67 786	4,2	45 478	2,8	-30 963	-1,9	-34 593	-2,1
Rodinné domy	8 602	0,5	46 962	2,9	36 885	2,3	-30 997	-1,9	-44 248	-2,7
Bytové domy	30 874	1,9	15 364	0,9	7 385	0,5	-172	0,0	8 297	0,5
družstevné	-109 732	-6,8	-116 015	-7,2	5 236	0,3	133	0,0	914	0,1
vo vlastníctve občana	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ostatné bytové	-304 741	-18,8	-284 036	-17,6	-23 821	-1,5	-891	-0,1	4 007	0,2
Ostatné budovy	8 232	0,5	5 460	0,3	1 208	0,1	206	0,0	1 358	0,1

Tab. 65 Vybavenosť trvale obývaných bytov - 2001, 1991

Rok	Vybavenosť trvale obývaných bytov								Spolu
	prípojka plynu zo siete	vodovod	ústredné a etážové kúrenie	kúpeľňa, sprchovací kút	splachovací záchod	zdroj teplej vody			
				v byte a mimo bytu		mimo bytu	v byte		
2001	abs.	1 245 417	1 577 562	1 370 778	1 546 023	1 464 422	639 911	768 043	1 665 536
	v %	74,8	94,7	82,3	92,8	87,9	38,4	46,1	100,0
1991	abs.	835 087	1 485 254	1 245 139	1 440 599	1 324 505	881 430	514 454	1 617 828
	v %	51,6	91,8	77,0	89,0	81,9	54,5	31,8	100,0
Rozdiel	abs.	410 330	92 308	125 639	105 424	139 917	-241 519	253 589	47 708
	v %	49,1	6,2	10,1	7,3	10,6	-27,4	49,3	2,9

5.4 Bývanie podľa spoločenskej skupiny užívateľa bytu

Spoločenská skupina osoby na čele domácnosti je charakteristikou domácnosti, ktorá má určitý vplyv aj na úroveň bývania domácnosti. Rozdiely boli v základných ukazovateľoch bývania ekonomicky aktívnych domácností a domácností nepracujúcich dôchodcov. Domácnosti nepracujúcich dôchodcov obývali 38,5 % bytov z celkového počtu bytov. Počet osôb v domácnostiach dôchodcov predstavoval 29,5 % počtu trvale bývajúcего obyvateľstva. Ekonomicky aktívne domácnosti obývali 61,5 % trvale obývaných bytov a počet členov týchto domácností tvoril 70,5 % trvale bývajúcего obyvateľstva. Najpočetnejšiu skupinu ekonomicky aktívnych domácností tvorili domácnosti zamestnancov (47,4 %), menšia bola skupina domácností podnikateľov (6,8 %) a tzv. ostatných domácností (7,2 %).

Tab. 66 Ukazovatele trvale obývaných bytov podľa ekonomickej aktivity a spoločenskej skupiny užívateľa bytu - 2001

Ukazovatele bývania	Počet trvale obývaných bytov	Spoločenská skupina					Z toho robotníci	Nepracujúci dôchodcovia	
		zamestnanci	členovia produkčných družstiev	podnikatelia	vypomáhajúci v rodinnom podniku	ostatní			
Počet trvale obývaných bytov	abs.	1 665 536	788 874	1874	113 372	531	119 616	496 133	641 269
	v %	100,0	47,4	0,1	6,8	0,0	7,2	29,8	38,5
Počet bývajúcich osôb	abs.	5 298 937	2 863 854	6986	426 742	2 051	435 182	1942 196	1564 122
	v %	100,0	54,0	0,1	8,1	0,0	8,2	36,7	29,5
Priemerné hodnoty									
m ² obytnej plochy na 1 byt		56,1	57,1	63,6	67,0	65,8	51,3	57,8	53,9
obytných miestností na 1 byt		3,2	3,3	3,6	3,7	3,6	3,0	3,4	3,1
bývajúcich osôb na 1 byt		3,2	3,6	3,7	3,8	3,9	3,6	3,9	2,5
m ² obytnej plochy na osobu		17,6	15,7	17,1	17,8	17,0	14,1	14,8	21,4
býv. osôb na 1 obytnú miestnosť		1,0	1,1	1,0	1,0	1,1	1,2	1,2	0,8
Počet bytov s 2 a viac cen. domácnosťami		313 496	145 620	436	17 745	100	22 860	105 677	126 735
Podiel bytov s 2 a viac cen. dom. (v %)		18,8	18,5	23,3	15,7	18,8	19,1	21,3	19,8

Robotníci boli väčšinou v zamestnaneckom pomere, tvorili najpočetnejšiu ekonomicky aktívnu skupinu domácností. Bolo ich takmer 30 % z celkového počtu domácností, osoby zaradené do tejto skupiny tvorili takmer 37 % trvale bývajúcich obyvateľov.

Tab. 67 Trvale obývané byty podľa spoločenskej skupiny a druhu bytu - 2001

Druh bytu	Počet trvale obývaných bytov	Spoločenská skupina					Z toho robotníci	Nepracujúci dôchodcovia
		zamestnanci	členovia produkčných družstiev	podnikatelia	vypomáhajúci v rodinnom podniku	ostatní		
Absolútne počty								
Spolu	1 665 536	788 874	1 874	113 372	531	119 616	496 133	641 269
v tom								
v rodinnom dome	783 730	311 620	1 095	51 813	239	43 363	243 004	375 600
vo vlast. občana v byt. dome	445 347	230 300	345	31 731	136	30 881	102 957	151 954
byt v nájme	135 225	68 084	107	6 925	40	17 181	45 417	42 888
družstevný byt	248 531	156 365	291	20 479	103	22 468	91 377	48 825
ostatné a nezistené byty	52 703	22 505	36	2 424	13	5 723	13 378	22 002
V %, trvale obývané byty spolu = 100 %								
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom								
v rodinnom dome	47,1	39,5	58,4	45,7	45,0	36,3	49,0	58,6
vo vlast. občana v byt. dome	26,7	29,2	18,4	28,0	25,6	25,8	20,8	23,7
byt v nájme	8,1	8,6	5,7	6,1	7,5	14,4	9,2	6,7
družstevný byt	14,9	19,8	15,5	18,1	19,4	18,8	18,4	7,6
ostatné a nezistené byty	3,2	2,9	1,9	2,1	2,4	4,8	2,7	3,4

V bytoch obývaných domácnosťami nepracujúcich dôchodcov bol najnižší priemerný počet bývajúcich osôb na 1 byt, a to 2,5 osôb. V týchto domácnostiach pripadalo na osobu 21,4 m² obytnej plochy a 0,8 bývajúcich osôb na 1 obytnú miestnosť. Počet bývajúcich osôb na 1 byt v ekonomicky aktívnych domácnostiach sa pohyboval od 3,6 do 3,9 osôb.

Takmer pätinu bytov obývalo 2 a viac cenzových domácností. Najvyšší koeficient spolužitia bol v domácnostiach členov produkčných družstiev (23,3 %) a najnižší v domácnostiach podnikateľov (15,7 %).

Z celkového počtu 783,7 tisíc trvale obývaných bytov v rodinných domoch až 375,6 tisíc obývali nepracujúci dôchodcovia (47,9 %), teda viac ako polovica týchto domácností bývala v rodinných domoch (58,6 %). V rodinných domoch býval aj vysoký podiel (58,4 %) málopočetnej skupiny členov produkčných družstiev, ale aj domácností podnikateľov (45,7 %). Domácnosti podnikateľov žili v 6,8 % trvale obývaných bytoch a predstavovali 8,1 % všetkých bývajúcich osôb v nich. V rodinných domoch býval najnižší podiel domácností ostatných a domácností zamestnancov (39,5 %). Takmer polovica domácností robotníkov bývala v rodinnom dome a len necelých 21% v bytovom dome vo vlastníctve občana. V bytoch vo vlastníctve občana v bytových domoch býval najvyšší podiel domácností zamestnancov (29,2 %) a najnižší podiel domácností členov produkčných družstiev.

Z celkového počtu domácností nepracujúcich dôchodcov iba 67,2 % bývalo v bytoch I. kategórie. V bytoch I. kategórie býval najvyšší podiel domácností podnikateľov (90,8 %) a domácností zamestnancov (85,1 %). Byty II. kategórie obývali najviac domácnosti nepracujúcich dôchodcov (15,5 %) a domácnosti robotníkov (11,8 %). Z celkového počtu bytov III. a IV. kategórie až 63,5 % obývali domácnosti nepracujúcich dôchodcov.

Tab. 68 Trvale obývané byty podľa spoločenskej skupiny užívateľa bytu a veľkosti bytu - 2001

Veľkosť bytu	Počet trvale obývaných bytov	Spoločenská skupina					Z toho robotníci	Nepracujúci dôchodcovia
		zamestnanci	členovia produkčných družstiev	podnikatelia	vypomáhajúci v rodinnom podniku	ostatní		
Absolútne počty								
Spolu	1 665 536	788 874	1 874	113 372	531	119 616	496 133	641 269
v tom								
1 obytná miestnosť *	123 396	48 360	62	3 579	11	12 853	27 838	58 531
2 izby	327 605	135 537	262	12 918	57	25 322	86 770	153 509
3 izby	689 584	341 333	714	46 719	236	52 263	204 246	248 319
4 izby	284 256	139 996	414	23 971	117	16 722	89 935	103 036
5+ izieb	240 695	123 648	422	26 185	110	12 456	87 344	77 874
V %, trvale obývané byty = 100 %								
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom								
1 obytná miestnosť *	7,4	6,1	3,3	3,2	2,1	10,7	5,6	9,1
2 izby	19,7	17,2	14,0	11,4	10,7	21,2	17,5	23,9
3 izby	41,4	43,3	38,1	41,2	44,4	43,7	41,2	38,7
4 izby	17,1	17,7	22,1	21,1	22,0	14,0	18,1	16,1
5+ izieb	14,5	15,7	22,5	23,1	20,7	10,4	17,6	12,1

*/ jednoizbové byty, garsónky, obytné kuchyne (8+ m²)

Tab. 69 Trvale obývané byty podľa spoločenskej skupiny užívateľa a kategórie bytu - 2001

Kategória bytu	Počet trvale obývaných bytov	Spoločenská skupina					Z toho robotníci	Nepracujúci dôchodcovia
		zamestnanci	členovia produkčných družstiev	podnikatelia	vypomáhajúci v rodinnom podniku	ostatní		
Absolútne počty								
Spolu	1 665 536	788 874	1 874	113 372	531	119 616	496 133	641 269
v tom								
I. kategória	1 295 441	671 194	1 514	102 886	479	88 180	395 163	431 188
II. kategória	195 858	73 404	215	8 085	38	14 726	58 431	99 390
III. kategória	49 076	12 948	63	669	6	3 270	12 431	32 120
IV. kategória	125 161	31 328	82	1 732	8	13 440	30 108	78 571
V %, trvale obývané byty = 100 %								
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom byty								
I. kategória	77,8	85,1	80,8	90,8	90,2	73,7	79,6	67,2
II. kategória	11,8	9,3	11,5	7,1	7,2	12,3	11,8	15,5
III. kategória	2,9	1,6	3,4	0,6	1,1	2,7	2,5	5,0
IV. kategória	7,5	4,0	4,4	1,5	1,5	11,2	6,1	12,3

ZÁVER

Pri sčítaní v roku 2001 mala Slovenská republika 5 379 455 obyvateľov, čo bolo o 2 % viac ako v roku 1991. Prírastok počtu obyvateľov v poslednom intercenzálnom období bol najnižší v doterajšej histórii sčítaní na Slovensku. Je to výsledok spomaľovania demografického vývoja, hlavne znižovania prirodzeného prírastku obyvateľstva. Hustota osídlenia sa v porovnaní s rokom 1991 zvýšila len o 2 osoby na 110 osôb na km². Prírastok počtu obyvateľov sa líšil v jednotlivých regiónoch, vplyvom rozdielov v reprodukčnom správaní obyvateľstva. Slovenská republika v zmysle zákona č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní sa pri sčítaní členila na 8 krajov, 79 okresov a 2 883 obcí. Za obdobie 1991 - 2001 sa počet vidieckych obcí zvýšil o 58 na 2 747 a počet 136 miest sa nezmenil.

Aj keď intenzita prírastkov obyvateľstva bola dlhodobo rozdielna, do roku 1991 nebol zaznamenaný úbytok počtu obyvateľov v žiadnom kraji Slovenskej republiky. Od roku 1991 sa znížil počet obyvateľov iba v Bratislavskom a v Nitrianskom kraji. Na celkovom počte obyvateľov Slovenskej republiky mal najvyšší podiel Prešovský kraj (14,7 %) a najnižší Trnavský kraj (10,2 %). Počtom obyvateľov 428 672 bolo najväčším hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava.

Vo vekovej štruktúre obyvateľstva došlo k výraznejším zmenám. Poklesol podiel osôb v predproduktívnom veku na 18,9 % a zvýšil sa podiel osôb v produktívnom veku na 62,2 %. Mierny absolútny aj relatívny nárast sa zaznamenal u osôb v poproduktívnom veku. Zhoršujúce vekové zloženie obyvateľstva sa prejavilo vo zvýšení priemerného veku obyvateľa na 36,1 roka.

Zmeny vekovej štruktúry obyvateľstva ovplyvnili aj štruktúru rodinného stavu. Znižovanie sobášnosti mladých ľudí a zvyšovanie sobášneho veku sa prejavili nárastom počtu slobodných osôb. Podiel aj počet rozvedených a ovdovených osôb v populácii sa zvyšoval. Dôvodom bol rast rozvodovosti a vysoká úmrtnosť mužov.

Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva sa prejavilo v znižovaní podielu osôb bez vzdelania a so základným vzdelaním a v spomaľovaní prírastkov obyvateľstva so stredoškolským vzdelaním bez maturity. Zvyšoval sa podiel obyvateľov so stredoškolským vzdelaním s maturitou a vysokoškolským vzdelaním. V roku 2001 podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva dosiahol takmer desatinu z celkového počtu obyvateľov.

Národnostná štruktúra obyvateľstva Slovenskej republiky sa v poslednom desaťročí podstatne nezmenila. Najviac obyvateľov bolo slovenskej národnosti (85,8 %), nasledovala maďarská (9,7 %), rómska (1,7 %), česká (0,8 %), rusínska a ukrajinská národnosť. Ku všetkým ostatným národnostiam sa prihlásilo len 0,4 % obyvateľov.

V porovnaní s rokom 1991 sa podiel veriacich osôb z celkového počtu obyvateľov zvýšil zo 72,8 % na 84,1 %. Dominantné postavenie si udržala Rímskokatolícka cirkev, ku ktorej sa v roku 2001 prihlásilo 68,9 % obyvateľov (v roku 1991 to bolo 60,4 %). K Evanjelickej cirkvi a. v. sa prihlásilo 6,9 % obyvateľov (oproti roku 1991 nárast o 0,7 bodu). Gréckokatolícka cirkev, Pravoslávna cirkev a Reformovaná kresťanská cirkev si svoje postavenie nepatrne posilnili. Podiel osôb bez vyznania vzrástol na 13 %. Výrazne poklesol počet a podiel osôb s nezisteným vyznaním.

Transformačný proces ekonomiky a spoločnosti, ktorý prebiehal v období 1991 - 2001, mal okrem iného za následok aj zmeny charakteristík ekonomickej aktivity obyvateľstva. Podiel ekonomicke aktívneho obyvateľstva sa na celkovom počte bývajúceho obyvateľstva zvýšil zo 49,6 % v roku 1991 na 51,1 % v roku 2001. Počet ekonomicke aktívneho obyvateľstva vzrástol na 2 748,1 tisíc osôb, z nich bolo 48 % žien. Viac ako 5-násobne sa zvýšil počet nezamestnaných. Počet ekonomicke neaktívnych osôb s vlastným zdrojom obživy vzrástol o 16 %, vplyvom rastu počtu nepracujúcich dôchodcov o takmer 10 %. Počet závislých osôb sa znížil o 14,5 %.

Súčasne prebiehalo prerozdelenie ekonomicke aktívnych osôb medzi výrobnú a nevýrobnú sféru v prospech nevýrobných odvetví. Znížil sa podiel pracujúcich v poľnohospodárstve a lesníctve, ale aj v priemysle a stavebníctve. Vzrástol podiel zamestnaných v obchode a v iných odvetviach.

Obdobie rokov 1991 - 2001 bolo charakteristické vyššími prírastkami domácností v porovnaní s rastom počtu obyvateľov. Počet obyvateľov vzrástol o 2 %, počet bytových domácností o 1,7 %, počet hospodáriacich domácností o 6,9 % a počet cenzových domácností o 13,1 %. Prírastky všetkých druhov domácností ovplyvnil predovšetkým rast počtu domácností iba s jedným členom. Zníženie počtu a podielu úplných rodín bolo spôsobené zvýšením počtu neúplných rodín a domácností jednotlivcov. Kým v roku 1991 tvorili domácnosti jednotlivcov 21,8 % z cenzových domácností, v roku 2001 sa ich podiel zvýšil na 30 %. V úplných rodinách so závislými deťmi prevládali domácnosti so štyrmi členmi.

V priemere pripadalo na jednu cenzovú domácnosť 2,60 členov, v roku 1991 to bolo 2,87 členov. Priemerný počet členov domácnosti sa znížil aj v úplných rodinách s deťmi a neúplných rodinách s deťmi. U ostatných druhov cenzových domácností sa zvýšil priemerný počet členov domácnosti, najvýraznejšie v rodinách bez detí.

Vybavenosť domácností predmetmi dlhodobej spotreby a rekreačnými možnosťami sa za posledných desať rokov zlepšila. Vyšší počet domácností malo automatickú práčku, farebný televízor, mrazničku a rekreačnú chatu. Osobný počítač a počítač s internetom malo 12,4 % domácností, mobilný telefón vlastnila takmer štvrtina domácností.

Domový fond v roku 2001 tvorilo 1 034,3 tisíc domov, z nich bolo 83,4 % trvale obývaných. Aj keď domový fond v porovnaní s rokom 1991 vzrástol o 4,5 %, počet trvale obývaných domov sa znížil o 0,2 %. Počet neobývaných domov vzrástol o viac ako tretinu zhruba na 170 tisíc.

Technická vybavenosť trvale obývaných domov bola lepšia ako v roku 1991. Na viac ako dvojnásobok vzrástol počet domov zapojených na plyn zo siete a zvýšil sa počet domov s prípojkou na kanalizačnú sieť o 29,4 %. Vodovod malo 92,9 % domov, z nich takmer tri štvrtiny z verejnej siete.

V bytovej výstavbe sa prejavili tendencie charakteristické klesajúcim objemom bytovej výstavby, ako aj tendencie vytvárania rekreačných možností domácností. Bytový fond tvorilo 1 884,8 tisíc bytov. Z celkového počtu bytov bolo 1 665,6 tisíc trvale obývaných, z nich takmer polovica bola v rodinných domoch. Počet trvale obývaných bytov vzrástol v porovnaní s rokom 1991 o 2,9 %, čo je menej ako zvýšenie celého bytového fondu (6,6 %). Počet neobývaných bytov sa zvýšil o 45,2 % na 219,3 tisíc.

Zmenila sa veľkostná štruktúra trvale obývaných bytov. Vzástol podiel 3 a viac izbových bytov. Veľkosť obytnej plochy v priemere na trvale obývaný byt vzrástla o 8,8 m² na 56,1 m² a obytná plocha na osobu sa zvýšila o 3 m² na 17,6 m². Na jeden trvale obývaný byt pripadalo viac ako tri osoby, čo je na úrovni roku 1991. Vzástol podiel bytov I. kategórie na 77,8 % a bytov II. kategórie na 11,8 %. Znížil sa podiel bytov III. a IV. kategórie. Vybavenosť bytu vodovodom, ústredným kúrením, kúpeľňou alebo sprchovacím kútom sa stáva štandardom vybavenia bytu.

METODICKÉ VYSVETLIVKY

Obyvateľstvo

Trvale bývajúce obyvateľstvo tvorili osoby, ktoré mali v rozhodujúcom okamihu sčítania na území Slovenskej republiky trvalý pobyt bez ohľadu na to, či boli v rozhodujúcom okamihu sčítania v mieste trvalého bydliska prítomné. Ak neboli v rozhodujúcom okamihu prítomné v mieste trvalého bydliska, boli sčítané ako osoby trvale bývajúce, ale dočasne neprítomné.

Prítomné obyvateľstvo tvorili osoby, ktoré boli v rozhodujúcom okamihu sčítania prítomné na území Slovenskej republiky. Ak neboli v rozhodujúcom okamihu prítomné v mieste svojho trvalého bydliska, boli sčítané v mieste svojho dočasného pobytu ako osoby dočasne prítomné.

Trvalým bydliskom sčítanej osoby bolo miesto (okres, obec, dom, byt), v ktorom bola sčítaná osoba prihlásená na trvalý pobyt.

Základom spracovania **vekového zloženia obyvateľstva** boli údaje o narodení (deň, mesiac, rok).

Hlavné vekové skupiny obyvateľstva vymedzené podľa vzťahu k ekonomickej aktivite:

- do **predproduktívneho veku** boli zaradené osoby vo veku do 14 rokov
- do **produktívneho veku** boli zaradení muži vo veku 15-59 rokov a ženy vo veku 15-54 rokov
- do **poproduktívneho veku** boli zaradení muži vo veku od 60 a viac rokov a ženy vo veku od 55 a viac rokov

Vekové skupiny obyvateľstva vymedzené podľa vzťahu k procesu produkcie:

- do **predreprodukčného veku** boli zaradené osoby vo veku do 14 rokov
- do **reprodukčného veku** boli zaradené osoby vo veku od 15-64 rokov
- do **poreprodukčného veku** boli zaradené osoby vo veku od 65 rokov

Rodinný stav sa zisťoval podľa právneho stavu. Faktické manželstvá (druh - družka) boli zisťované iba v otázke o vzťahu k užívateľovi bytu a k osobe na čele hospodáriacej a cenzovej domácnosti.

Údaje o **počte živo narodených detí** boli zisťované u žien bez ohľadu na vek a ich rodinný stav zápisom počtu všetkých živo narodených detí (t. j. pred manželstvom, v manželstve i mimo neho). Údaje boli doplnené i zisťovaním poradia manželstva.

Štátne občianstvo sa zisťovalo podľa právneho vzťahu obyvateľa k štátu. Deti mladšie ako 15 rokov mali štátne občianstvo spravidla podľa svojich rodičov. V prípade rozdielneho štátneho občianstva rodičov, deti nadobúdajú štátne občianstvo na základe ich vzájomnej dohody. V prípade dvojitého štátneho občianstva sa uviedli obe štátne občianstva.

Národnosťou sa pri sčítaní rozumela príslušnosť osoby k národu, národnostnej alebo etnickej menšine. Pre určenie národnosti nebola rozhodujúca materinská reč, ani reč, ktorú občan prevažne používa alebo lepšie ovláda, ale jeho vlastné rozhodnutie o príslušnosti k národu, národnostnej alebo etnickej menšine. Národnosť detí do 15 rokov sa uvádzala podľa rodičov. Ak sa rodičia hlásili k rôznym národnostiam, uviedla sa národnosť podľa jedného z nich (na základe vzájomnej dohody rodičov).

Ako **materinský jazyk** sa zisťoval jazyk, ktorým prevažne hovorili rodičia s obyvateľom v jeho detstve. V prípade rozdielnych jazykov rodičov sa zapísal ten, ktorým s dieťaťom hovorila matka. Údaj o materinskom jazyku nemusel byť zhodný s údajom o národnosti.

Náboženským vyznaním sa rozumela účasť obyvateľa na náboženskom živote niektorej cirkvi alebo vzťah k nej. U detí do 15 rokov uviedli rodičia náboženské vyznanie podľa ich rozhodnutia.

Školské vzdelanie sa zisťovalo podľa najvyššieho dokončeného stupňa školského vzdelania.

Za **ekonomicky aktívne obyvateľstvo** sa považovali osoby, ktoré boli v rozhodujúcom okamihu sčítania v pracovnom, členskom, služobnom alebo v obdobnom pomere k nejakej organizácii, družstvu, súkromnej osobe alebo inému právnomu subjektu, zamestnávateľa, pomáhajúci, nezamestnaní, osoby samostatne činné, a to bez ohľadu na dĺžku pracovného úväzku. Za ekonomicky aktívnych sa považovali aj osoby v základnej vojenskej službe, náhradnej alebo civilnej službe, na vojenskom cvičení, vo väzbe a vo výkone trestu odňatia slobody - pokiaľ trval ich pracovný pomer, osoby na materskej (rodičovskej) dovolenke, ak trval ich pracovný pomer.

Nezamestnané osoby boli osoby 16-ročné a staršie, ktoré boli v rozhodujúcom okamihu sčítania bez práce, hľadali si aktívne prácu a boli pripravené k okamžitému nástupu do práce.

Za **osoby v domácnosti** sa považovali osoby 16-ročné a staršie, pokiaľ boli závislé svojou obživou na niektorom členovi domácnosti a osoby v rozhodujúcom okamihu sčítania nezaradené do pracovného procesu. Patrili sem napríklad osoby starajúce sa o výchovu dieťaťa, študenti diaľkového štúdia na VŠ a nezamestnaní absolventi stredných a vysokých škôl, ak aktívne nehládali prácu.

Za **dôchodcu** sa považoval každý poberateľ dôchodku, s výnimkou detí do 16 rokov a študentov alebo učňov denného štúdia. Deti do 16 rokov, učni a študenti poberajúci dôchodok sa považovali za dôchodcov iba v prípade, že dôchodok je jediným zdrojom ich obživy. Do kategórie dôchodcov patrili i pracujúci dôchodcovia.

Za **závislé osoby** sa považovali osoby, ktoré boli závislé svojou obživou na živiteľovi (ekonomicky aktívnom alebo neaktívnom členovi domácnosti s vlastným zdrojom

obživy). Závislé osoby sú deti do 16 rokov, uční, študenti stredných a vysokých škôl a osoby v domácnosti bez vlastného zdroja obživy.

Údaje o **zamestnaní** slúžili na zistenie konkrétnej činnosť, ktorú obyvateľ vykonáva alebo naposledy vykonával a ktorá je alebo bola zdrojom jeho pracovných príjmov. Zamestnanie sa uviedlo označením, ktoré vyplýva z pracovného zaradenia osoby podľa funkcií (technické a administratívne funkcie) a podľa klasifikácií zamestnaní (robotnícke profesie).

Nepracujúci dôchodcovia, nezamestnaní, osoby v základnej vojenskej službe, náhradnej alebo civilnej službe, osoby vo väzbe a vo výkone trestu a osoby na materskej (rodičovskej) dovolenke uviedli posledné vykonávané zamestnanie.

Spoločenská skupina bola zisťovaná podľa postavenia v zamestnaní, druhu ekonomickej činnosti a formy odmeny za vykonávanú prácu. Nepracujúci dôchodcovia, nezamestnaní, osoby v základnej vojenskej službe, náhradnej alebo civilnej službe, vo väzbe, vo výkone trestu a osoby na materskej (rodičovskej) dovolenke vyznačili spoločenskú skupinu podľa posledného zamestnania.

Spoločenská skupina **zamestnancov** zahŕňala osoby pracujúce za mzdu, plat, iný druh odmeny. Pri týchto osobách sa zisťoval aj sektor národného hospodárstva, v ktorom uvedené osoby pracovali – v štátnom, družstevnom, súkromnom alebo u iného zamestnávateľa.

Za **členov produkčného družstva** boli považované iba osoby s členským pomerom k výrobnému, poľnohospodárskemu, prípadne inému produkčnému družstvu. Nepatrili sem zamestnanci týchto družstiev, ani členovia spotrebných družstiev.

Do spoločenskej skupiny **podnikateľov so zamestnancami** a **podnikateľov bez zamestnancov** boli zahrnuté osoby zapísané v obchodnom registri, v živnostenskom registri, osoby podnikajúce na základe osobitných predpisov.

Skupinu **vypomáhajúcich (neplatených) členov domácnosti v rodinnom podniku** tvorili osoby pracujúce na inom základe než pracovno - právnom vzťahu.

Ako **prvé trvalé bydlisko** sa uviedlo prvé trvalé bydlisko matky v čase narodenia sčítanej osoby.

Dochádzkou do zamestnania, škôl, učenia sa rozumela dochádzka mimo obec, v ktorej mala sčítaná osoba trvalý pobyt. Údaje o dochádzke boli spracované z údajov o mieste (obci, okrese) trvalého bydliska sčítanej osoby a o mieste (obci, okrese) pracoviska alebo školy. Údaje o dochádzke boli spracované za pracujúcich, pracujúcich dôchodcov, žiakov, učňov, študentov, ktorí uviedli dochádzku denne a inak ako denne.

Hospodáriace a cenzové domácnosti

Vzťahy medzi osobami bývajúcimi v tom istom byte boli základom spracovania cenzových a spoločne hospodáriacich domácností.

Cenzová domácnosť tvorili osoby, ktoré spoločne bývali v jednom byte na základe ich rodinných alebo iných vzťahov v rámci jednej hospodáriacej domácnosti. Je to základná jednotka, ktorá sa ďalej nedelí.

Cenzová domácnosť tvorili:

1. rodinné domácnosti, ktorých jadro tvorila:

- a) **úplná rodina** – manželské dvojice (alebo spolužitie druha a družky) bez detí alebo s deťmi (bez ohľadu na ich vek, ak dospelé deti netvoría samostatnú cenzovú domácnosť);
- b) **neúplná rodina** – jeden z rodičov aspoň s jedným dieťaťom (bez ohľadu na vek dieťaťa, ale so zohľadnením spoločného hospodárenia);

2. ostatné domácnosti

- a) **viacčlenná nerodinná domácnosť**, ktorú tvorili dve alebo viac osôb, príbuzných i nepríbuzných, hospodáriacich spoločne, ktoré však netvoría rodinnú domácnosť;
- b) **domácnosť jednotlivca** – jediná fyzická osoba, ktorá bývala v byte buď sama alebo ako podnájomník alebo spoločne s ďalšou cenzovou domácnosťou, ale samostatne hospodári.

Podnájomníci tvorili vždy samostatnú cenzovú domácnosť.

Spoločenská skupina domácnosti bola vytvorená podľa spoločenskej príslušnosti osoby stojacej na jej čele; v prípade úplnej rodiny to bol vždy manžel (druh). V prípade dvojgeneračnej neúplnej rodiny spravidla rodič, v trojgeneračných neúplných rodinách spravidla člen prostrednej generácie.

Hospodáriacu domácnosť tvorili osoby, ktoré spoločne bývali v jednom byte a spoločne hradili prevažnú časť hlavných výdavkov domácnosti (výdavky za užívanie bytu, stravu, údržbu bytu alebo domu, výdavky na kúrenie, elektrinu, plyn, a iné). Výška spoločného krytia nákladov na domácnosť nerozhoduje. Jedna hospodáriaca domácnosť sa môže skladať z jednej alebo viac cenzových domácností.

Podkladom pre spracovanie údajov o hospodáriacich domácnostiach bolo prehlásenie sčítaných osôb, že spoločne hospodária.

Domácnosti podnájomníkov boli vždy považované za samostatne hospodáriace domácnosti.

Hospodáriace a cenzové domácnosti boli vytvorené z osôb trvale bývajúcich v bytoch i mimo bytov. Z osôb s dočasným pobytom v bytoch z dôvodu zamestnania alebo štúdia boli vytvorené domácnosti v prípade, ak boli jedinými užívateľmi bytu.

Bytovú domácnosť tvorili osoby spoločne bývajúce v byte.

Domy a byty

Za **dom** sa považoval:

- každý samostatný dom určený na bývanie s vlastným súpisným číslom,
- každá samostatná obytná alebo obývaná budova s vlastným vchodom, i keď nemala vlastné číslo (vedľajšia budova),
- ďalšie objekty (obydlia), v ktorých niekto býval alebo v rozhodujúcom okamihu sčítania prenočoval.

Trvale obývaným domom sa rozumie dom, v ktorom bol aspoň jeden trvale obývaný byt alebo bolo v ňom umiestnené zariadenie na hromadné ubytovanie osôb aspoň s jednou trvale bývajúcou osobou.

Rodinný dom je budova určená predovšetkým na rodinné bývanie so samostatným vstupom z verejnej komunikácie; môže mať najviac tri byty, dve nadzemné podlažia a podkrovia. Vlastníctvo nie je rozhodujúce. Patria sem aj nevyčlenené rekreačné chalupy, využívané na rekreáciu.

Bytový dom je budova na bývanie pozostávajúca zo štyroch a viacerých bytov prístupných zo spoločného domového komunikačného priestoru (chodba, schodište), so spoločným hlavným vstupom z verejnej komunikácie. Počet podlaží nie je rozhodujúci. Patria sem aj vily nespĺňajúce podmienky rodinného domu.

Neobývaný dom je dom určený na bývanie, v ktorom nebol v rozhodujúcom okamihu sčítania ani jeden trvale obývaný byt.

Za **ubytovacie zariadenie bez bytu** sa považuje napr. hotel, nemocnica, internát a pod., v ktorom nie je žiadny byt a žiadna osoba v ňom nie je prihlásená na trvalý pobyt.

Obdobím výstavby alebo rekonštrukcie domu je obdobie, kedy bol dom odovzdaný do užívania (kolaudácia).

Byt tvorí obytná miestnosť alebo súbor obytných miestností s príslušenstvom, ktoré sú usporiadané do funkčného celku s vlastným uzavretím a sú určené na trvalé bývanie.

Trvale obývaný byt je byt, v ktorom je aspoň jedna osoba prihlásená na trvalý pobyt alebo užívateľ má v ňom dočasný pobyt z dôvodu zamestnania alebo štúdia. Za trvale obývané sa považovali aj byty, ktorých užívatelia boli dočasne neprítomní, hoci aj na dlhší čas.

Neobývaný byt je taký byt, ktorý nemal v rozhodujúcom okamihu sčítania žiadneho užívateľa. Za neobývaný byt bol považovaný aj byt s nezisteným dôvodom neobývanosti.

Celková podlahová plocha bytu v m² je súčtom plôch obytných miestností, kuchyne a miestností príslušenstva bytu (predsiene, haly, komory, chodby, kúpeľne, záchoda) bez plochy balkónov, lodžií a terás.

Podlahová plocha obytných miestností v m² je súčtom plôch obytných miestností s plochou 8 m² a viac bez podlahovej plochy kuchyne.

Do výmery podlahovej plochy obytných miestností sa započítala iba tá časť podlahovej plochy kuchyne, o ktorú bola väčšia ako 12 m². Ak bola kuchyňa jedinou miestnosťou bytu, započítala sa jej celková plocha do podlahovej plochy obytných miestností.

Podlahová plocha kuchyne v m² je plocha miestnosti (kuchyne), ktorá je svojím vybavením a vnútorným usporiadaním určená na prípravu jedál, je oddelená múrom alebo inak od ostatných miestností (netvorí teda súčasť iných miestností).

Za **obytnú miestnosť** sa považuje miestnosť, ktorá je priamo vetrateľná, osvetlená, s možnosťou priameho alebo dostatočného nepriameho vykurovania a usporiadaním a vybavením je určená na celoročné bývanie. Uvedený je počet obytných miestností s podlahovou plochou 8 m² a viac. Ak bola kuchyňa jedinou miestnosťou bytu, započítala sa do počtu obytných miestností.

Kategórie bytov

- I. kategória - patria sem byty s ústredným, diaľkovým alebo etážovým kúrením a úplným základným príslušenstvom
- II. kategória - patria sem byty s vyššie uvedeným vykurovaním, bez vlastného základného príslušenstva, alebo byty s vlastným základným príslušenstvom, bez vyššie uvedeného vykurovania
- III. kategória - patria sem byty bez vyššie uvedeného vykurovania, iba s kúpeľňou alebo iba so splachovacím záchodom
- IV. kategória - patria sem byty bez vyššie uvedeného vykurovania, bez základného alebo iba s neúplným základným príslušenstvom.

Vybavenie domácnosti vybranými predmetmi dlhodobej spotreby (chladničkou, chladničkou s mrazničkou, samostatnou mrazničkou, automatickou práčkou, farebným televízorom, telefónom, mobilným telefónom, osobným automobilom, rekreačnou chatou, domčekom, chalupou, osobným počítačom, osobným počítačom s internetom) sa zisťovalo bez ohľadu na to, komu z domácnosti dané predmety patria a aký je ich počet. Zisťovalo sa i vlastníctvo služobného automobilu, mobilného telefónu, osobného počítača a osobného počítača s internetom, ak ho mohli členovia domácnosti využívať na súkromné účely.

Vysvetlenie symbolov

Ležatá čiarka (-)	v tabuľke na mieste čísla znamená, že sa jav nevyskytoval
Nula (0,0 , 0,00)	znamená viac ako nulu, ale menej ako najmenšiu jednotku vyjadriteľnú v tabuľke
Bodka (.)	Na mieste čísla znamená, že údaj nie je k dispozícii alebo je nespoľahlivý
Ležatý krížik (x) V tom	Znamená, že zápis nie je možný z logických dôvodov Dielčie údaje tvoria úplný súbor (ich spočítaním získame celkový súčet údajov tvoriacich príslušný súbor, pri relatívnych údajoch dostaneme 100)
Z toho	Zo súboru zisťovaných údajov sú vybrané iba niektoré údaje, takže ich súčet netvorí úplný súbor, t. j. nevyčerpáva, resp. nemusí vyčerpávať celok

Zoznam publikácií zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 vydaných Štatistickým úradom Slovenskej republiky

Základné údaje zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov za SR, kraje, okresy

Základné údaje zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov za obce

- Základné údaje za obyvateľstvo
- Základné údaje za domy a byty
- Základné údaje podľa národnosti
- Základné údaje podľa náboženského vyznania

Štatistický lexikón obcí Slovenskej republiky 2002

Historický lexikón obcí Slovenskej republiky 1970 - 2001

Publikácie za obyvateľstvo (SR, kraj, okresy)

- Tab. 150 Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia, rodinného stavu a podľa jednotiek veku
- Tab. 151 Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia, rodinného stavu a podľa roku narodenia
- Tab. 152 Bývajúce obyvateľstvo podľa stupňa ekonomickej aktivity, podľa jednotiek veku a podľa pohlavia
- Tab. 153 Bývajúce obyvateľstvo podľa stupňa ekonomickej aktivity, podľa pohlavia a päťročných vekových skupín na 1 000 obyvateľov
- Tab. 155 Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti a podľa pohlavia, päťročných vekových skupín
- Tab. 156 Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti, podľa materinského jazyka a pohlavia
- Tab. 157 Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti, podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania, stupňa ekonomickej aktivity, spoločenskej skupiny, odvetvia národného hospodárstva a podľa pohlavia
- Tab. 159 Bývajúce obyvateľstvo podľa vekových skupín, podľa pohlavia a náboženského vyznania
- Tab. 160 Bývajúce obyvateľstvo podľa pohlavia a vekových skupín a podľa miesta trvalého bydliska matky v čase narodenia
- Tab. 161 Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa spoločenskej skupiny, podľa pohlavia a päťročných vekových skupín
- Tab. 162 Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa spoločenskej skupiny, podľa stupňa ekonomickej aktivity a najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania
- Tab. 163 Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa stupňa ekonomickej aktivity, spoločenskej skupiny, podľa triedy zamestnania, odvetvia národného hospodárstva a podľa pohlavia
- Tab. 164 Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, vekových skupín a podľa skupín zamestnaní
- Tab. 165 Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa päťročných vekových skupín, podľa odvetvia národného hospodárstva a pohlavia
- Tab. 166 Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa päťročných vekových skupín, podľa pohlavia a zamestnania

- Tab. 167 Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania, podľa pohlavia a zamestnania
- Tab. 168 Bývajúce vydaté ženy podľa počtu živonarodených detí, podľa poradia manželstva a päťročných vekových skupín žien
- Tab. 170 Bývajúce vydaté ženy podľa poradia manželstva a spoločenskej skupiny, podľa dĺžky trvania manželstva, počtu všetkých živo narodených detí a podľa veku ženy
- Tab. 171 Bývajúce ženy so závislými deťmi podľa veku závislých detí, podľa počtu závislých detí, veku ženy, podľa rodinného stavu a ekonomickej aktivity
- Tab. 172 Ekonomická aktivita žien so závislými deťmi podľa rodinného stavu, veku detí a podľa počtu závislých detí a vekových skupín žien
- Tab. 173 Osoby žijúce v manželstve podľa poradia manželstva a faktické manželstvá spoločne bývajúcich osôb, podľa rodinného stavu, podľa pohlavia a päťročných vekových skupín
- Tab. 174 Bývajúce obyvateľstvo 15 - ročné a staršie podľa päťročných vekových skupín, podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania a podľa pohlavia
- Tab. 175 Bývajúce obyvateľstvo 15 - ročné a staršie podľa päťročných vekových skupín, podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania a podľa pohlavia na 1 000 obyvateľov

Publikácie za domy a byty (SR, kraj, okresy)

- Tab. 250 Trvale obývané domy s bytmi podľa obdobia výstavby, podľa počtu bytov, technického vybavenia, počtu nadzemných podlaží, materiálu nosných múrov a podľa druhu domu
- Tab. 251 Trvale obývané domy s bytmi podľa vlastníka domu, podľa obdobia výstavby, počtu bytov a podľa druhu domu
- Tab. 252 Trvale obývané domy s bytmi podľa vlastníka domu, podľa druhu domu a podľa veľkosti bytu
- Tab. 254 Domy (vr. ubytovacích a liečebných zariadení a prevádzkových budov s bytmi) a obydliá mimo bytového fondu, podľa obývanosti, počtu domov, bytov a trvale bývajúcich osôb a podľa druhu budov (obydlí)
- Tab. 255 Neobývané domy s bytmi podľa dôvodov neobývanosti, podľa druhu domu a počtu bytov
- Tab. 350 Trvale obývané byty podľa veľkosti kuchyne, počtu obytných miestností, plochy bytu a počtu cenзовých domácností a bývajúcich osôb, podľa kategórie a veľkosti bytu a podľa druhu domu
- Tab. 351 Trvale obývané byty podľa obdobia výstavby domu, podľa kategórie a veľkosti bytu a podľa druhu domu
- Tab. 352 Trvale obývané byty podľa materiálu nosných múrov domov, počtu obytných miestností, plochy bytu, počtu cenзовých domácností a bývajúcich osôb, podľa obdobia výstavby domu, kategórie a veľkosti bytu a podľa druhu domu
- Tab. 353 Trvale obývané byty podľa právneho dôvodu užívania bytu, podľa druhu domu, veľkosti a kategórie bytu a podľa ďalších charakteristík úrovne bývania
- Tab. 354 Trvale obývané byty podľa ekonomickej aktivity a spoločenskej skupiny osoby na čele cenзовой domácnosti užívateľa bytu, podľa veľkosti, kategórie a právneho dôvodu užívania bytu a podľa druhu domu
- Tab. 355 Trvale obývané byty podľa právneho dôvodu užívania bytu, podľa druhu domu a vlastníka domu

- Tab. 356 Trvale obývané byty podľa obdobia výstavby domu, podľa veľkosti, polohy a technického vybavenia bytu a podľa druhu bytu
- Tab. 357 Trvale obývané byty podľa veľkosti bytu, podľa polohy a technického vybavenia bytu a podľa druhu domu
- Tab. 358 Trvale obývané byty podľa počtu cenзовých domácností a bývajúcich osôb, podľa úrovňových ukazovateľov bývania a podľa druhu domu
- Tab. 360 Trvale obývané byty podľa veľkosti bytu, počtu obytných miestností, počtu cenзовých domácností, bývajúcich osôb, podľa druhu domu a veľkosti obytnej plochy
- Tab. 361 Trvale obývané byty podľa veľkosti bytu, plochy bytu, počtu bývajúcich osôb, podľa zloženia bytovej domácnosti a podľa druhu domu
- Tab. 362 Ukazovatele úrovne bývania a bytového fondu podľa obdobia výstavby a druhu domu v trvale obývaných bytoch
- Tab. 363 Trvale obývané byty podľa vybavenia a rekreačných možností bytovej domácnosti a podľa počtu, druhu a veľkosti cenзовých domácností v byte, spoločenskej skupiny a veku osoby na čele cenзовой domácnosti užívateľa bytu a právneho dôvodu užívania bytu (absolútne údaje)
- Tab. 364 Trvale obývané byty podľa vybavenia a rekreačných možností bytovej domácnosti a podľa počtu, druhu a veľkosti cenзовých domácností v byte, spoločenskej skupiny a veku osoby na čele cenзовой domácnosti užívateľa bytu a právneho dôvodu užívania bytu (relatívne údaje)
- Tab. 365 Neobývané byty v trvale obývaných domoch podľa dôvodov neobývanosti, podľa druhu a obdobia výstavby domu a podľa veľkosti bytu

Publikácie za domácnosti (SR, kraj, okresy)

- Tab. 450 Cenзовé domácnosti podľa druhu, spôsobu ubytovania a spolubývajúcich jednotlivcov, cenзовé domácnosti spolubývajúce podľa vzťahu osoby na ich čele k užívateľovi bytu a spoločne hospodáriace cenзовé domácnosti, podľa vzťahu osoby na ich čele k osobe na čele hospodáriacej domácnosti
- Tab. 451 Cenзовé domácnosti podľa počtu členov domácnosti, podľa druhu domácnosti a počtu závislých detí a podľa spoločenskej skupiny osoby na čele cenзовой domácnosti
- Tab. 452 Viacčlenné cenзовé domácnosti podľa druhu a počtu členov, podľa pohlavia a veku osoby na čele cenзовой domácnosti
- Tab. 453 Ďalšie osoby žijúce v rodinných domácnostiach podľa pohlavia, rodinného stavu a vekových skupín
- Tab. 454 Cenзовé domácnosti rodinné úplne podľa spoločenskej skupiny manžela a podľa spoločenskej skupiny manželky
- Tab. 455 Cenзовé domácnosti rodinné podľa počtu závislých detí, spoločenskej skupiny osoby na čele domácnosti a druhu domácnosti
- Tab. 456 Cenзовé domácnosti rodinné podľa počtu závislých detí, podľa národnosti osoby na čele domácnosti a podľa druhu domácnosti
- Tab. 457 Cenзовé domácnosti rodinné podľa druhu domácnosti, podľa počtu závislých detí a vekovej skupiny partnerov, respektíve osoby na čele neúplnej rodiny
- Tab. 458 Cenзовé domácnosti rodinné podľa počtu závislých detí, podľa ekonomickej aktivity a vekovej skupiny ženy, respektíve osoby na čele neúplnej rodiny
- Tab. 459 Cenзовé domácnosti rodinné neúplne podľa pohlavia a rodinného stavu, podľa počtu závislých detí a vekovej skupiny osoby na čele cenзовой domácnosti

- Tab. 460 Cenzové domácnosti viacčlenné nerodinné a domácnosti jednotlivcov podľa pohlavia a rodinného stavu osoby na čele cenzovej domácnosti, podľa druhu cenzovej domácnosti a vekovej skupiny osoby na čele cenzovej domácnosti
- Tab. 461 Cenzové domácnosti bývajúce v bytoch podľa druhu cenzovej domácnosti, počtu závislých detí, podľa veľkosti, kategórie a veku bytu a podľa počtu cenzových domácností v byte
- Tab. 550 Hospodáriace domácnosti podľa spoločenskej skupiny osoby na čele hospodáriacej domácnosti, podľa zloženia hospodáriacej domácnosti a vzťahu osoby na čele spolubývajúcej hospodáriacej domácnosti k užívateľovi bytu
- Tab. 551 Hospodáriace domácnosti podľa počtu členov hospodáriacich domácností, podľa druhu a počtu cenzových domácností a podľa počtu ekonomicky aktívnych osôb
- Tab. 552 Hospodáriace domácnosti podľa počtu závislých členov, podľa druhu a počtu cenzových domácností a podľa počtu ekonomicky aktívnych osôb
- Tab. 553 Hospodáriace domácnosti podľa počtu ekonomicky aktívnych členov, počtu nepracujúcich dôchodcov a podľa spoločenskej skupiny osoby na čele hospodáriacej domácnosti

Údaje zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov sú spracované na CD

vo formáte pdf

Definitívne výsledky za SR, NUTS2, kraje a okresy

Definitívne výsledky za mestá

Definitívne výsledky za obce Bratislavský región

Definitívne výsledky za obce Západoslovenský región

Definitívne výsledky za obce Stredoslovenský región

Definitívne výsledky za obce Východoslovenský región

vo formáte xls

Definitívne výsledky za

- SR, NUTS2, kraje a okresy - republikové zostavy

- SR, NUTS2, kraje okresy a obce - obecné zostavy

- SR, NUTS2, kraje a okresy (mesto, vidiek) - veľkostné skupiny obcí

Dochádzka a odchádzka do zamestnania, škôl a učenia za okresy SR